دابینکردنی مافه نەتەوایەتی‌یەکانی گەلی کورد لە چوارچێوەی ئێرانێکی دێمۆکراتیکی فیدراڵی‌دا

کوردستان

www. kurdistanukurd.com

ژمارە: ٤٥٥

چوارشەمە ● ٢٥ی ڕێبەندانی ١٣٨٥ ● ١٤ی فێوریەی ٢٠٠٧ ● ١٥٠ تمەن

ئۆرگانی حیزبی دیموکراتی کوردستان ـ ئێران

ئاژانسی نێو نەتەوەیی وزەی ناوکی سەدی پەنجای یارمەتی‌یە تێکنیکی‌یەکانی خۆی بە ئێران کەم کردەوە

لە چوارچێوەی جێبەجێکردنی بڕیارنامەی ئەنجومەنی ئاسایشی ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان (بڕیارنامەی ژمارە ١٧٣٧)دا، ئاژانسی نێو نەتەوەیی وزەی ناوکی، سەدی پەنجای یارمەتی‌یە تێکنیکی‌یەکانی خۆی بە ئێران کەم کردەوە. ڕۆژی هەینی ٩ی فیوریە کار بەدەستێکی پایەبەرزی ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان گوتی، بەشێکی بەرچاو لە یارمەتی‌یەکانی ئاژانس بە ئێران بڕاونو "ئەمەش پەیامێکە بۆ ئێران کە چاو بەو ڕێگایە دا بخشێنێتەوە کە گرتوویەتە بەر".

لە سەرجەمی ٥٥ پرۆژە، یارمەتیی تێکنیکیی ئاژانس بە ١٠ پرۆژە بە تەواوی بڕاوەو یارمەتیی تێکنیکی بە هێندێك بەشی ١٢ پرۆژەی دیکەش بڕاوە. ڕاپۆرتی چاو خشاندنەوە بە یارمەتییەکانی ئاژانس بە ئێران لە مانگی مارسی داهاتوو دا لە لایەن محەممەد ئەلبەرادعی‌یەوە پێشکێشی شووڕای حاکمانی ئاژانسی نێونەتەوەیی وزە دەکرێ.

رادیو فەردا

خەباتی جەماوەری دەسکەوتێکی گرنگی خەباتی دەیان ساڵەی نەتەوەکەمانە، با بەهێزی بکەین

ڕاپەڕینی خەڵکی ماکۆو شارەکانی دەوروبەری، لاپەڕەیەك لە خەباتی جەماوەری

عەولا بەهرامی

ڕۆژانی کۆتایی ڕێبەندانی ئەمساڵ، ساڵوەگەڕی لاپەڕەیەکی دیکەی خەبای جەماوەریی خەڵکی ڕۆژهەڵاتی کوردستانو لە هەمان کاتیش دا بیرخەرەوەی لاپەڕەیەك لە هەزاران لاپەڕەی سەرکوتی بێبەزەییانەی ڕۆڵەکانی نەتەوەی کورد لە لایەن دەسەڵاتی ڕەشی تاریکپەرستانی ڕێژیمی ئیسلامییەوەیە. ساڵێك لەمەوبەر شەقامەکانی شارەکانی ماکۆو شوتو پولدەشت لە حەوتەمین ساڵرۆژی ڕفێندرانو تەحویلدرانەوەی عەبدوڵڵا ئوجەڵان بە دەوڵەتی تورکیەداو، لە دژی ئەو ستەمو ڕەفتارە دژەمرۆیانەی نزیکەی سێ دەیە کاربەدەستانو هێزە سەرکوتکەرەکانی ڕێژیمی ئیسلامی دەرهەق بە خەڵکی ئێرانو بە تایبەت خەڵکی کوردستان بەڕێوەی دەبەن بوونە گۆڕەپانی نارەزایەتیی هێمنانەو مەدەنیی خەڵکی ئەو ناوچانە.

ئەم ڕاپەڕینە ئەگەرچی هەروەك پێشبینی دەکرا وەك هەموو ڕاپەڕینە هاوشێوەکانی بۆ وێنە ڕاپەڕینەکانی ٣ی ڕەشەممەی (١٣٧٧)ی سنەو ڕاپەڕینی هاوینی رابردووی شارو ناوچە جۆراوجۆرەکانی کوردستان لە خوێن وەردراو بە سەدان کەس لە ڕۆڵەکانی کوردی تێدا شەهیدو بریندارو دەستبەسەر کرا، هەڵگری واتایەکی خەباتکارانەیە. ئەویش ئەوەیە کوردستانو بزووتنەوە نەتەوەییەکەی هەر وا کە لە سەرەتاوە ملیان بۆ ئەم سیستمە پڕ لە نایەکسانیو پاوانخوازە دانەنواندو قۆناخێکی دیکە لە خەباتی ئازادیخوازانەی خۆیان دەست پێ‌کرد، ئێستاشو دوای دەسەڵاتی ڕەشی پاوانخوازانی مەزهەبی، نەك هەر بە چۆك دا نەهاتوون، بەڵکوو لێبڕاوانەترو وشیارانەتر هاتوونەتەوە مەیدان. ئەوەش دەربڕی ئەو ڕاستییە دڵخۆشکەرەیە کە گیانی خەباتکارانەی کوردستانو خەڵکە ئازادیخوازەکەی نەك هەر بە زیندوویی ماوەتەوە بەڵکوو بە شێوەیەکی بەرچاو گەشەی کردوەو شێوازێکی گرنگی خەباتکارانەش (جەماوەرییو مەدەنی)ی بەخۆیەوە گرتوە.

باڵادەست بوونی ئەم شێوازە لە خەبات لە پەنا شێوازەکانی دیکەی خەبات ئەویش لەم هەلومەرجە دژوارەدا کە هەرچەشنە دەنگێکی نارەزایەتی لەگەڵ سەرکوتی دڕندانەی دەزگای سەرکوتی ڕێژیم بەرەوروو دەبێ، بە دەسکەوتێکی خەباتی نەتەوەیی ٦١ ساڵەی خەڵکی کوردستان دەژمێردرێ. بۆیە پێویستە بۆ هەرچی بەهێزترکردنو کانالیزەکردنی هەوڵی جیددی بدرێ. دیارە ئەمەش ئەركو بەرپرسیارەتییەکی گەورە دەخاتە ئەستۆی هێزەکانی نێو بزووتنەوەی نەتەوەیی کوردستان. بۆیە پێویستە ئەم هێزانە وێڕای پێشوازیو بە پیلەوەچوونی ئەم شێوازە پێشکەوتووانەیەی خەبات بە سیاسەتو هەڵوێستەکانی ڕابردووی خۆیان لەم پێوەندییەدا بچنەوەو، هاوکات لەگەڵ ئەمە چوارچێوەی گەڵاڵەیەکی هاوبەش بۆ هاوکاریی خۆیانو زیاتر کاریگەربوونی هێزەکاراکانی گۆڕەپانی خەبات داڕێژن. لە ئارادا نەبوونی گەڵاڵەیەکی ئەوتۆ جگە لەوەی نیشانەی لاوازیی دەوری پێشەنگانەی هێزە سیاسییەکانی کوردستانە، زیانی گەورەش بە بزووتنەوەی جەماوەریی خەڵك دەگەیەنێ.

لە ساڵوەگەڕی ڕاپەڕینی جەماوەریی خەڵکی شارەکانی ماکۆ، شوتو پولدەشت دا وێڕای ڕێزگرتن لە یادی شەهیدانی ئەم ڕاپەڕینە پڕشکۆیە، پشتگیریو پشتیوانیی حیزبی دیموکراتی کوردستان لەم شێوازە وشیارانەیەی خەبات دەردەبڕینو بەڵێن دەدەین وێڕای هێزە خەباتکارەکانی دیکەی کوردستان بە هەموو هێزمانەوە یارمەتی بەگەشەکردنی خەباتی جەماوەریو مەدەنیی خەڵکی کوردستان بکەین.

ڕێپێوان لە سویس لە بەردەم سەفارەتی ئەمریکا بۆ ئاشکرا کردنی ناوی گیراوەکانی بنکەی ڕێژیمی ئیسلامی لە هەولێر

کاتژمێر ٢ی دوانیوەڕۆی ٢٠٠٧/٢/٩، کوردانی دانیشتووی سویس لە سەر بانگهێشتی پێشووی کومیتەی سویسی حیزبی دیموکراتی کوردستان بە مەبەستی فشار خستنە سەر دەوڵەتی ئامریکا بۆ ئاشکرا کردنی ناوی گیراوەکانی بنکەی بە ناو نوێنەرایەتیی کۆماری ئیسلامی لە هەولێر کە دەگوترێ محەممەد جەعفەر سەحرارودی بکوژی دوکتور قاسملوو و هاورێیانی یەك لە گیراوەکان، هەروەها بۆ ڕادەستکردنەوەی تیرۆریست محەممەد جەعفەر سەحرارودی بە وڵاتی ئۆتریش یان دادگایی کران لە دادگایەکی جینایی نێو نەتەوەیی‌دا و ئاشکرا بوونی ڕاستی‌یەکانی پێوەندیدار بە کردەوە تیرۆریستی‌یەکەی ١٣ ژوئیەی ١٩٨٩، لە یەکێك لە مەیدانە سەرەکی‌یەکانی شاری بێرن کۆبوونەوە. بەشداران کە زیاتر لە ١٥٠ کەس لە کوردەکانی هەر چوار پارچەی کوردستان بوون، بە ڕێپێوانو لە حالێکدا وێنەی د. قاسملوو و پلاکارد و دروشمی دژ بە ڕژیمی تیرۆریستی کۆماری ئیسلامییان هەڵگرتبوو، چوونە بەردەرکی سەفارەتی ئامریکا لە بێرن.

لەبەر دەرکی سەفارەتی ئامریکا پاش خوێندنەوەی سروودی ئەی ڕەقیب و سرووودی ئەی شەهیدان، گوێیان لە پەیامی‌کومیتەی سویسی حیزبی دیموکراتی کوردستان ڕاگرت. دواتر یادداشت یان داواکاریی خۆپیشاندەران کە دەقەکەی درا بە هەردوو سەفارەتی ئەمریکاو ئوتریش، خوێندرایەوەو وەرگێڕاوی ئەلمانیی یادداشتەکەش لە نێو هاووڵاتیانی سویسی دا بڵاو کرایەوە. لە درێژەی کۆبوونەوەکەدا پەیامی کۆمەڵەی شۆڕشگێڕی زەحمەتکێشانی کوردستان، ڕێکخراوەی هەڵەبجەو دژ بە ئەنفال (چاك)، پارتی دیموکراتی یەکیەتیی کورد لە سووریە، کانوونی دیموکراتیکی پەنابەران لە سویس، یەکیەتیی فیدایی‌یەکانی گەلی ئێران لە سویسو ژیاننامەی ڕێبەری شەهید دوکتور قاسملووی نەمر پێشکێش بە بەشداران کرا.

هەیئەتێکی کۆنگرەی نەتەوەیی کورد K.N.K سەردانی دەفتەری سیاسیی حیزبی دیموکراتی کوردستانی کرد

کاتژمێر ١٠ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی ٢٣ی ڕێبەندان (٢٠٠٧/٢/١٢) هەیئەتێکی کۆنگرەی نەتەوەیی کورد پێکهاتوو لە بەڕێزان عەلی ئەگید سەرۆك، تاهیر کەماڵی‌زادە جێگری سەرۆك، ڕۆژان هازمو ئادەم ئوزون ئەندامانی دەستەی بەڕێوەبەری سەردانی بنکەی دەفتەری سیاسیی حیزبی دیموکراتی کوردستانیان کردو لەلایەن بەڕێزان مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەن زادە، جەلیل گادانیو کەماڵ کەریمی پێشوازییان لێ کرا.

لەم دیدارو چاوپێکەوتنەدا، لەسەر پێوەندیی نێوان حیزبی دیموکراتی کوردستانو کۆنگرەی نەتەوەیی کوردو چۆنیەتیی پەرەپێدانی هاوکاریو لێك نزیکبوونەوەی نێوان حیزبە کوردی‌یەکان ئاڵوگۆڕی بیروڕا کرا.

هەڕەشەو توندوتیژی بەرامبەر بە خەڵکی ماکۆ لە بەرەبەری کوشتاری ساڵی ڕابردووی ئەم شارەدا

کوردستانو کورد: فەرماندەرانی هێزە سەرکوتکەرەکانی کۆماری ئیسلامی لە شاری ماکۆ، هێزەکانی ئینتیزامی، سوپاو بەسیجیان کردۆتەسەر خەڵکی ماکۆو گوندەکانی ئەم دەڤەرە. ئەو هێزانە بەزۆری خەڵك کۆدەکەنەوەو هەڕەشەیان لێ‌دەکەن کە نابێ هیچ حەرەکەتێکی ئیعترازی لەبیرەوەریی کوشتاری ساڵی ڕابردووی خەڵکی ئەم شارەدا وەڕێ‌بخەن. ئەو هێزانە بە خەڵکیان ڕاگەیاندوە ئەگەر بەبۆنەی کوشتاری ٢٧ی ڕێبەندانی ساڵی ڕابردوو، خۆپیشاندان بکەن یا دوکانو بازاڕ دابخەن بە توندی دەدرێنەبەر دەسڕێژو سەرکوت دەکرێن.

ڕۆژی ١٨ی ڕێبەندان، ئەو هێزانە ژمارەیەك لە دانیشتووانو کاسبکارانو عەشیرەتەکانی دەوروبەری ماکۆیان کۆکردەوەو تەعەهودیان لێ‌وەرگرتوون کە نابێ لەم ڕۆژەدا هیچ جۆرە نارەزایەتی‌یەك دەربڕن.

٣

ئەرتەشی ئەمریکا بەڵگەو نیشانەکانی دەست هەبوونی ڕێژیمی ئێران لە تەقینەوەکانی عێراق دا بڵاو دەکاتەوە

کار بەدەستە پایەبەرزەکانی ئەرتەشی ئەمریکا لە بەغدا بە هەواڵنووسانیان ڕاگەیاند کە کاربەدەستانی ڕێژیمی ئێران لە بەرزترین ئاست دا، دەستیان لە تەقاندنەوەی ئەو بۆمبانە دا هەیە کە دەدرێن بە شیعەکانی عێراقو لە قەراغ ڕێگاکان دەتەقێندرێنەوە. بە گوتەی ئەوان ئەو بۆمبانە تا ئێستا بوون بە هۆی کوشتنی ١٧٠ سەربازی ئەمریکاییو بریندار بوونی ٦٢٠ کەسی دیکە لەوان. یەکێك لەو فەرماندە پایەبەرزانە گوتی ئەم کارانە لە بن سەری هێزی قودس دایە کە سەر بە سوپای پاسدارانی شۆڕشی ئیسلامی‌یەو یەکێك لە فەرماندە پایەبەرزەکانی ئەو هێزە، مانگی ژانویەی ڕابردوو لەگەڵ چەند کەسی دیکە بە هۆی هێزەکانی ئەمریکا لە هەولێر گیرا. لەو هێرشەدا هێزە ئەمریکاییەکان ڕادەیەکی زۆر بەڵگەو زانیارییان دەست کەوت کە ئێرانییەکان دەیانەویست لە نێویان ببەن.

BBC

ئەندامانو لایەنگرانی حیزب، ڕۆژ بەڕۆژ چالاکتر لە پێشوو

کاری تەبلیغیی ئەندامانو لایەنگرانی حیزب، ڕۆژبەڕۆژ پتر پەرە دەستێنێو سنووری شارو ناوچەکانی کوردستانی بەزاندوەو گەیشتۆتە تارانو زانکۆکانی ئێران. هەر لەم ژمارەیەی "کوردستان"دا چەند ڕاپۆرت هەن کە هەوڵی دڵسۆزانەو ماندوویی نەناسانەی ئەندامانو لایەنگرانی حیزب لە ئەنجامدانی کاری تەبلیغی لە شوێنە جۆراوجۆرەکانی کوردستانو ئێران دا پێشان دەدەن.

وڵامی نامەیەك لەلایەن بەڕێز مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەن زادەوە ٢

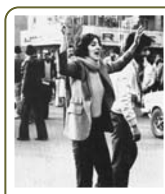
خوێندنەوەیەکی شۆڕشی ٥٧ی نەتەوەکانی ئێران ٥

ئەو شۆڕشەی لەبار برا ٨

منداڵانی سەرشەقام، پەرەگرتنی تاوانو قەیران ٩

خەباتی جەماوەریی خەڵکی کوردستان و ڕۆڵی حیزبە کوردییەکان ١٠

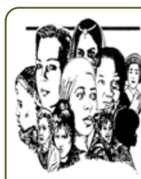
لە قامووسی فیمینیزمدا ١١

عەبدوڵڵا حەسەن زادە:

وڵامی نامەیەك

وڵامدانەوە بە پرسیارەکانی "٨٧ کەس لە کۆمەڵگای خوێندکاری"

سەعات ١١ی پێشنیوەڕۆی ڕۆژی سێشەممە ٨٥/١١/٢٤ بەرامبەر بە ١٣ی فیوریەی ٢٠٠٧ نامەیەکیان بۆ هێنام کە ڕۆژی ١٠ی فیوریە بە پۆستی ئەلیکترۆنی گەیشتۆتە دەستی کەسێك لەلایەنی کاك مستەفا هیجری. هۆی وەدرەنگ کەوتنی هەرچییەك بێ گرنگ نیەو ئەمە هەر بۆیە باس دەکەم تا وەڵامدانەوەکەی بە درەنگ نەیەتە بەرچاو. نامەکە بەناوی ٨٧ کەسەوە نووسراوە کە خۆیان بە کۆمەڵگای خوێندکاری دەناسێنن. ئەگەرچی هەم ناوەکان ڕەنگە وەرگیراو (مستعار) بن‌و هەم لەجێدا بە دووری نازانم کە یەکێك یان چەند کەسی دوور لە کۆمەڵگەی خوێندکاری نووسیبێتیان، بەڵام بە حورمەتی خوێندکارو ناوی خوێندکار ئەمن هەروا دادەنێم کە بەڕاستی ٨٧ خوێندکار نامەیان بۆ نووسیوم.

نامەکە پاش باسێك لەسەر هەلومەرجی کوردستان‌و ئێران‌و ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست‌و بەرنامەی ئەمریکا بۆ پێکهێنانی ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاستی گەورە دێتە سەر باسی لەتبوونی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران‌و (بەهەق) نارەزایی‌و تووڕەیی نووسەرانی لەو ڕووداوە دەردەبڕێ. پاشانیش ١٢ پرسیار دێنێتە گۆڕێ‌و داوای "ڕوونکردنەوەی شەفاف، مەنتیقی" لەمن دەکا.

ئەگەرچی لە باسی لەتبوونی حیزب دا نووسەرانی نامەکە بەرپرسایەتیی ئەو ڕووداوە تاڵە بە تەنیا ناخەنە ئەستۆی من‌و هاوڕێیانم. بەڵام ڕاوێژی پرسیارەکانیان دەردەخا کە ئەو دۆستانە هەرنەبێ لەژێر تەئسیری تەبلیغاتی لایەنی بەرامبەردا نووسراوە.

ئەوەی لە سەرەتای نامەکەدا هاتوە نە داوای وڵامدانەوەی کردوەو نە پێویستیشە وەڵامی بدرێتەوە، چونکە شتێکی تێدا نیە کە بیروڕای من‌و نێوەرۆکی ئەو نامەیە لەسەری جیاواز بێ. کەوایە لەو بەشە دەگەڕێم‌و هەروەك لە نامەکەدا داوا کراوە هەوڵ دەدەم "ڕوونکردنەوەیەکی شەفاف‌و مەنتیقی"یان پێشکێش بکەم.

تا ئەو جێیەی ئاگام لێیە ئەو نامەیە لە ئینترنێتدا بڵاو نەبۆتەوە. بەڵام ئەزموونی یەك دوو ساڵی ڕابردوو لەگەڵ هاوڕێیانی لایەنی بەرامبەر پێم دەڵێ کە بڵاوکردنەوەی بە ئیمەیل سەرەتایەکە بۆ بڵاوکردنەوەی لەسەر تۆڕی ئینتەرنێت. جگە لەوەش چونکە ئەو پرسیارانەی لە نامەکەدا کراون ڕەنگە بۆ خەڵکی دیکەش بێنە پێشێ، بە دروستی دەزانم وڵامەکەی خۆم بڵاو بکەمەوە. ئەمەش وەڵامێکی کورت بە پرسیارەکان یان بڵێین بۆچوونەکانی نێو ئەو نامەیە (ئەو شتانەی لە نامەکە ڕاگوێزراون، هەموویان وەك خۆیان نووسراونەوەو دەسکاری نەکراون):

١ ـ نووسراوە "حیزبی دێموکرات بەسەرکار هاتنی بەڕێزتان وەك ڕێبەری حیزبی دێموکرات ڕۆژ لە دوای ڕۆژ ڕەوتی "افت"ی سیاسیی لەبەر گرت...ئەوە لە کاتێك دایە کە دەورانی ڕێبەرایەتی کردنی بەڕێزتان لە هەموو لایەکەوە لەبارو گونجاوتر بوو نیسبەت بە ڕابردوو."

لەپێش دا با بڵێم ئەمن ڕێبەری حیزبی دێموکرات نەبووم، بەڵکوو سکرتێرو ئەندامێکی ڕێبەری بووم. لەجێدا لە حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران دا ـ تەنانەت لەسەردەمی د.قاسملووی زاناش دا ـ ڕێبەریی بەکۆمەڵ هەبووە، نەك تاکەکەسی، ئەگەر ئێستا جۆرێکی دیکە بێ قسەم نیە. بەڵام جێی داخ ئەوەیە کە نووسەرانی ئەو نامەیە هەروەك هەموو قەڵەم گێڕانی لایەنی بەرامبەرمان قسە دەکەن بێ ئەوەی نموونە نیشان بدەن‌و ئیدیعا دەکەن بێ ئەوەی هەلومەرجی تێکۆشان لەبەرچاو بگرن‌و هەوڵیش دەدەن هەموو بەرپرسایەتی‌یەکە لە ئەستۆی کەسێك بپەستێون. ئاخر لەخۆیان ناپرسن ئەدی ٣٠ تا ٤٠ کەس ئەندامی ئەسڵی‌و جێگرو موشاویری کۆمیتەی ناوەندی لەونێوە دا چ بوون‌و ڕێبەرایەتیی دڵخوازی ئەم دۆستانە کە لەو دە ساڵە دا زۆربەی نزیك بە تەواویان لە کۆمیتەی ناوەندیدا بوون بۆچی هەڵەیەکیان ڕاست نەکردۆتەوەو کەلێنێکیان پڕ نەکردۆتەوەو تەنانەت گرێ پووچکەیەکیشیان نەکردۆتەوە.

سەرنجڕاکێش ئەوەیە دەورانی بەرپرسایەتیی من بە لەبارترو گونجاوتر لەچاو ڕابردوو دادەنێن‌و تەنانەت ـ هەرچەند نەیان گوتوە ـ لە ئێستاشی بە لەبارتر دەزانن، چونکە ئەگەر ئەمانیش نەیان گوتوە پێشتر زۆرجار گوتراوەو نووسراوە. بەڵام بزانین بەڕاست وابوو؟ نزیك بە دە ساڵ ئەمن لە پۆستی سکرتێر دا خزمەتم کردوە بەشی زۆری ئەو ماوەیە ناوچەی حەوانەوەو تێکۆشانی ئێمە لە کوردستانی عێراق لەگەڵ دوو شەڕ یان دوو حاڵەتی شەڕ دەستەویەخە بووە. لەلایەك بزووتنەوەی کوردو خەڵکی ئەم بەشەی کوردستان لەگەڵ دەوڵەتی مەرکەزی لەشەڕ یان لە حاڵەتی شەڕدا بوون‌و لەلایەکیش دوو حیزبی سەرەکی‌و دەسەڵات بەدەستی ئەم بەشە (پارتی‌و یەکیەتی) تووشی شەڕی جێگای داخی نێوخۆیی بوون. لە ئاکامی ئەم وەزعە دا باشووری کوردستان ببوو بە مەیدانی تەراتێنی تێرۆریستەکانی کۆماری ئیسلامی‌و لەو ماوەیە دا زیاتر لەسەد تێکۆشەری دێموکرات بەدەستی بەکرێگیراوانی ڕێژیم شەهیدو ژمارەیەکی زۆرتریش بریندار بوون. جێگای وەبیر هێنانەوەیە کە حیزبی دێموکرات پێوەندیی لەگەڵ هەموو لایەنەکانی ئەو دوو شەڕە هەبووەو جۆرێکیش باڵانسی ڕاگرتوە کە هەم سەربەخۆیی حیزبەکە بپارێزێ‌و خەباتی خۆی درێژە پێ‌بداو هەم پێوەندی‌یەکانیشی لەگەڵ هەموو لایەنەکان بە گەرمی‌و پتەوی بهێڵێتەوە. ڕەنگە هەموو مرۆڤێکی بە ئینساف قبوول بکا کە پاراستنی باڵانسێکی ئاوا ناسك ژیری‌و وشیاری‌یەکی زۆری دەوێ. دیارە ئەمن ئەوە بە دەسکەوتی خۆم بە تەنیا نازانم‌و پێم وایە بەرهەمی هاوفکری‌و بەکارهێنانی ئەقڵی گشتی (خرد جمعی)یە.

٢ ـ لە خاڵی دووەم دا باس لە "دوور خستنەوەی حیزب لە کۆڕو کۆمەڵی نێونەتەوەیی یەك لەوان (ئەنتەرناسیۆنالیستی سۆسیالیست) کراوە کە ڕێبەرانی شەهیدمان زۆر هەوڵیان دابوو بۆ بوون بە ئەندامی ئەو ڕێکخراوەیە..." ئەوە ڕاستە کە ڕێبەرانی شەهیدمان بەتایبەتی د. قاسملوو هەوڵی زۆریان بۆ بوون بە ئەندامی ئەو ڕێکخراوە داوە. بەڵام ئەو دۆستانە دەبێ بزانن کە حیزبی دێموکرات لە سەردەمی بەرپرسایەتیی من داو بە ئامادەیی من لە ساڵۆنی ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان لە نیۆیۆرك لە کۆنگرەی بیستەمی ئەنتەرناسیۆنالی سوسیالیست دا بۆتە ئەندامی ئەو ڕێکخراوەو هەربۆخۆم سێ جار لە کۆنگرەو کۆبوونەوەکانی S.I دا لە ڕۆم‌و بۆینیس ئایرێس‌و پاریس وتارم خوێندۆتەوە کە وتاری - کۆبوونەوەی ئیتالیاو کۆنگرەی ٢١ لە فەرانسە وەك بەڵگەنامە لە ئارشیڤی ئەنتەر ناسیۆنال دا ڕاگیراون.

سەیر ئەوەیە ئەوانەی ئەم جۆرە بیرکردنەوەیان بردۆتە مێشکی، لە کۆنفرانسی پێش کۆنگرەی ١٣و لە کۆنگرەش دا ڕەخنەیان ئەوە بوو کە گۆیا چارەنووسی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە کۆریدۆرەکانی ئەنتەر ناسیۆنالیستی سوسیالیست دا دیاری دەکرێ‌و ئەمن حیزبم کردۆتە پاشکۆی ئەم ڕێکخراوە. بەڕاستی جوانیان گوتوە کە دەڵێ لە قرژاڵیان پرسی بۆ بە دوو سەران دەڕۆی گوتی هیچ لە جوانان عەیب نیە.

با ئەوەش زیاد بکەم کە پێوەندی‌یە نێونەتەوەیی‌یەکانی حیزبی دێموکرات لە دەورانی بەرپرسایەتیی من لە یەکێك لە حاڵەتەکانی پتەوی‌و گەشەسەندن دابوون‌و لەو پێوەندییەدا تەنیا ئاماژە بەو هەموو پەیامە دەکەم کە بە بۆنەی کۆنگرەکان‌و بۆنەکانی دیکەوە بۆ حیزبی دێموکرات هاتوون. دیارە ئەمەش بەرهەمی هەوڵ‌و تێکۆشانی پێوەندی لە وڵاتانی دەرەوە بووە کە جارێکی دیکە سوپاسیان دەکەم.

٣ـ باس لە "کەم تەرخەمی‌و بی تەوەجوهی بە کادیر پەروەری‌و ڕاکیت بوون‌و ڕاوەستانی ڕێژەی بردنەسەری ئاگاهی ئەندامانی حیزبی" دەکرێ. لەو بارەیەوە هەر ئەوەندە دەڵێم کە خۆزگە یەکێك بە نوێنەرایەتیی هەمووی ئەو دۆستانە دەهات‌و دەی پرسی لە ماوەی بەرپرسایەتیی من دا چەند دەورەی فێرکردن‌و پەروەردە کردنی کادرو پێشمەرگە پێك هاتوون‌و چەند کەسیان تێدا بەشدار بوون کە بێگومان لە سەد دەورە کەمتر نیەو ڕەنگە دوو تا سێ هەزار کەسیشیان تێدا بەشدار بووبێ. بەرنامەی کاری ئەو دەورانەش لەسەر دەمی د.قاسملووەوە تا ئێستا نەگۆڕاوە کە بە باوەڕی من ئەوە کەموکوڕی‌یەکی حیزبی دێموکراتەو دەبێ قبووڵمان بێ. جیا لەوەش لە تەواوی ئەو ماوەیەدا چالاکیی هزریی حیزبی دیموکرات زۆر زیاتر نەبووبێ لە کەمیی نەداوە کە دیارە بۆ خۆشم هەرگیز بە کافییم نەزانیوە.

٤ ـ قسە لە "دوور خستنەوەی لاوان لە کاروبارو پۆستە سەرەکیەکانی حیزب‌و کەم بایەخی بە لاوان..." کراوە. بە چاوخشاندنێك بە ئاکامی کۆنگرەکانی ١٠، ١١و١٢دادەردەکەوێ کە لە هەموو کۆنگرەکان دا ژمارەیەکی نوێ ئەندام‌و جێگرو موشاویر هاتوونەتە نێو کۆمیتەی ناوەندی کە زۆربەیان (بگرە هەموویان) لە لاوان بوون. سەرنج ڕاکێش ئەوەیە لە ڕۆژەکانی پێش کۆنگرەی دەیەم دا کاتێك پێشنیارم کرد چەند کەس لە لاوەکان بخەینە لیستی پێشنیاریی کۆمیتەی ناوەندی‌یەوە،ئەوانەی ئێستا باس لە "جوانگرایی"دەکەن بە توندی بەرهەڵستیان کرد، بەو بیانووە کە بۆ ئەوانە زوویە، لە حاڵێك دا هەر کامێکیان پازدە ساڵ بوو لە کووڕانی خەبات دا بوون‌و ئێستاش لە ڕیزی هەرە پێشەوەی کادرە بەوەجەکانی حیزب دان. بەڵام ئەودەمیش‌و ئێستاش بە گوناحی! جیابیری دژایەتییان لەگەڵ دەکراو دەکرێ.

جێگای سەرنجە کە یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران‌و یەکیەتیی ژنانی دێموکراتی کوردستانی ئێران هەردووکیان لە دەورانی بەرپرسایەتیی من دا چالاك کراونەوە، هەردووکیان لەو دەورەیەدا بوونە خاوەنی گۆڤارێك کە ڕووی هەبێ بچێتە نێو گۆڤارەکان‌و شیاوی ئەو دوو یەکیەتی‌یە بێ. ئێستاش‌و لە دوا هەڵبژاردنی دێموکراتیکی ئەو دوو ڕێکخراوەش دا زۆربەی ئەندامانی ڕێبەریی هەردووکیان لە دۆستان‌و لایەنگرانی ئێمەن‌و تەنانەت لە ڕێبەریی ژنان دا تەنیا یەك ئەندامی ئەسڵی سەر بەلایەنی بەرامبەرە.

٥ ـ تۆمەتی "بێبایەخی بەو لاوانەی لە ئێران وە هەل دین وە ئیستفادە نەکردن لە خەلاقیەت‌و ئیستعدادی ئەو لاوانەی کە پسپۆڕن لە بوارەکانی فێرکردن داو گوشار خستنە سەریان ووەدەرنانیان" لە ئێمە دەدەن. بەراستی ئەو دۆستانە لە وەزعی نێو حیزبی دێموکرات بێ‌خەبەرن. زەحمەتێکی یەکجار زۆری ویست تا لێم قبووڵ کرا کە ئەو لاوە "فوق دیپلم"و لیسانسانەی دێنە پێشمەرگایەتی ئەوەندە حورمەتیان بۆ دابنرێ کە نەنێردرێنە فێرگەو لە تەنیشت پێشمەرگەی نەخوێندەوارو کەم سەواد دانەنرێن‌و تەنانەت ئیشێلێکی تایبەتی‌یان بۆ وەبەرچاو بگیرێ‌و لە شوێنەکانی وەك ڕادیۆو چاپەمەنی‌و کاری پسپۆڕی دا جێ‌بکرێنەوە. کەچی ئێستا وا نیشان دەدرێ کە گۆیا لە دەورانی من دا بایەخ بەو لاوانە نەدراوە. دووبارە دەڵێم خۆزگە یەکێکیان بە نوێنەرایەتیی هەموان دەهات تا زۆر شتی بۆ ڕوون ببایەوە.

٦ ـ باس لە " کەمتر یان ئەسڵەن بەری نەکردنی لاوان بۆ درێژە دان بە خوێندن بە دوای شەهید بوونی دوو ڕێبەری گەورەمان " دەکرێ. دۆستانی بەڕێز! بەداخەوە ئەوەش هەر چێو لە تاریکی کوتانە. لە سەردەمی ڕێبەرانی شەهیدەوە دەرەتانی ناردنە دەری لاوان بۆ خوێندن بەرە بەرە کەم بۆوە. لە ماوەی چەند ساڵ بەرپرسایەتیی منیش دا چەند ساڵ هەر ساڵەی دوو تا ٤ قوتابی بۆ خوێندن ناردرانە دەرەوە، بەڵام دواتر بە جارێك ئەو دەرگایەمان لێ داخرا کە هۆیەکەشی لێرەدا جێی نیەو تەنیا ئەوەندە دەڵێم کە نە خەتای منەو نە خەتای حیزبی دێموکرات. وەك دەبینین لە دەورانی تەڵایی دوای کۆنگرەی سێزدەشدا حیزب نەی توانیوە بوورسی خوێندن وەرگرێ‌و قوتابی بنێرێتە دەر .

٧ ـ گۆیا لە دەورانی بەرپرسایەتیم دا هیچ سیمیناروکۆنفرانسێکی ڕۆژنامەوانیم نەگرتووەو ئێستا لە بەردەم میدیاکان‌و لە کاناڵە تەلەڤزیۆنی‌یەکان‌و ڕادیۆکان دا کۆنفرانسی ڕۆژنامەنووسی پێك دێنم‌و وتووێژ دەکەم. ڕەنگە ئەمە عادەتێکی خراپ بێ ، بەڵام دان بەوەدادەنێم کە هەرگیز بۆخۆم دەستپێشخەر

٣

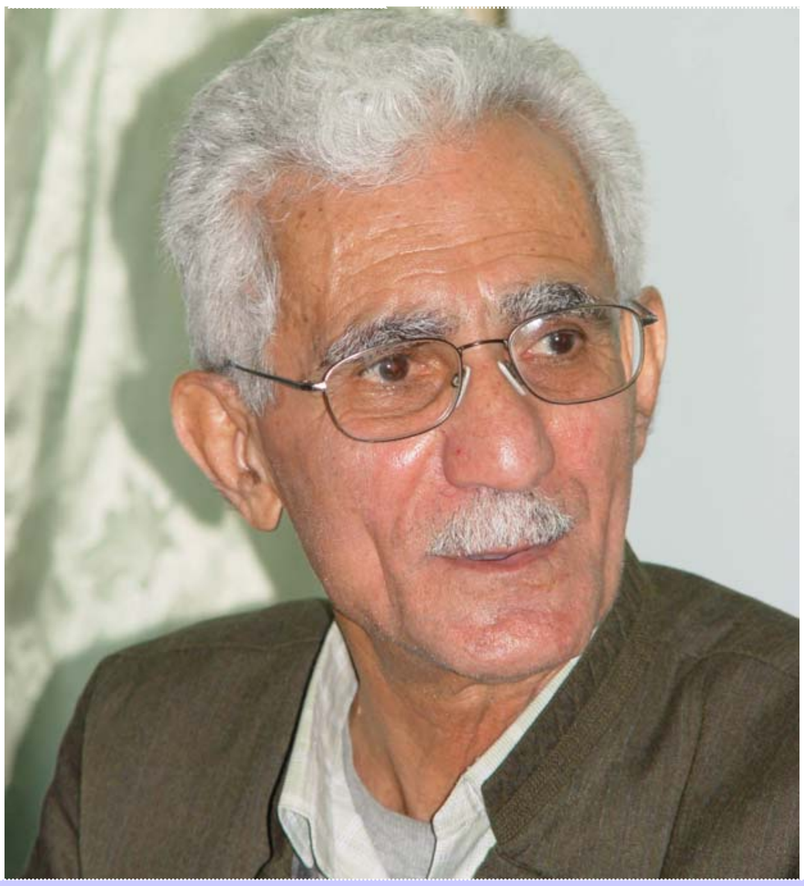

باوەڕ بکەن مەسەلە هیچ کام لەوانە نین. نە دێموکراسی تەحەممول نەکراوە نە ئەساسنامە پێشێل کراوە. تەنیا بەربەرەکانی لە دژی هەوڵی یەکدەست کردن‌و "تك صدایی"و حەزفی "دگر اندیشان" کراوە، کە ئەمەش نەك هەق، بەڵکوو ئەرکی هەموو مرۆڤێکی دێموکرات‌و شۆرشگێرو ئازادیخوازە.

تێکۆشان لە دەرەوەی وڵات

٢٠٠٧/١/١٩ هەیئەتێك لە کومیتەی دانمارکی حیزبی دیموکراتی کوردستان چاوی بە هەیئەتێك لە پارتی دیموکراتی کوردستان لە شاری کوپێنهاگێن کەوت.

٢٠٠٧/١/٢٩ هەیئەتێکی یەکیەتیی نیشتمانی کوردستان لە سیدنی سەردانی کومیتەی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە ئۆسترالیایات کرد.

٢٠٠٧/٢/١ لەسەر داوای کومیتەی ڤانکۆڤیری حیزبی دیموکراتی کوردستان لە ڕۆژئاوای کانادا چاوپێکەوتنێکی دۆستانە لە نێوان ئەو کومیتەیەو کومیتەکانی پارتی دیموکراتی کوردستان‌و یەکیەتیی نیشتمانی کوردستان پێك هات.

شەوی ٢ی فیوریەی ٢٠٠٧ سمینارێکی ئینتێرنێتی بە بەشداریی بەرپرسان‌و نوێنەرانی کومیتەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە ئوسترالیا، ئەمریکا، هەردووك بەشی کانادا، بێلژیك، هولەند، ئەڵمان، سویس، ئوتریش، دانمارك، سوئێد، نۆروێژو فینلاند پێك هات.

٢٠٠٧/٢/٣ هەیئەتێك لە حیزبی دیموکراتی کوردستان لە شاری ترۆندهایم لەگەڵ نوێنەرانی ژمارەیەك لە کۆمەڵەو ڕێکخراوە کوردستانییەکان پێك هێنا.

٢٠٠٧/٢/٣ هەیئەتێکی کومیتەی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە فینلاند لەسەر بانگهێشتنی فەرمیی ڕێکخراوی کوردستانی حیزبی کومونیستی ئێران ـــ کۆمەڵە لە ڕێورەسمی ٢٦ی ڕێبەندان ساڵرۆژی دامەزرانی کۆمەڵەدا لە شاری تورکۆ بەشدار بوون.

ڕۆژی ٢٠٠٧/٢/٣ لە شاری لینتس لە ,لاتی ئۆتریش کومیتەی حیزب سمینارێکی بۆ کوردەکانی دانیشتووی پارێزگەی ئۆبەر ئۆسترایش پێك هێنا.

٢٠٠٧/٢/٥ هەیئەتێك لە کومیتەی نۆروێژی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە ئۆسلۆ چاوی بە هەیئەتێك لە کومیتەی نۆروێژی ڕێکخراوی کوردستانی حیزبی کومونیستی ئێران ـ کۆمەڵە کەوت.

٢٠٠٧/٢/٨ هەیئەتێکی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە کومیتەی نۆروێژ چاویان بە هەیئەتێك لە یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان کەوت.

دیداری وەڤدی حیزبی دیموکرات کوردستان لەگەڵ نوێنەرانی سەفارەتەکانی ئامریکا و ئوتریش لە سویس

ڕۆژی ٢٠٠٧/٢/٩ هاوکات لەگەڵ خۆپیشاندانی کوردان لە سویس وەڤدێکی حیزبی دێموکڕاتی کوردستان لە سویس پێکهاتوو لەبەڕێزان ڕەحمان ئیبراهیم زادە بەرپرسی کۆمیتە، ساڵح مەحەمەدی و ئاوێزان ڕەحمانزادە ئەندامانی حیزبی دێموکڕاتی کوردستان،

دوو دیداری جیا جیایان لەگەڵ نوێنەری سەفارە تی ئامریکا بەڕێز Daniel Wendell و بەڕێز Thorsten Eisingerich نوێنەری سەفارەتی ئوتریش ئەنجامدا، بە مەو مەبەستە ی لە نێزیکە وە داواکاری خۆپیشاندەران لەڕێگای سەفارەتەکانیانەوە بە گوێی دەوڵەت و میللەت و لایەنە پەیوەندیدارەکانی هە ردوو وڵات بگەیەنن، شایانی باسەلە لایان نوێنەرانی هەردوو سەفارەتی ئامریکا و ئوتریش بەگەرمی پێشوازیی لە وەڤدی حیزب کراو و ە ر کام بڕیاری هاوکاری و بەدواداچوونیان لەسەر داخوازیی خۆپیشاندەران دا . هەوڵدان بۆ ئاشکرا کردنی ناوی گیراوەکانی هەولێر و سەرەنجام ڕادەستکردنەوەی ترۆریست مەحەمەد جەحفەری سەحراروودی، بەدەوڵەت و دەزگای دادی ئوتریش .دیداری یەکەم کاتژمێری ٣ لە بارەگای سەفارەتی ئامریکا لە گەڵ نوێنەری سەفارەتی ئامریکا بۆ ماوەی سی خولەک و کاتژمێر ٣:٤٥ چاو پێکەوتنی نێوان وەڤدی حیزب و نوێنەری سەفارەتی ئوتریس بۆ ماوەی سی خوولەک ئەنجام درا.

هەوڵەکانمان بۆ گۆڕینی دیموکراتیک لەنێو حیزب و کۆمەڵ بخەینە گەڕ

هەواڵەکان

درێژەی کاری تەبلیغی لە شارو ناوچەکانی کوردستان بە مەبەستی ناساندنی هەڵویست و ڕێبازی حیزبی دێموکراتی کوردستان

بە گوێرەی ئەو هەواڵانەی لە تەشکیلاتی نهێنیی حیزبی دێموکراتی کوردستانەوە بە سایتی "کوردستان و کورد" گەیشتوون، کاری تەبلیغی لەلایەن ئەندامان و لایەنگران و دۆستانی حیزب بە مەبەستی ناساندنی هەڵویستو ڕێبازی حیزبی دێموکراتی کوردستان، لە شارو ناوچەکانی کوردستان و دەرەوەی کوردستان بەردەوامە.

لەو پیوەندی‌یەدا CDی ڕێورەسمی ١٠ ساڵەی وەسەریەك کەوتنەوەی بنەماڵەی گەورەی حیزبی دێموکرات، جێژنی ٢٦ی سەرماوەز، ٦١ ساڵەی دامەزرانی کۆماری کوردستان، مێزگردی بەرپەرچدانەوەی بوختان و ئیددیعای ناڕاست لە دژی حیزبی دێموکراتی کوردستان، ژمارە نوێ‌یەکانی "کوردستان" ئۆرگانی حیزب و نامیلکەی "هێڵە گشتی یەکانی ڕێبازی ئێمە" لە شار و ناوچەکانی پیرانشار، نەغەدە، شنۆ، مەهابادو ورمێ بە شێوەیەکی بەرین بڵاو کراونەتەوە و بە ڕێگای پۆست دا بۆ زۆر کەس ڕەوانە کراون . هەر وەها لە تاران و ژمارەیەك لە زانکۆکانی ئێران دا کاری تەبلیغی لە پیوەندی لەگەڵ حیزبی دێموکراتی کوردستان دا ئەنجام دراوە.

نامەی ناڕەزایەتیی ١٥١٠ مامۆستای دەرکراو

زیاتر لە ١٥١٠ ماموستای دەرکراوی سەرەتاییو ناوەندیی کوردستان لە لایەن دەزگای ئەمنیەتی و پالاوتنی کۆماری ئیسلامی‌یەوە لە ئیدارەی پەروەردەو فێرکردنی کوردستان پالێوراون‌و لە سەر کار لابراون.

هەواڵدەری داکۆکی لە مافەکانی مرۆڤ: بە پێی ئەو زانیارییانەی بە دەستەوەن ١٥١٠ ماموستای قوتابخانەکانی پارێزگای کوردستان، ٣٣٤ کەس لە سنە، ٢٨١ کەس لە مەریوان، ٢٣٠ کەس لە بانە، ٢٤٤ کەس لە سەقز، ١١٦ کەس لە کامیاران، ١١٩ کەس لە دیواندەرە، ١٧٦ کەس لە قوروەو ١٠ کەس لە بیجار تەنیا بە هۆی بیرو باوەرو مەزهەب لە لایەن دەزگای ئەمنیەتی‌و پالاوتنی کۆماری ئیسلامی‌یەوە پالێوراون‌و لە سەر کار لابراون. ئەم مامۆستایانە لە نامەیەکی سەرئاواڵەدا نووسیویانە:" ئێمە مامۆستایانی قوتابخانەکانی پارێزگای کوردستان کە لە ساڵی ٥٧ دا لە ریزی پێشەوەی خەباتکاران دژی ڕێژیمی پێشوو تێکۆشابووین، دوای ساڵی ١٣٥٩ بە سەقامگیر بوونی سیستمی دادپەروەرانەی کۆماری ئیسلام(!) لە ئێران ئەوەی کە بوومان لێیان ئەستاندین‌و ئێمەیان تووشی ئەم دۆخە پڕ چەرمەسەریە کرد." مامۆستا دەرکراوە کوردستانی‌یەکان داوایان لە ڕێکخراوەکانی مافی مرۆڤو ڕێکخراوە نێونەتەوەییەکانی کارو ئەنجومەنەکانی مامۆستایانی وڵاتانی جیهان کردوە لەم بارەیەوە یارمەتیدەریان بن.

دەستبەسەرکرانی هاووڵاتییەکی سنەیی

ڕێکخراوی داکۆکی لە مافەکانی مرۆڤی کوردستان: هاووڵاتییەکی سنەیی بە ناوی کیومەرس محەممەدی(شیانی) لە لایەن هێزە ئەمنیەتییەکانەوە دەستبەسەر کرا. ڕۆژی دووشەممە ١٥ی ڕێبەندان، هێزە ئەمنیەتییەکان ناوبراویان لەماڵەکەی خۆی لە گەڕەکی غەفووری سنە دەستگیر کردووە و بۆ شوێنێکی نەزانراویان گواستۆتەوە. تا بڵاوبوونەوەی ئەم هەواڵە هۆو ئەو تۆمەتانەی کە کیومەرس محەممەدیی لە سەر گیراوە، ڕانەگەیەندراوە.

ڕێپێوانی زۆرەملی بە خەڵك لە ٢٢ی ڕێبەندان دا

کاربەدستانی کۆماری ئیسلامی کە ڕێژیمەکەیان بەتایبەتی لە کوردستان لە هەمووکات زیاتر لەنێو خەڵك دا بێزراوە، ئەمساڵیش بە فشارو زۆرەملی ڕێپێوانیان لە یادو بیرەوەریی ٢٢ی ڕێبەندانی ١٣٥٧و هاتنە سەرکاری ڕێژیمی ئیسلامیی ئێران، وەڕێ خست. بەڵام ئەم ڕێپێوانانە بەپێچەوانەی ویستی کاربەدەستان، لەجیاتی پشتیوانیی خەڵك لەو ڕێژیمە دەربخەن، بوونەوە بە نوێنگەی بێزاریی ئەوان لە کۆماری ئیسلامی. ڕێپێوانەکانی ڕۆژی ٢٢ی ڕێبەندانی ئەمساڵ لە شنۆو بۆکان نموونەیەك لە سەلماندنەوەی ئەم ڕاستی‌یە بوون:

شنۆ

کاربەدستانی ڕێژیم لە شاری شنۆ ڕۆژی ٢٢ی ڕێبەندان بە هەڕەشەو زۆرەملی منداڵانی قوتابییان وێڕای مامۆستاکانیان هێنایە سەر شەقامەکان بۆ ئەوەی بە لایەنگری لە کۆماری ئیسلامی ڕێپێوان بکەن. لەنێو ئەوان دا کارمەندان‌و کرێکارانی دەوڵەتیش کە ئەوانیش بە زۆرو هەڕەشە هێنرابوون، دەبیندران. نەك هەر هیچ توێژو بەشێکی دیکەی خەڵك لە ڕێپێوانەکانی ٢٢ی ڕێبەندانی ئەمساڵی شاری شنۆدا، بەشدار نەبوون، ئەو کارمەندو مامۆستاو قوتابییانەش کە بەشدار بوون، لە دووپاتکردنەوەی دروشمەکانی بەکرێگیراوانی ڕێژیم خۆیان دەبواردو بەکردەوە بێزراوبوونی کۆماری ئیسلامییان لە ٢٨ ساڵەی هاتنە سەرکاری‌دا پێشان دایەوە.

بۆکان

دامودەزگاکانی ڕێژیم لە چەند ڕۆژ بەر لە هاتنی ڕۆژی ٢٢ی ڕێبەندان هەوڵێکی زۆریان لەناو قوتابخانەکان‌و خەڵکی ئەو شارە دا تا ژمارەیەکی زۆر لە دانیشتووانی ئەو شارە لە ڕێپێوانی ٢٢ی ڕێبەندان دا بەشداری بکەن. ئەوە لە حاڵێك دایە کە ڕێژیم جگە لە گوشارو هەڕەشە بۆ سەر مامۆستایان، کارمەندان‌و قوتابیانی ئەو شارە ویستویەتی بە دانی پارە بە خەڵکی هەژارو بێدەرەتانی قەراخ شار، زۆرترین حەشیمەت بۆ ڕێپێوانی ئەو ڕۆژە کۆ بکاتەوە.

ڕادەیەکی کەم لە خەڵکی ئەو شارە کە لەژێر گوشارو بەڵێنی دانی پارە، بەشدارییان لەو ڕێپێوانەدا کرد بێ سەرنجدان بە داوای دەزگا تەبلیغاتی‌یەکانی ڕێژیم بۆ دووپات کردنەوەی دروشمەکان، لەوپەڕی بێتەفاوەتی‌دا بەسەر شەقامەکانی ئەو شارە بە ڕێگادا دەڕۆیشتن‌و هێندێك لە قوتابیان‌و لاوانی ئەو شارەش کە پێشتر لەگەڵ یەکتر هاوئاهەنگییان کردبوو، بۆ تێکدانی جەوی ئەو ڕێپێوانە دەستیان کردبوو بە تەقاندنەوەی تەرەقەو کەرەسەکانی لەم جۆرەو پاش ماوەیەکی کەم لە دەستپێکردنی ئەو ڕێپێوانە خەڵکی بەرەو ماڵ‌و شوێنی کارەکانیان ڕۆیشتنەوەو بڵاوەیان بە ڕێپێوانەکە کرد.

پێویستە بگوترێ کە ڕێژیم لە ڕۆژەکانی دەیەی فەجرو ڕۆژی ٢٢ی ڕێبەندان زۆربەی شەقام‌و گەڕەکەکانی ئەو شارەی چراغانی کردبوو کە بەپێی هەواڵێك کە بەدەستمان گەیشتوە ئیدارەی کارەباری بۆکان هەزینەی بەکارهێنانی هەموو ئەم چراغانی‌یە لەسەر خەڵکی ئەو شارە دەنووسێ تا خەڵکی هەزینەکەی بدەنەوە. ئەوە لە حاڵێك دایە کە دامودەزگا ڕاگەیەنەکانی ڕێژیم بەردەوام بانگەشەی دەستپێوەگرتن لە بەکار هێنانی کارەبادا دەکەن.

درێژەی لاپەرەی١

ماکۆ

هەڕەشەو توندوتیژی بەرامبەر بە خەڵکی ماکۆ لە بەرەبەری کوشتاری ساڵی ڕابردووی ئەم شارەدا

مانۆڕ دانی هێزە سەرکوتکەرەکان لە شاری ماکۆو ناوچەکانی دەوروبەرو نیشاندانی زەبروزەنگو چەکوچۆڵی وەك تۆپو کاتیوشاو ڕەفتاری سەرکوتکەرانە لەبەرەبەری یەکەمین ساڵڤەگەری کوشتاری خەڵکی ماکۆ لەلایەن کۆماری ئیسلامی‌یەوە، ڕۆژ لەگەڵ ڕۆژ بەرچاوترە.

شایانی وەبیرهێنانەوەیە کە لە ٢٧ی ڕێبەندانی ساڵی ڕابردوودا، خەڵکی ماکۆ لە بیرەوەریی ڕفێندران‌و تەحویلدرانەوەی عەبدوڵلا ئوجەلان، سەرۆکی P.K.K بە دەوڵەتی تورکیەو بەمەبەستی ناڕەزایەتی دەربڕین لە سیاسەتەکانی کۆماری ئیسلامی خۆپێشاندانیان وەڕێخست. بەڵام هێزە سەرکوتکەرەکانی کۆماری ئیسلامی بە توندی سەرکوتیان کرد. چەندین کەس لە خەڵکی ئەم شارەیان شەهیدو بریندار کردو ژمارەیەکی زۆریشیان لەوپێوەندی‌یەدا ڕەوانەی زیندان‌و ئەشکەنجەگاکان کرد. کردەوەو ڕەفتاری ئەم ڕۆژانەی هێزە سەرکوتکەرەکانی کۆماری ئیسلامی لە ڕاستی‌دا بۆ چاوترساندنی خەڵك‌و پێشگیری لە بەڕێوەبردنی یادو بیرەوەریی سەرکوتی خوێناویی خەڵکی ئەو شارەیە.

مۆرە تیرۆریستییەکانی ڕێژیم لە ڕێگای بازرگانەوە دەچن بۆ سووریەو لوبنان‌و عێراق

ماوەی چەند مانگە پاسداران‌و مۆرەخراپکارەکانی ڕێژیم لە ڕێگای سنووری بازرگان‌و خاکی تورکیەوە، سەفەر بۆ سووریەو لوبنان‌و عێراق دەکەن. ئەوان بە ئۆتوبوس‌و لە مەرزی بازرگانەوەو بە ناوی زیارەت، بە خاکی تورکیەدا دەچن بۆ سووریە. هێندێك لەوان بە یارمەتیی حیزبوللا دەچن بۆ لوبنان، ژمارەیەکی دیکەشیان بە بەڵگەی ساختە دەچنە نێو خاکی عێراق.

بەگوێرەی ئەو زانیارییانەی یەك لەو کەسانە درکاندویەتی، ئەو کەسانە بۆ دەست وەشاندن لەسەربازانی ئەمریکاو ئاژاوەنانەوە لەنێو خاکی عێراقدا، دەچنە نێو شیعە ڕادیکاڵ‌و توندڕەوەکان‌و دەیانەوێ بە چالاکیی خراپکارانەو تیرۆریستی تەنگەژە بۆ هێزەکانی ئەمریکا دروست بکەن. هەرکام لەو نێردراوانەی ڕێژیمی ئێران بۆ نێو خاکی عێراق مانگانە بە هەزاران دۆلار بۆ وەڕێخستنی عەمەلیاتی تیرۆریستی‌و خراپکارانە خەرج دەکەن.

پێویستە بگوترێ هاتوچۆی پاسداران‌و تۆرە ئیتلاعاتی‌و ئەمنییەتی‌یەکانی کۆماری ئیسلامی بۆ وڵاتانی ناوچە، دوای ئەوەی سنوورەکانی عێراق ـ ئێران بەتوندی لەلایەن ئەمریکاوە کونترۆل دەکرێ، ڕووی کردۆتە مەرزی بازرگان.

سنە

هێزە بەناو ئینتیزامییەکان بە توندی لە مێرمنداڵێکی ١٤ ساڵەیان دا

ڕۆژی چوارشەممە ١١ی ڕێبەندان، لە گەڕەکی غەفووری شاری سنە، هێزە بەناو ئینتیزامی‌یەکان هەڵیان کوتایە سەر کوڕێکی تەمەن ١٤ ساڵ بەناوی "محبت صمدی" و لەژێر لێدان‌و کوتەکدا نیوەمردوویان کرد. ئەو مێرمنداڵە لە ئاکامی ئەو لێدانەدا لە زمان کەوتوە. دایکی ناوبراو بۆ دەربڕینی بێزاری لەم کردەوەیە چووەتە هێزی بەناو ئینتیزامی. بەڵام هەڕەشەیان لێکردووەو وەدەریان ناوە. ئەو دایکە بەناچاری شکایەتی بردۆتە بەر شوعبەی ١٠٢ی دادگا، لای حاکم قەوامی و پەروەندەکەی خستۆتە جەریان.

مەهاباد

٣ کەس لە "بەیرەم" وەبن ڕنوو کەوتن

ڕۆژی چوارشەممە ١٣٨٥/١١/١١ لەنزیك گوندی بەیرەم لە ناوچەی مەهاباد، سێ کەس کە بە پێی هەواڵ بۆ ڕاوەکەو چووبوون، وەبن ڕنوو کەوتن. بەهۆی ئەم ڕووداوە، بەداخەوە هەر سێکیان گیانیان لەدەست داوە.

درێژەی

وڵامی نامەیەك

نەبووم بۆ ئەوەی لەگەڵ دەزگایەکی تەبلیغاتی قسە بکەم. بەو حاڵە ڕەنگە ئەو وتووێژە ڕادیۆیی‌و تەلەڤزیۆنی‌و ڕۆژنامەیی‌یانە کە لە دەورانی سکرتێریم دا کردوومن‌و بەشێکیان لە ڕادیۆو چاپەمەنیی حیزبیش دا دووبارە کراونەوە، خۆ لە سەد وتووێژ بدەن. ئەوەی دوای لەتبوونیش کردوومن هیچ تاوانێکیان تێدا نیەو جگە لە یەك جاریش هەموویان لەسەر داخوازی دەزگا تەبلیغاتی‌یەکان بوون.

٨ ـ باسی "کەوتنی فاسیلەیەکی یەکجار زۆر حیزب‌و کۆمەڵانی خەڵك بە گشتی وە ڕووناکبیران ـ خوێندکاران ـ تێکۆشەرانی کۆمەڵگای مەدەنی ـ کەسایەتیە خۆش ناوو نیشتمان پەروەرەکان" دەکەن. ئەو قسەیە ناتەبایی لەگەڵ واقعیەت‌و تەنانەت قسەی خۆشیان هەیە کە حیزبی دێموکرات بە حیزبی خۆشەویستی خەڵکی کوردستان دەزانن ڕاستی‌یەکەی ئەوەیە هیچ کاتێك ئەو فاسیلەیە نەبووەو نیە. هەر ئێستا ژمارەیەکی یەکجار زۆر لە بژاردەکانی خەڵکی کوردستان‌و یەك لەوان خوێندکاران‌و ماموستایان پێوندیی نزیکیان لەگەڵ حیزبی دێموکراتی کوردستان هەیەو سیاسەتەکانی‌و ڕێبازەکەی پەسند دەکەن. بەڵام گومانی تێدا نیە کە پێوەندیی حیزب بە کۆمەڵگاوە شتێکە هەمیشە پێویستی بە نوێ‌کردنەوەو قووڵ کردنەوە هەیەو قەت نابێ بە کاتی دابنرێ.

٩ ـ یەکی دیکە لە تۆمەتەکان "لەنێو بردن‌و لاوازکردنی سەربەخۆیی حیزب‌و بەستنەوەی لە چوارچێوەیەکی بەرتەسك‌و سنووردارداو ملکەچ کردن بۆ زۆر گوشار یان گیروگرفت کە هێندێ لایەن بۆ حیزبیان دروست کرد بە بەرنامەی داریژراوە لە دە ساڵی ڕابووردووە"یە. نووسەر یا نووسەرانی نامەکە گلەیی‌یان لێ ناکرێ. چونکە ئاگایان لە ڕاستی‌یەکان نیە. بەڵام ئەوانەی ئەم ئیددیعایەیان لەلای ئەم عەزیزانە کردووەو بڕوایەکی وا ناڕاستیان لە مێشکیان دا پێك هێناون، ئەگەر ڕاست دەکەن با ئەو "هێندێ لایەن"ە کە گیروگرفتیان بۆ حیزب دروست کردوە ناو بەرن تا بەروونی جوابیان بدرێتەوە، ئەگینا بوختان کردن‌و قسە هەڵبەستن ڕەنگە ئاسان بێ، بەڵام سروشتی مرۆڤی شۆڕشگێر نیە.

١٠ ـ باس لە "دروست کردن‌و پێکەوەنانی دەستەبەندی ـ جەناحبازی ـ ناوچەگەرایی...لەنێوبردنی روحی برایەتی لە نێو کادرو پێشمەرگە..." دەکرێ. ئەوانەی لە بنکەکانی حیزب دەژین زۆر جاریان لێ بیستووم‌و ئێستاش بۆ هەمووانی دووپات دەکەمەوە کە بۆ بڵاوکردنەوەی بیری ناوچەگەری هیچ ناوێکم نیە جگە لە خیانەت‌و، نەفرین بۆ هەر کەس دەنێرم کە باوەڕی پێ هەبێ یان بە کردەوە ڕەچاوی بکا. تەواوی هەوڵی منیش بۆ لەنێو بردن‌و نەهێشتنی دەستەبەندی‌و جەناحبازی بووە. لە کۆنگرەی ١٢ دا لەسەر پێشنیاری من بڕیارێك پەسند کرا کە هەر چەشنە دەستەبەندی‌و یارگیری‌یەکی نهێنی بەتاوان تا سنووری خیانەت دەناسێ. ئەم بڕیارە بە تێکڕای دەنگ پەسند کرا. دوایەش لە کۆمیتەی ناوەندی دا گەڵاڵەیەك بۆ هەڵبژاردن بە تێکڕای دەنگ پەسند کرا کە دەی توانی پێشی دەستەبەندی‌و جەناحبازی بگرێ. بەڵام ئەوانەی ئێستا ئەو تۆمەتە دەدەنە پاڵ ئێمە، هەردووکی ئەو بڕیارانەیان خستە ژێر پێ هەر بۆ ئەوەی لە کۆنگرەی ١٣ دا حیزب یەکدەست بکەن‌و ئەو پەندە بەسەر حیزبی دێموکرات بێنن کە هێنایان. پاشان بۆ ئەوەی بزانین کێیە ڕووحی برایەتی لەنێو کادرو پێشمەرگە دا لەنێو دەبا وەبیر هێنانەوەی ئەو هەقیقەتە تاڵە بەسە کە لە کۆنگرە دا باسی تەبایی‌و پێکەوە کارکردن بە بڕیاری زۆرایەتی‌یەك کە ئێستا حیزبی تووشی لەتبوون کردوە لە ڕاپۆرتی کۆمیتەی ناوەندی لابرا.

١١ ـ خۆش ئەوەیە باسی تەحەممول نەکردنی "پرەنسیپ"ەکانی دێموکراسی وەك هەڵبژاردن‌و... پێشێل کردنی بەرنامەو ئەساسنامەی حیزب" دەکرێ. ئەمەش هەر بەشێکە لەو پڕوپاگەندەیە کە ڕێبەرانی لایەنی بەرامبەری ئێمە بڵاوی دەکاتەوە. کارم بەوە نیە کە لێرە دا وەك زۆر جێی دیکە سنووری بەرنامەو ئەساسنامە تێکەڵ دەکرێ. بەڵام ئەو دۆستانە با لە خەڵکی شارەزای نێو حیزبی دێموکرات بپرسن کە لەنێو ئەو حیزبە دا پاش د.قاسملوو کێ شارەزای ئەساسنامە بووەو تەنانەت بە باوکی ئەساسنامە ناسراوەو کێیە هەمیشە دیفاعی لە پرەنسیپەکانی دێموکراسی کردوە؟ باوەڕ بکەن مەسەلە هیچ کام لەوانە نین. نە دێموکراسی تەحەممول نەکراوە نە ئەساسنامە پێشێل کراوە. تەنیا بەربەرەکانی لە دژی هەوڵی یەکدەست کردن‌و "تك صدایی" و حەزفی "دگر اندیشان" کراوە، کە ئەمەش نەك هەق، بەڵکوو ئەرکی هەموو مرۆڤێکی دێموکرات‌و شۆڕشگێڕو ئازادیخوازە.

١٢ ـ لەبارەی هۆیەکانی وەزعی جێگای داخی داسەپاوەوە هەر ئەوەندە دەڵێم کە ئێمە لە حیزب جوێ نەبووینەوەو نابینەوە. بەداخەوە حیزب بە پێچەوانەی ویستی ئێمە نزیك بە سێ ساڵ پێش ئێستا بەکردەوە لەت کراو ئێمەش پاش دوو ساڵ‌و نیو هەوڵی وەسەر یەك خستنەوەی، بەناچار چووینە ژێر باری ئەو لەتکرانەو قبوولمان کرد. بۆ ئەوەش کە گۆیا کۆپیمان لە بەرنامەو ئەساسنامەی حیزب هەڵ گرتوە، دەبێ بڵێم لە پێش‌دا کۆپی هەڵگرتن لە بەرنامەو ئەساسنامەی حیزب عەیب نیە، چونکە ئێمە ئەندامی حیزبین‌و بەرنامەو ئەساسنامەش دە جار شەقڵی من‌و هاورێیانمی پێوەیە جارێك شەقڵی لایەنی بەرامبەر. پاشانیش زۆر لەو شتانەی لە "هێڵە گشتی‌یەکانی ڕێبازی ئێمە" دا هاتوون لە بەرنامەو ئەساسنامەدا جێیان نیە، بەڵام لە ڕێبازی حیزبی دێموکڕات بێگانە نین. ئەوەشی لێ زیاد دەکەم کە بەشی هەرە زۆری ئەو ئەسڵانە پێشتریش لە نێو حیزب دا جێگای پشتیوانیی ئێمەو تەنانەت داخوازی ئێمە بوون‌و لەلایەن هاورێیانی پێشوومانەوە پێشیان پێ‌گیراوە.

هەرچەند ئەوەی باس کرا زۆریش کورت نەبوو، بەڵام شتێکی زۆر زۆر کەم لەوەی هەیەو بۆ باس دەبێ لێرەدا ئاماژەی پێدراوە. بۆ جاری سێیەم دەڵێم بە ئاواتم ئەو دۆستە خوێندکارانە ـ ئەگەر بەراستی هەن ـ چەند کەسیان بێنە ئێرەو لە نزیکەوە قسەی خۆیان بکەن‌و وەڵام وەربگرنەوە. چونکە دڵنیام بەدەرکەوتنی ڕاستی‌یەکان نەزەرو قەزاوەتیان دەگۆڕێ.

ڕاگەیەندراوی دەفتەری سیاسی

مەهێڵن گیانی ئەم تێکۆشەرە کوردە بکەوێتە مەترسی

بـە ئاگـاداریی بـیروڕای گشـتیی دەگەیـەنین کـە محەممـەد ئیشـیووك، چـالاکی کـوردی کوردسـتانی بـاکور (تورکیـە) لـە سـویس گـیراوە و دەوڵـەتی سـویس دەیـەوێ بیداتـەوە بـە دەوڵەتی تورکیـە.ئـەم کـارە جگـە لـەوەی لـە گـەڵ ڕێوشـوێنە نێونەتەوەیی‌یە پەسندکراوەکان لە ناتەبایی دایە، لـە مەترسـی خستنی گیانی مرۆڤێکیشە.چونکە نـاوبراو چـالاکی سیاسـی‌یەو درانـەوەی بەدەوڵەتی‌تورکیـە گیانی‌دەخاتـە مەترسـی‌یەوە.بـە تایبەتی کە دەوڵەتی‌تورکیە بە داخەوە کارنامەیەکی ڕەشی لە ڕووبەڕوو بوونەوە لە گەڵ تێکۆشەرانی سیاسیی کورد دا هەیە.

ئێمە داوا لە دەوڵەتی سویس دەکەین پێشی تەحویلدانەوەی نـاوبراو بـە دەوڵـەتی تورکیـە بگـرێ و نـەهێڵێ گیـانی سیاسـی وتیکۆشەرێکی‌کورد بە بەرچاوی بـیروڕای گشـتی‌یەوە بکەوێتـە مەترسی و،لەم ڕێگایەوە زیان بە ئیعتیباری ئەو وڵاتە بگا. داوا لە ڕێکخراوە جیهانی‌یەکان و کۆڕ و کۆمەڵەکانی لایەنگری مافی مرۆڤیش دەکەین دەنگی نارەزایی بە دژی ئـەم کـارە دەربـڕن‌و هـەنگاوی بەپەلـە بـۆ ڕزگـارکردنی محەممـەد ئیشـیووك لـە مەترسیی تەحویلدرانەوە بە دەوڵەتی نورکیە هەڵ بگرن.

حیزبی دیموکراتی کوردستان
دەفتەری سیاسی
٢٠٠٧/٢/٥ ـ ١٦ ڕێبەندانی ١٣٨٥

دەستبەسەر کرانی شەش هاوڵاتی لە بانە

هەواڵنێری ڕێکخراوی داکۆکی لـە مافـەکانی مـرۆڤ: لـە مـاوەی دوو مـانگی رابردوو دا ٦ لاوی بانـەیی بـە ناوەکـانی حوسـێن دەوڵـەتی، بـرایم شـوریایی، ڕێبـوار ئـەنوەری، عبدالواحیـد کـەریمی، هیـوا دەوڵـەتی‌و ئـازاد مروەتـی بـە تۆمـەتی چـالاکی سیاسـی‌و پێوەنـدی لـە گـەڵ حیزبـە کوردییـە دژبـەرەکانی دەوڵەت دەستگیرو دەستبەسەر کراون. ئێستا حوسـێن دەوڵـەتی بـە ساڵێك بەندکرانی تەعزیری‌و بـرایم شـوریایی بـە سـاڵێك بەنـدکران مـەحکوم کـراون‌و عبدالواحید کەریمی‌و ڕێبوار ئەنوەری سـەرەڕای دانانی بارمتەی ٨٠ میلیۆن تمەنی بـە هۆی دژایـەتی دادسـتانی دادگـای شۆڕشـی بانە، هەروا ماونەتەوە. ئازاد مروەتی‌و هیوا دەوڵـەتی‌و دوو کەسـی دیکـە لـە دەستگیرکراوەکان بە دانانی بارمتە تـا کـاتی دادگـایی بـە شـێوەیەکی کـاتی ئازاد کراون.

کاری تەبلیغی دۆستان‌و لایەنگرانی حیزب لە شارەکانی کرماشان‌و کامیاران

بە پێی هەواڵی گەیشتوو لە کرماشانەوە، شەوی ١٧ی ڕێبەندان، دوستان‌و لایەنگرانی حیزبی دیمـوکراتی کوردسـتان لـەو شـارەدا بـە شێوەیەکی بەر بڵاو کاری تەبلیغییان لەم شوێنانەی خـوارەوە کـردو تراکت‌و بڵاوکراوەی حیزبییان لە ناو خەڵکدا بڵاو کردەوە:

گەڕەکی جەوانشیر، مەیدانی جەوانشیر، کۆڵانەکانی دەوروبـەری شار، مەیدانی عەلاف خانـەو کۆڵانـەکانی دەوروبـەری، سـەر تەپـەی جەوانشیر، گەڕکی کۆساری‌و چەننانی.

هەروەها لە کامیارانیشەوە هـەواڵمان پـێ گەیشـتوە کەهـەر ئـەو شەوە دۆسـتان‌و لایـەنگرانی دڵسـۆزی حیـزب لـەم شـوێنانەی شـاری کامیاران لە چالاکییەکی تەبلیغی‌دا فیلم، تراکت‌و بڵاوکراوەی دیکەی حیزبییان بڵاو کردۆتەوە:

شـەقامی ١٦مـیتری، مەیـدانی موتتەهـەری، دەوروبـەری نەخۆشـخانەی سـینا، تەپـەی موسـایی‌و کۆڵانـەکانی دەوروبـەری، مزگەوتی هەمزەو گەڕەکی تەوحید.

خۆسووتـاندنی دوو ژن

ژنێکـی ١٦ سـاڵەی خـەڵکی گونـدی " ئـالی دەرە" بـە نـاوی " لەیلا.م" خۆی هەڵواسی‌و گیـانی لـە دەسـتدا. لـە لایـەکی دیکـەوە ژنێکـی ٣٤ سـاڵەی خـەڵکی سـەقز بـە نـاوی " فەریـدە.ز" خـۆی سوتاندوەو بە ٧٥ لە سەدی سووتاوییەوە لە نەخۆشـخانەی سـەقز لـە ژێـر چـاوەدێری دایـە. دەگـوترێ نـاوبراوان بـە هـۆی گرفتـی بنەماڵەیی پەنایان بۆ خۆ کوشتن بردوە.

دریێژەی: هەواڵەکان

سەردانی بەڕێزان دوکتور جەبار قادرو دوکتور کرمانج گوندی لە سکرتاریای حیزب

کاتژمێر ١١ی پاشـنیوەڕۆی چوارشـــــەمە ڕێکـــــەوتی ٢٠٠٧/٢/١٤ لـــە ســـکرتاریای حیزبی دیمـوکراتی کوردسـتان پێشـوازی کـرا لـە هـەر دووك بـەڕێزان: دوکتـور جـەبار قـادر مامۆســـتای زانســـتگە لـــە هولەندو دوکتور کرمانج گوندی مامۆستای زانسـتگە لـە شـاری ناشـویل (ئـەمریکا) کـە بـۆ سەردانێك هاتبوونەوە هـەرێمی کوردستان‌و، لە لایەن مامۆستا عەبـدوڵڵا حەسـەزادە، کـاك عومـەر باڵـەکی،و کـاك محەممـەد حەسـەن پـور پێشوازییان لـێکرا. لەو دیدارەدا سـەبارەت بـە بـارودۆخی سیاســی‌و وەزعییــەتی کــوردو داهاتووی ڕۆژهەڵاتی ناوین بە تایبەتی بیروڕایـان گۆڕیەوە.

پارازێت خستنە سەر کاناڵە ئاسمانی‌یەکان لە لایەن ڕێژیمەوە بەردەوامە

کاربەدەستانی ڕێژیم بۆ پارازێت خستنە سەر کاناڵە ئاسمانی‌یەکان لـە هێنـدێك شار، بۆ وێنە لە شنۆو پیرانشار، چەند دەکەلیان لە ورودیی شاردا داناوەو بە کەلك وەرگرتن لەم دەکەلانە پارازیت دەخنە سـەر کاناڵە ئاسمانی‌یەکان. دەشگوترێ کە شەپۆلەکانی ئـەم پارازیتـە مەترسـیدارەو نەخۆشـی شێرپەنجە دێنێ.

لە شارەکانی مەهابادو سەردەشتیش، خەڵك هەستیان بەو گرفتە کردوەو لەوە دەچێ سیاسەتی پارازیت خستنە سـەر کانـاڵە ئاسمانیـیەکان لـە هـەموو کوردسـتان بـەڕێوە بـبرێ. هـەر لـەم پێوەندی‌یـەدا لـە شـاری سـنە هـەواڵ گەیشتوە کە لە ڕۆژی ١٣ی ڕێبەندانەوە دەنگـــورەنگی هـــەموو کاناڵـــە کوردی‌یەکان‌و دەنگی کاناڵە رادیۆیییە ئاسمانیـیەکان پارازیتیـان لەسـەرە.

لەم پێوەندییەدا خـەڵکی مـەهاباد، ڕۆژی ١١١٣٨٥/١٥ هەڕەشـەیان لـە کاربەدەستان کرد ئەگەر لەسەر ئەو تونـدی‌و بـەهێزیی پارازیتەکـە بەرادەیەکـە کـە ئـەم کاناڵانـە بـە زەحمـەت کـەلکیان لێ وەردەگـیرێ. سەرنجڕاکێش ئەوەیە کە ئەم دیاردەیە تـەنیا ڕووی لـەو کاناڵـە کـوردی‌و فارسـی‌یانە کە لە دەرەوەی ئێران ڕا بەرنامـە بـڵاو دەکەنـەوە. تەنانـەت کاناڵە تەلەویزیۆنی‌یە سێکسی‌یەکانیش لەلایـەن ڕێژیمـەوە پارازیتیـان نەخراوەتە سەر.

ڕەفتارە بەردەوام بن خۆپیشاندان‌و مانگرتن‌و حەرەکەتی ئێعترازیی دیکە وەڕێ دەخـەن کـە شـێلگیری‌و یـەکگرتوویی ئـەوان ڕێـژیمی ناچار بە پاشەکشەی کاتی‌و لابردنی پارزێت لە ئاستی ئەو شارەدا کرد.

پێویستە بگوترێ کە رادیۆ دەنگی کوردسـتانیش کـە نزیکـەی مانگێکـە دەسـتی کـردوە بـە بڵاوکردنـەوەی بەرنامەکانی، بەتایبەتی لە کوردستان لەگەڵ شەپۆلێکی بەهێزو بەردەوامی پارازێت بەرەڕوویە.

سەقز

بە پێی بڕیاری ڕێژیم قوتابیان دەبێ نامە بۆ سەرکۆماری ئەمریکا بنووسن

بە پێـی هـەواڵی گەیشتوو لـە شاری سـەقزەوە ڕۆژی ١٣٨٥/١١/١٦ لـە قوتابخانەکانی شاری سەقز بـە قوتابیانیـان ڕاگەیانـدوە کـە دەبـێ نامـە بۆ سەرکۆماری ئەمریکا بنووسن‌و لەو نامەیەدا جەخت لەسەر ئەوە بکەنەوە کە دەستراگەیشـتن بـە وزەی نـاوکی مـافی کۆمـاری ئیسـلامی‌یەو وڵاتـە یەکگرتووەکانی ئەمریکا بۆی نییە ئـەو مافـە لـە خـەڵکی ئێـران زەوت بکـا. هـەروەها داوا لـە قوتابیـان کـراوە کـە لـە نامەیـەکی دیکـەدا داوا لـە وڵاتـە عەرەبییـەکان بکـەن کـە لـە دژی ئـەمریکا پشـتیوانی لـە ئێـران بکـەن‌و بـە عەرەبـەکان بڵـێن کـە بـوونی ئـەمریکا لـە ناوچـەکەدا هۆکـاری سـەرەکیی ئاڵۆزیی‌و بشێوی ناوچەکەیە. لە وەها دۆخێکیش دا تەنیا ریگە چارە ئەوەیە کە وڵاتانی عەرەبی پشتیوانی لە ئێران بکەن‌و ئەمریکا لە ناوچە وەدەرنێن.

بە پێی ئەم بڕیارەی ڕێژیم دەبێ تا چەند ڕۆژی داهاتوو ئـەم دوو نامەیـە بـە ئیمزای قوتابیانەوە بڵاو بکرێتەوە.

پێویستە بگوترێ کە ئەم سیاسەتەی ڕێژیم بۆتـە هـۆی نارەزایـەتی دایـك‌و بـاوکی قوتابیـەکان کـە لـە منداڵـەکانیان بـە پێچـەوانەی بـیرو باوەڕیان کەڵك وەردەگیرێ.

٣٤٠ کەس لە چالاکانی سیاسی و خویندکاری دژی حوکمی سە پێندراو بە سەر خویندکارانی زانکۆی ئازادی سنە، نارەزایەتییان دەربڕی

٣٤٠ کـەس لـە چـالاکانی سیاسـی و خوینـدکاری بـە بڵاوکردنـەوەی بەیاننامەیەك دژی حوکمـەکانی کومیتـەی ئینزیبـاتی بـۆ خوینـدکارانی زانکـۆی ئازادی سنە، نارەزایەتیان دەربڕی و داوایـان کـرد ڕەوتـی ڕفتـاری ناقـانونی و سـەرکوتکەرانە بـە دژی خوینـدکارانی زانکـۆی ئـازاد بوەسـتێندرێ. لـە بەیاننامەکەدا گوتراوە :

بزووتنـەوەی خوێنـدکاری کـە هەمیشـە پێشـرەوی خـەباتی ئازادیخوازانـە و دژی سەرەڕۆیی خەڵکی ئێران لە نیو سـەدەی ڕابـردوو بـوە، ئێسـتا بـە هـۆی شـێلگیربوون و هێنانـە گـۆڕی داخـوازە مێژوویی‌یـەکانی خـۆی، کەوتۆتـە ژێـر توندترین فشاری کاربەدەستانی دەوڵـەتی....لـەو نێـودا خوێنـدکارانی زانکـۆی ئازادی ئیسلامی، لە حاڵێکدا لە بچووکترین مافـە سـەرەتایی‌یەکانیش بێ‌بەشن و بچووکترین بەربەرەکانی ئەوان بە توندترین دژکردەوەی تۆڵە ئەستێننانە وڵام دەدرێتـەوە، چـرای خـەباتیان لـە نێـو ڕەشـەباکان دا هـەروا بـە داگیرسـاوی هێشتۆتەوە.

ئەگەرچـی چـالاکیی سیاسـی، کۆمەڵایـەتی، کـەلتووری و سـینفیی خوینـدکارانی ئـەم زانسـتگەیە وەك خۆکـوژی سـەیری دەکـرێ، بـەڵام زۆر خوێندکاری ئەوتۆ هەن کە پێیان ناوەتە ئەم مەیدانە و ماوەیەکە کە ژمارەیـەك خوێندکاری زانکۆی ئازادی سنە لەلایەن کاربەدەستانی بەدکردەوە سزایان بە سـەردا سـەپێندراوە. ئـەمجار بەرپرسـانی زانکـۆی ئـازادی ئیسـلامیی سنە، دژایەتیی خویان لەگەڵ هـەر چەشـنە تیکوشـانێکی سیاسـی، بـە هەڵپەساردن و دوورخستەوەی بـە کۆمـەڵی حـەوت خوێنـدکاری کـورد، پێشان داوە.

بەرپرسانی زانکۆی ئازادییش لە هـەر چەشـنە قـانوون چـاوەدێری و وەڵامدانەوەیەك لەپیوەندی لەگـەڵ خوێنـدکاران دا، بـێ بـەرین و تـەنیا جێبەجێکەر و بەرێوەبەری فەرمانەکانی سەرۆکی ئەم زانکۆیەن.

دەرچـوونی ئـەم سـزا تەمبێکارانەیـە دژی خوێنـدکاران ئـەویش بێ‌وەبەر چاوگرتنی مافی داکۆکی کردن لە خۆ، لاپەرەیەکی دیکەیە بـۆ سەر کتێبی ئەستووری مێژوویی خەباتی خویندکاران .

ئێمە کـە ئـەو بەیاننامەیـەمان ئیمـزا کـردوە وێـرای وریـا کردنـەوەی بەرپرسانی زانکۆی ئـازادی ئیسـلامی لـە پیوەنـدی لەگـەڵ ئاکامـەکانی زیادکردنی خەفەقان و سـەرکوتی خوێنـدکاران دا، نیگـەرانی و بێزاریـی خۆمـان لـەو حوکمـە نادادپەروەرانـەو ناقانوونییانـە ڕادەگەیـەنین و هەڵوەشـاندنەوەی هەرچـی زووتـر و گەڕانـەوەی خوێنـدکاران بـۆ ئـەم زانستگەیەمان دەوێ.

ماڵپەری "اخبار روز"
٢١ ڕێبەندانی ١٣٨٥

ناڕەزایەتی دەربڕینی شوفیرانی تاکسی لە بۆکان

سـەر لـە ئێـوارەی ڕۆژی دووشـەمە ١٣٦٥/١١/١٦ شـوفیرانی تاکسـی بـە هـۆی نـەبوونی بێنـزین‌و گرانیـی نرخـی بێنـزین لـە فولکـەی فەرمانـداریی شـاری بۆکـان‌و شـەقامی "ئینقلاب" کۆبوونـەوەو سـەبارەت بـەم وەزعـە ڕەخنـەو ناڕەزایـەتییان دەربـڕی. مـەئمووڕانی ڕێـژیم بـۆ بـڵاوە پـێکردن ڕژانـە ئـەو شـوێنانە. شـوفیرە تاکسـی‌یەکان هەڕەشـەیان کـرد ئەگـەر ئـەو وەزعـە درێـژەی هـەبێ‌و کاربەدەستان ڕێگاچارەیەك بۆ گرانیی نرخی بێنزین نەدۆزنەوە، مان دەگرن.

شنۆ جاشەکان مەیدانی پتریان پێ دەدرێتەوە

ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی پێ بە پێـێ پـەرەگرتنی نـەفرەت و بێـزاری خـەڵك لـەو ڕێژیمـە، پـتر پـەنا بـۆ جـاش و لـۆرە خۆفرۆشـەکانی دەباتـەوەو مەیـدانی زیاتریـان دەداتـێ. ماوەیەکـە لـە شـارو ناوچـەکانی شـنۆ کاربەدەسـتانی دام و دەزگـا سـەرکوتکەرەکانی ڕێـژیم دەسـتیان کـردوە بـە دڵنـەوایی دانـەوەی ئـەو کەسـانەی ماویەکە چەکی جاشەتییان داناوە و هەوڵ دەدەن جارێکی دیکە بیانهێننەوە مەیدان . ئەوانەش کە هەر ئێستا چەکی جاشەتییان پێ‌یە پتر لە جاران دەستی لە ئەزیـەت و ئازار و بیحورمەتیکردن بە خەڵك دا ئاوەڵا کردوون.

ڕۆژی ٢١ ڕێبەندان ٢ جاشی ڕێژیم کە یەکیان خـەڵکی زمێ‌یـە و ئـەوەی دیکـەیان خەڵکی "گێسیان"ی مەرگەوەر و زاوای جاشەکەی دیکەیە و لە پێگەی نێوان گوندی "هێ‌یە" و میراوێ خزمەت بە ڕێژیم دەکەن، لە نێو شاری شنۆ، بێ حورمەتیان بە ٢ لاو کردو بە هەڕەشەو زەبری چەك لەگەڵ خویان دا بردیان.

پیرانشار

کۆچی دوایی مستەفا خەلیلی، ئەندامێکی لەمێژینەی حیزب

ڕۆژی ١٩ ی ڕێبەندان ئەندامێکی حیزب بە ناوی مستەفا خـەلیلی خەڵکی شارەدێی "شیناوێ" بە نەخۆشی دڵ کۆچی دووایی کـرد . کاك مستەفا خـەلیلی کـوردێکی نیشـتیمانپەروەرو حیزبدۆسـت بـوو پێشتر بۆ ماوەی ١٠ ساڵ پێشمەرگەی حیـزب بـوو و چـند سـاڵیش بـوو پیوەنـدیی تەشـکیلاتیی بـە حیزبـەوە بـوو و، وەك یـەکێك لـە ئەندامـە هـەرە چـالاك‌و دڵسـۆزەکانی حیـزب تێ‌دەکۆشـا. کـاك مسـتەفا لـەدوای لـەتبوونی حیـزب، پـتر لـە پێشـووش تێکۆشـانی هەبووە و بەوپەڕی ئەمەگناسـی‌یەوە، ئەرکـەکانی خـۆی جێ‌بـەجێ دەکرد.

بـە بۆنـەی کۆچـی دوایـی ئـەو مرۆڤـە نیشـتمانپەروەر و تێکۆشـەرەوە، سەرەخۆشـی گـەرمی بەرێوەبـەرانی سـایتی "کوردستان و کورد" و حیزبی دێموکراتی کوردستان بە بنەماڵـەی بەرێزی و بە خـەڵکی شـیناوێ و ناوچـەی پیرانشـار ڕادەگەیـەنین و خۆمان بە شەریکی خەم پەژارەیان دەزانین.

خوێندنەوەیەکی شۆڕشی ٥٧ی نەتەوەکانی ئێران

نووسینی: حوسێن ئەحمەدپوور

وەرگێران لە فارسییەوە: هەژیر

بیست و هەشت ساڵ لەمەوبەر تاولەرزی شۆڕش سەرانسەری ئێرانی داگرتبوو. خەڵکی ئێران سەرخۆش بوون بە سەرکەوتنێکی مەزنەوە کە بە بەخشینی گیانی هەزاران مرۆڤ ڕەنێوهاتبوو. لەو ڕۆژانەدا هەموان بەهەر بڕوا و مەرام و بەستراوەیی‌یەکی سیاسی، هیوادار بە داهاتووی خۆیان لە گوڕوتین دا بوون. ئەو ڕۆژانە هەر کەس بۆخۆی ببووە چالاکێکی سیاسی و هەموان خۆیان لە بەرامبەر چارەنووسی سی‌وپێنج میلیۆن مرۆڤ دا بە بەرپرسیار دەزانی و لەهەمان کات دا هیچ کەس بەرپرسیار نەبوو.

بەڵام ئێستا پاش بیست و هەشت ساڵ، وەچەیەك دواتر، چەند میلیۆن گیرۆدە بە ماددە هۆشبەرەکان، چەند میلیۆن مرۆڤی ئاوارەی تاراوگەنشین، چەند میلیۆن لاوی خەمۆك، هەڵاتنی مێشکەکان، هەزاران بەندیی سیاسی، هەر ڕۆژە لە سێدارەدان و بەردەباران، هەر ڕۆژ... و بەگشتی بەندیخانەیەکی حەفتا میلیۆن کەسی، بەڵام بەوحاڵەش دیسانەوە هیچ کەس خۆی بە بەرپرسیار نازانێ.

ڕووسەکان چەند دەیە پاش شۆڕشی گەورەی ئۆکتۆبر گوتیان:" ئێمە گەورەترین خزمەتمان بە مرۆڤایەتی کرد، ئێمە بە هەموانمان سەلماند کە ئەو ڕێگەیەی گرتمانەبەر خەڵکانی‌دی نابێ پێیدا بڕۆن." ئەمرۆکە وەچەی پاش شۆڕشی ئێرانییەکانیش هەر ڕۆژە دایك و بابەکانیان بەهۆی ئەو هەڵە گەورەیانەوە دادگایی دەکەن، بەڵام نە بەو مانایە کە لایەنگری لە ڕێژیمی پێشوو دەکەن.

لەو ساڵانەدا ئاخێوی دیمۆکراسیخوازی، لاوازترین ئاخێوی نێوان حیزب و لایەنە سیاسییەکان بوو. دیمۆکراسیخوازی لە ناوەندا بەو کەسایەتی و ڕێکخراوە سیاسییە چووکانەوە بەرتەسك کرابۆوە کە کاریگەری و بایەخی سیاسیی ئەوتۆیان نەبوو و لە زۆربەی کاتەکان دا لە لایەن دوو چەشنە ئاخێوی چەپی شۆڕشگێڕ و ئیسلامی حکوومەتی بە دانراو(دەست نشاندە)ی خۆراوا و ئیمپریالیزم و یان بە پاشماوەکانی ڕێژیمی پاشایەتی تۆمەتبار دەکران

ئێستا پرسیارگەلێك دێنەگۆڕێ: داخوا بەراستی شۆڕش هەڵەبوو؟ داخوا ئازایەتی و خەبات و تێکۆشانی دایك و بابەکان لە ڕووی نەزانییەوە بوو؟ و داخوا دەبێ سەرکۆنە بکرێن؟ گیان بەخت کردوانێك کە تەنیا و تەنیا لەبەر هۆگریان بە ئازادی و دەستەبەرکردنی بەها مرۆیی‌یەکانی‌تر گیانیان بەخت کرد لە کوێی ئەم مەتەڵۆکەیەدا جێ‌دەگرن؟ داخوا دەکرێ بڵێین کە شۆڕشگێڕانی دوێنێ بەرپرسی جەحەندەمی ئەمڕۆن؟ و...

ئێمە لەم نووسراوەیەدا بەدوای وڵامدانەوە بە تەواوی ئەم پرسیارانەوە نین. بەڵام ڕاستییەکەی ئەوەیە کە ئەمانە پرسیارەکانی وەچەکانی پاش شۆڕشی ئێرانن کە هەرچەشنە وڵامدانەوەیەك بەوان کاریگەری لەسەر ڕەوگەی خەباتی نەیارانی کۆماری ئیسلامی و لەئەنجامدا لەسەر چارەنووسی داهاتووی ئەو وڵاتە دادەنێ. تەنانەت واوێدەچێ کە ئەو ڕوانگە جیاوازانەی کە گرووپەکانی ئۆپۆزیسیۆن لە دەرەوە و ناوەوەی وڵات لەبابەت شۆڕشی ئێران و بەگشتی دیاردەی شۆڕش هەیانە، ڕۆڵێکی سەرەکی لە لاوازکردنی بزاوتن بەرەو یەکخستنی ئۆپۆزیسیۆن دەگێڕێ.

ئێستا کە دەمانەوێ لەمەڕ شۆڕشەوە بدوێین، لەپێش دا باشترە ڕای بیرمەندانی سیاسی لەم بارەیەوە بزانین. بەگشتی دەکرێ ڕای بیرمەندانی سیاسی سەبارەت بە دیاردەی شۆڕش بەسێ گرووپ دابەش بکەین:

بەشێك لە بیریارە سیاسییەکان شۆڕش بە شێوازێکی نادڵنیا بۆ گۆڕینی ڕێژیمە سیاسییەکان دەزانن. لە ڕوانگەی ئەم جۆرە کەسانەوە شۆڕشەکان لەبنەڕەت ڕا ڕێگەیەك بەرەو دیمۆکراسی نین. تەنانەت کۆکردنەوەی دەستەواژەی شۆڕش دەگەڵ دەستەواژەکانی دیمۆکراسی و ئازادی بە نادروست و نابەجێ دەزانن. بە دەربڕینێکی‌تر ئەم گرووپە لە هیچ هەلومەرجێك دا شۆڕش بۆ ڕزگاربوونی نەتەوەکان لە ژێر کەڵەوەی سەرەڕۆیی و گەیشتن بە دیمۆکراسی بە لەبار نازانن؟ ئەوان لە دیمۆکراسی وەك ئارمان دەڕوانن و چونکە لەو بڕوایەدان کە هیچ شۆڕشێك بەبێ ڕێبەری و سەرکەوتنی ئیدئۆلۆژییەکی تایبەت ڕوونادا، کەواتە دیاردەی شۆڕش بۆ هەمیشە ڕەدکراوەیە.

گرووپی دووهەمیش گەرچی ئاسەوارە ناخۆشەکانی شۆڕشیان بۆ ڕوونە، بەڵام لەسەر ئەو بڕوایەن کە ئەگەر بێتوو هیچ ڕێگەیەکی‌تر لەبەر دەم نەتەوەکان دا نەمێنێتەوە، شۆڕشیان وەك دوایین ڕێگەچارە قبووڵ کردوە. لەم شێوە بیرکردنەوەیەدا ئەم پرەنسیپە وەك بنەما دادەنرێ کە شۆڕش لە ئیدئۆلۆژییەکی تایبەت پێڕەوی نەکا و مەبەستیش تەنیا ڕووخاندنی ڕێژیمێك نەبێ. بەڵکوو دەبێ مەبەستی سەرەتا و کۆتایی شۆڕش جێگیرکردنی دیمۆکراسی بێ.

گرووپی سێهەم لە ئیدئۆلۆگە شۆڕشگێڕەکان پێك دێن کە پێڕەوی لە فەلسەفەیەکی تایبەت دەکەن و خودی شۆڕش بە دوائامانج دەزانن. بۆ ئیدئۆلۆژییە شۆڕشگێڕەکان سەرکەوتن سەرەتا و مسۆگەری بەختەوەریی مرۆڤەکانە. هەر بزاڤێك و خستنەڕووی هەر ئیدەیەکی ناتەبا دەگەڵ ئارمانەکانی ئیدئۆلۆژیی زاڵ هەڕەشەیەکە لە دژی بەختەوەریی مرۆڤەکان و کە واتە دەبێ لە هەنگاوێکی شۆڕشگێڕانەدا سەرکوت بکرێ.

لە شۆڕشی ئێران دا گرووپە سیاسییەکان بە ئیدئۆلۆژی‌گەلێکی جیاواز پێکهاتوو لە توندڕۆیە شیعە و "ملّی ـ مذهبی"یەکانەوە بگرە تاکوو گرووپە چەپ و مارکسیستەکان و لە بابەتگەلی وەك کوردستانیش دا خوازیارانی مافی نەتەوەیی لە شۆڕش دا بەشدار بوون. ڕووخانی ڕێژیمی پاشایەتی و دژایەتی دەگەڵ ئیمپریالیزم بۆ ئەم گرووپانە کە هەر کامیان خەونیان بە سیستمێکی سیاسی و بەتەواوی لێکدژەوە دەدی، وەك فاکتەری یەکخستن خۆیان نواند و ڕەوگەی شۆڕشیان دیاری‌کرد.

کۆمەڵانی خەڵك کە بەردەوام و لەهەر جێیەك بەدوای دەستەبەرکردن و پاراستنی بایەخە مرۆیی‌یەکانەوەن و هێزی سەرەکیی سەرکەوتن لە بزاڤە کۆمەڵایەتی و سیاسییەکانن، لە ڕەوتی شۆڕش دا پشتگیری لە هەر گرووپێکی سیاسی و یان ئیدئۆلۆژییەك دەکەن کە دەگەڵ ناوەڕۆکی ئازادیخوازانەیان دا بێتەوە. بۆ گرووپە سیاسییەکان کە بەردەوام بەدوای پێشاندانی دەسەڵات و ڕادەی بڕشت و پێشڕەوییان لە ناو خەڵك دان، بە دانی دروشم گەلێکی گشتی و تەمومژاوی و بەڵام تەبا دەگەڵ ناوەڕۆکی ئازادیخوازانەی بزووتنەوەی خەڵکی لە هەوڵی هێنانە مەیدانی جەماوەر(تودە)دان. هەر بەم هۆیەوەیە کە زۆربەی کاتەکان لە لایەن هێندێك لە گرووپەکانەوە چەواشەدەکرێن. لە ئێران دا جەماوەری خەڵکی، ڕزگاری لە ژێر کەڵەوەی سەرەڕۆیی و کورت کردنەوەی دەستی بێگانەکان لە وڵاتیان کردبووە مەبەستی سەرەکیی خۆیان. ئەگەر گرووپە ئیسلامییەکان دەیانتوانی لە ڕۆژێك دا دەیان هەزار کەس بکێشنە سەر شەقامەکان، گرووپە چەپی و مارکسیستە توندڕۆیەکانیش بە هەمان شێوە دەیان توانی میتینگی سەدەهەزار کەسی وەڕێخەن. بە کورتی، کۆگەل (تودە) لە هەموو ڕەوشێك دا خوازیاری ئازادییە و هەرکات کە هەست بە پێویستی گۆڕینی ڕێژیم بکا، وەك زەوییەکی بەپیت و بەرەکەت وایە کە هەر تۆوێکی لێ‌دەڕوێ. کەواتە دادگایی و یان سەرکۆنەی دایك و بابە ئێرانییەکان نابەجێ و نالۆژیکییە و دەبێ گرفتەکە لەجێیەکی‌تر و لە نێوان ڕێبەران و گرووپە سیاسییەکان پەیجوری بکرێ.

لەو ساڵانەدا ئاخێوی دیمۆکراسیخوازی، لاوازترین ئاخێوی نێوان حیزب و لایەنە سیاسییەکان بوو. دیمۆکراسیخوازی لە ناوەندا بەو کەسایەتی و ڕێکخراوە سیاسییە چووکانەوە بەرتەسك کرابۆوە کە کاریگەری و بایەخی سیاسیی ئەوتۆیان نەبوو و لە زۆربەی کاتەکان دا لە لایەن دوو چەشنە ئاخێوی چەپی شۆڕشگێڕ و ئیسلامی حکوومەتی بە دانراو(دەست نشاندە)ی خۆراوا و ئیمپریالیزم و یان بە پاشماوەکانی ڕێژیمی پاشایەتی تۆمەتبار دەکران. دیمۆکراسی لە نێوان نەتەوەکانی ئێرانیش دا تەنیا لە کوردستان ئەویش بەهۆی گەورەترین حیزبی سیاسیی ئەو ناوچەیە واتە حیزبی دیمۆکراتی کوردستان(ئێران) — کە دیمۆکراسیی وەك گرەنتییەك بۆ دابین کردنی مافە نەتەوایەتییەکان دەزانی — وەك ئاخێوی باڵادەست دەژمێردرا. لە وەها دۆخێك دا ئەگەر دیمۆکراسی بەباشترین سیستم بۆ دابین کردن و مسۆگەرکردنی ماف و ئازادییەکانی تاك تاکی کۆمەڵگایەك بزانین، لە وەها کەشێك دا چاوەڕوانی دابین بوونی ماف و ئازادییەکانی کۆمەڵانی خەڵك کەم تا زۆر وەك ڕەوڕەوك (سراب) وایە و سروشتییە کە دوای ڕووخانی ڕێژیمی پاشایەتی، شایەتی پاکتاوی خوێناویی گرووپە شۆڕشگێڕەکان بین.

ئەگەر بۆچوونی گرووپی دووهەم لە بیریارە سیاسییەکان سەبارەت بە دیاردەی شۆڕش وەك بنەما دابنێین، ڕووداني شۆڕش لە نەبوونی ئاخێوی دیمۆکراسیخوازی‌دا لەو قۆناغەدا هەڵەیەکی گەورە بووە. ئەمرۆکەش هێندێك لە ڕووناکبیرانی ئێرانی بە بەرگریکردن لە دەوڵەتی شاپووری بەختیار، شۆڕشی ئێران دەنرخێنن. ئەم گرووپە لەسەر ئەو بڕوایەن کە بەختیار لە کەسایەتییە هەرەدیارەکانی دیمۆکراسیخوازی لەو ڕۆژگارەدا بوو و ئەگەر دەرفەتی پێدرابایە دەیتوانی فەزای ئاوەڵای سیاسی پەرەپێ بدا. بەڵام شۆڕش وەك بایەك ئەم دەرفەتەی دەگەڵ خۆی برد.

پاش سەرکەوتن

ئەگەر لە مانگەکانی بەر لە شۆڕش دا گرووپە خاوەن ئیدئۆلۆژییە لێکدژەکان هەر ڕۆژە بەرەو لێك نزیك بوونەوەی زیاتردەچوون، پاش شۆڕش، ئەم ڕەوتە ئاوەژوو دەبێتەوە. بزاوتن بەرەو ئاراستەی لێك بڵاوبوون پاش پاکتاوکردن و سڕینەوەی مۆرەکانی وەفادار بە ڕێژیمی پێشوو دەست پێ‌دەکا و هەر گرووپەی دەکەوێتە سەر ڕەوگەی سەرەکیی خۆی ـ واتە پێ‌قبووڵ کردنی ئیدەکانی خۆی. جووڵان بەرەو ئاراستەی لێك بڵاوبوون تا کاتێك درێژە دەکێشێ کە گرووپێك لەنێوان پاکتاوە خوێناوییەکان دا وەك تاکەسوار و بێ‌هاوتا دەردەکەوێ. بە دەربڕینێکی‌تر ئەم ڕەوتە بە پاکتاوکردنی ئەو گرووپانەی کە ناکۆکی ئیدئۆلۆژیکییەکەیان لە ماکزیمۆم دا بوو، دەستی پێ‌کرد.

سەرەتا توندڕۆیە ئیسلامییەکان و بەشێك لە گرووپە مارکسیستییەکان کە هەردووکیان یەك تێگەیشتنیان لە دیمۆکراسی هەبوو و بنەماکانی بڕوای ئەوان بە هیچ کلۆنجێ دەگەڵ کولتووری دیمۆکراسی نەدەهاتەوە، بە هاودەستی یەکتر دیمۆکراسیخوازەکانیان بە ناوی بەڕێوەبەرانی سەربە ڕێژیمی پێشوو و ئیمپریالیزمی جیهانی لە مەیدان وەدەرنا. شەڕی نەغەدە (خاکەلێوەی ٥٨) و هێرشی سەرانسەری بۆ سەر کوردستان دەکرێ لەم ڕاستایەدا لێك بدرێتەوە کە لەودا توندڕۆیە شیعەکان بە کەڵکاوەژوویی لە کولتووری ئایینی باڵادەست و هەروەها کەڵك وەرگرتنی خراپ لە مینبەری مزگەوتەکانەوە چین و توێژگەلێکیان لە دژی

← ٩

بڕووخێ ڕێژیمی کۆنە پەرستی کۆماری ئیسلامیی ئێران

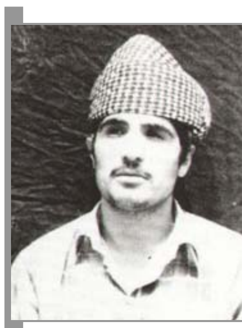

ئەو خونچانەی پێش پشکووتن هەڵ وەرین

لە ریزی ئەو لاوانەدا کە بۆ خزمەت بە خەباتی رزگاریخوازانەی نەتەوەکەیان، بەرگی پێشمەرگایەتییان کردۆتە بەرو چەکی بەرگری لە ئازادیی کوردستان و کەرامەتی مرۆڤی کوردیان کردۆتەشان، هەمیشە کەسانی ئەوتۆ هەبوون کە بەهرەو مایەیەکی بەهێزی ئەدەبیو هونەرییان تێدا بووە، بەڵام بە داخەوە بەرلەوەی ئەم بەهرە و مایەیە لە خۆیاندا بخەملێنن، پەروەردەی بکەن و خۆیانی پێ بناسێنن، گیانیان لە پێناوی ئامانجە بەرزەکانی خۆیان و نەتەوەکەیاندا بەخشیوە. ئەم گۆشەیە لەمەودوا تەرخان دەکرێ بۆ یاد کردنەوەی ئەم چرۆ هەڵوەریوانە.

***

محەممەد دووکانلوو

بۆ یەکەم جار لە بەرەبەیانی رۆژێك لە رۆژانی پاییزی ١٣٦٠ یا ١٣٦١، لە سەرەتای دۆڵی "بایزاوێ"دا چاوم پێی کەوت. دوو سێ پێشمەرگەی "هێزی سمکۆ"، ی ئەوکات لەگەڵ خۆیان دا، لە دەشتی شنۆیە را هێنابوویان. گوتیان ئەوە برای کاك عادڵی پێشمەرگەی خۆمانە. بەزۆر چەکداری رێژیم بووەو چەکەکەی فرێ داوەو هاتوە بۆ پێشمەرگایەتی. هەر ١٧ ـ١٨ ساڵ تەمەنی هەبوو. هاورێکانی بە منیان سپارد تا بینێرمە کۆمیتە شارستانی شنۆ کە بنکەکەی لە ئاوایی ((کانی باغ)) بوو. لە ((شاوەلێ)) بەدەم خواردنی نانی بەیانییەوە، چەند پرسیارێکم لێ کرد، پرسیارو وردەکاریەکانیم هێنایە سەر کاغەز و لەگەڵ نامەیەکدا، هەر بەخۆیدا بۆ کۆمیتە شارستانی شنۆ، بەڕێم کرد.

محەممەدم دواتر چەند جار لێرەو لەوێ لە بەرگی پێشمەرگایەتی دا دیتەوە. کوڕێکی شایی بەخۆو گورجو چالاك بوو. دەلینگی پانتۆڵەکەی وەك زۆربەی پێشمەرگەکانی ئەو هێزە، تەنگو باریك، بە جۆرێك کە لەپوزەوانە بێ منەت بوون. بیستبووم کە دەنگێکی خۆشی هەیەو کۆڕی هاوسەنگەرانی بە گۆرانی خۆشو سروودی شۆڕشگێڕانە گەرم دەکا.

ساڵی ١٣٦٣ لەبەر دەنگ خۆشیو هۆگری بە سروودو گۆرانی لە هێزی سمکۆ ڕا بۆ کۆڕی هونەریی حیزب نەقڵ کرا. بەوردی نازانم چەند سروودو گۆرانیم لێ بیستوە، تەنانەت نازانم لە ئارشێفی کۆڕی هونەریو رادیۆی دەنگی کوردستان، چەند سروودو گۆرانی بە دەنگی ئەو لاوە هونەرمەندە تۆمار کراوە و ئێستا وەك یادگار لە پاشی بەجێ ماون. بەڵام دەنگیم هەروا لە گوێدا دەزرینگێتەوەو رواڵەتی هەمیشە دەم بە خەندەی هەروا لەبەر چاومە.

رۆژی ٢١ی جۆزەردانی ١٣٦٤ی هەتاوی بەداخەوە لە کاتی مەلە کردن لە ئاوی چۆمی نزیك شارۆچکەی کارێزەی کوردستانی عێراق، کە بنکەی نەخۆشخانەی ٢٥ی گەلاوێژیش هەر لەو شارۆچکەیە بوو، لە تەمەنی ٢١ ساڵی دا خنکاو بە دنیایەك ئاواتو خۆزیای وەدینەهاتوو و بەو هەموو بەهرە هونەرییەوە سەری نایەوە. محەممەد بە زۆری سروودو گۆرانی بە زاراوەی کورمانجیی ژووروو دەگوتو بە تایبەتی لە ژێر کاریگەریی سروودەکانی شوان پەروەر دا بوو. هەر بۆیە، "پەیمان"ی شاعیر کە هەڤاڵو هاورێو هاوکاری ئەو کاتی ئەو هونەرمەندە جوانەمەرگە بوو، ئەو کات لە کۆپلەیەك لە شێعری خۆیدا کە بە بۆنەی ئەم رووداوە دڵتەزێنەوە نووسیبووی، گوتبووی:

ئاخ کارێزە!
کارێزە! ئەی خۆشیم! خەمم!
محەممەدم!
گێلاسی سووری شۆڕشم!
"شوان"ە چکۆڵەی هونەرمەندم!
عیشقی پەڕیوەی کوێستانو
ئەمانەتی دەست گەرمێنم!
ئەوەندەی من بیستوومە
کارێزە تاوانبار نیەو
ئاو قاتلە، ئاو!
ئاوی قاتڵ
کە دیبوویان
نەخشەی قەتڵی دەسڕیەوە
کە من بینیم
دەستو پلی دەشۆردەوە.

چاوی تۆ نەیشێ عالی و بە کەیفە با چاوی من بێشێ کەس نەیژێ حەیفە

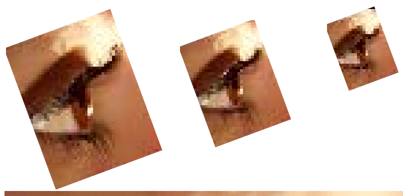

چاو

رەسول سولتانی

بـــە چاوت ئاسمانم ساوە ئـــەمڕۆ لەشم یەکسەر لە خۆشیان چاوە ئەمڕۆ
بە ترپەی پێت نەما لەو باخە پاییز بەهارێتر سەری هـــەڵداوە ئـــەمـــڕۆ
بەمرواریی بزەی ئـەسرینی بـــاران بەرۆکی سوورە گوڵ نەخشاوە ئـــەمـــڕۆ
لە بەر پێت مانگ و خـــۆر شانازییانە سەریان بـــۆ بــەردە باز داناوە ئەمـــڕۆ
لە سەر سینگی سپیی بەفرینی کوێستان گوڵی شەوبۆ چـــرۆی دەر داوە ئـــەمـــڕۆ
چڵـــێ بسکی گەزیزە دەم کــــەناری لـــە بەژنـــی شێعری من هاڵاوە ئـــەمڕۆ
تریفـەی مـــانگی داوەت کـــرد شلێـــرە دیاریی بـــۆ هەتـــاو هێنـــاوە ئەمـــڕۆ
شنەی دڵتەڕ کـــەزیی گـــوڵ دادەهێنـــێ قـــژی نەرمینـــی ئاڵۆزکاوە ئەمـــڕۆ
لە ئاسکی هەستی ناسکی من مـــە پرسن کە گیراوە بـــە یەك هەوداوە ئـــــەمـــڕۆ
لـــە شیرینیی ژیانی پـــڕ لـــە تاڵیم گوڵم هەر عەشقی تۆم پێ مـــاوە ئەمڕۆ
لە سەر گوڵ هەڵدەنیشێ پەڕ پـــەرۆکێ کە تەلبەنـــدی سنووری شکاوە ئەمـــڕۆ
لە ئەسرینی چەمـــی هەڵبەستەکانـــم کەزیی گشتـــی خەیاڵم خـــاوە ئەمـــڕۆ
لە سای پەخشانی کەزیەت شێعری دڵپڕ رەدیف و قـــافیەی شێـــواوە ئـــەمـــڕۆ
غەزەل دێت و تـــــەوێڵی لێ دەساوێ لـــە هەر شوێنێ کە پێت داناوە ئـــەمـــڕۆ

ژوانێك لە چوار چرا

تروسکە سادقی

تا دەم هەوێ بتنووسمەوە
لەکام سەرەتا دەست پێ بکەی
چ رستەیەك بتژێنمەوە
کە ئەی کیژی هۆنراوەکان
تۆ ئەدگاری هەزاران نیگای سەوز
لە ژێر خەڵوار خەڵوار خۆشەویستی.
چۆن بتدوێنم
بۆ کام هاوار تا پێناسە کردنی تۆ
چ دەریایەك
شەپۆل شەپۆل حەسرەتی تۆ!
لێگـەڕێ ئێوارەیـەك بـەرد بهاومـە نێـو چـۆمی تەنیاییت
کە من گەمی هەر جۆگەیەکی نەبوونت بم
تل بخۆم بەسەر نەرمە پێلەکانی روحتا
هەر من بم لە پەنات، هەر تۆ بی لە تەنیشتم.
باغچەی دڵم لە ئاواتی گوڵێکی سوور
لە ناخی بەفرو رێبەندان
گەرووی دەستم بۆ هەوایەك، بۆ ژوانێك
لە چوار چرا!
لێگەڕێ با عیشقی تۆ لە شێعرەکانمدا
بباریێ
هێدی هێدی من شنەبای
حەسانەوەت!
تۆ بباریێ زەردەخەنە یا ئەشکی چاو
بۆ تەنیایی
بۆ بێ کەسی...
لێگەڕێ لەم ژوانە
بەس تەماشای باڵات بکەم
رووناکایی لە سەر لێوت
دڵۆپ دڵۆپ ماچت بکەم.
پەردە لەسەر کۆنە مێژوویەك هەڵ بدەین
من دەم هەوێ
لە چلچرای بەژنو باڵای وڵاتەکەم
تۆ بباریێ!
وەك رێبەندان هەناسە گیرم
مژدەی رۆژ، مانگ، ساڵ
تۆ ئەوینی چیرۆکی ئازادی
وێنەیەکت هەر وەك بەهار
ئاسمانی چاوی شێعرێك من مانگت بم
کاغەز کاغەز تا دەم هەوێ نوسینەوەت
لەسەر نیگا.
کەی دەتوانی تکە تکە ئاڵ بیەوە لەسەر
لاپەرەی ژیانم
تۆ بریسکەی بێ ئۆقرەی ساڵانی دوور
تۆ پێشەنگی وەك کۆمارێك
لە ئاوێنەی خەونو راستی!
تۆ بباریێ
با عیشقی تۆ لە شێعری من دا بباریێ!!!
ئەم رۆژگارە
چیای هیوا بەفر بەفر داباریێنم
لە رەهێلی خەونەکات
هەر قەسیدەی خەیالی تۆیە دەم چنێ!
تێم مەڕوانە!
بێتواناترم کە من لە پێناسە کردنی تۆ!
ئێرە دنیایەکی شەکەت، تەنیا
وەکوو دایکێـك سـپی سـپی جەسـتەی دەکـا بـە
هێلانە
بۆ سێ مۆمی داگیرساوی
جەستەی بۆتە هێلانەیەك بۆ هیـوای بـەژن بلند
بۆ یادگاری دوو پەپوولە
فرمێسك، فرمێسك بۆ مەرگی سوور.
تا دەمهەوێ بتهۆنمەوە
لە کام چلەوە دەست پێ بکەی
چ رێگایەك بۆ پێوانت
کە من بمە رێبواری شـێعر هـەتا سـینگت ئاوێنەیەك.
(٦١) جار سوجدە بۆ تۆ!
لێگەڕێ لەم رۆژانەدا بتدوێنم
پەردە لەسەر کۆنە مێژوویەك هەڵ بدەین
تۆ بریسکەی بێ ئۆقرەی ساڵانی دوور
من ناتوانم نەتوەرێنم وشە وشە
لە هەر سەتری لەدایك نەبوونی زمانم
لەمە زیاتر من چیم بوێ لە ئازادیو
لە دایك بوونی کۆرپەی کۆمار
لەمە زیاتر من چیم بوێ!!!

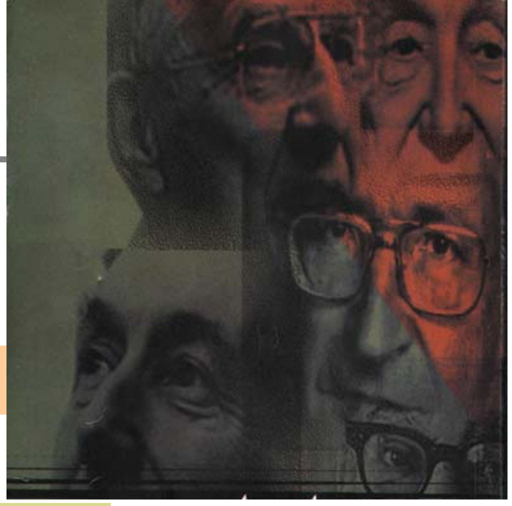

فەلسەفەی زمان

”دوو فەلسەفەی ویتگێنشتاین“

وتووێژ لەگەڵ: ئانتۆنی کوئین تێن براین مەگی

وەرگێڕانی: ئیسماعیل زارعی

بەشی دووەم

مەگی: یەکەمین هێمای پرسیار کە لە زەینی مرۆڤ دا پێك دێ ئەوەیە کە زۆرێك لەو شتانەی کە دەیانڵێین نادرووستن یان راست نین، واتە لە نموونەگەلێکی ئەوتۆدا دەڵێین شتەکان لە جیهان دا هاوچەشنی و هاتەرییی ئەو نین. تیۆری وێناکردنی واتا لەم بارەوە چ شیکردنەوەیەك دەدا بە دەستەوە؟

کوئین تێن: شیکردنەوەیەکی تارادەیەك ساکار لەو شتەی کە تائێستا روون بۆتەوە وەدەست دێ. دەکرێ تەنەکان بە شێوەگەلی جیاواز رێك و پێك بکەین“ ئەو ناوانەی کە هەم بۆ ئەو تەن و شمەکانمان هەیە بە شێوەگەلی جۆراوجۆر رێك و پێك بکەین. هەموو دیاردیەك واتای کۆمەڵێك لە ناوەکان بە شێوەیەك لە شێوە گشتییە لواوەکان کە سەبارەت بە ناوەکان بێ پێکەوە کۆ دەکاتەوە. رێگاکانی کۆکردنەوە یان نووسینی ئەو ناوانە راستەوخۆ لەگەڵ رێگاکانی کۆکردنەوەی تەنەکان پێوەندیدارە. کەواتە، هەموو دیاردەیەکی بەسوود واتای دۆخێکی راستەقینە وێنا دەکا. ئەگەر ریزی تەنەکان کە دیاردەیەك بەوانەوە گرێ دەدا راست لەگەڵ ریزی ناوەکان لە دیاردەکان دا یەك شت بێ، ئەو دیاردەیە راستە. ئەگەر ئەو دوو ریزە لەگەڵ یەکتری جیاواز بن، دیاردەکە درۆیین و نادروستە. وەك دەڵێین، دەکرێ مۆرەکان بۆ ئەملا و لا ببەی و شێوەگەلێکی گشتی جیاواز پێك بێنی. زۆربەی ئەم شێوەگەلە گشتییانە تەنیا نوێنەر یان دووبارەنوێنی دۆخی راستەقینەی لواون. کاتێك مۆرەکانی شێوەیەکی گشتی یان ریزبەستنێك بگرن کە تەنگەلی بەرهۆی ئەوان هەر بە هەمان شێوە رێك و پێك کراون، دیاردەکە راستە.

مەگی: زۆرێك لە ئاخاوتنەکانمان لە ژیانی ئاسایی دا یان لە فەلسەفەدا بە هیچ شێوەیەك سەبارەت بە دیاردەگەلی واقیع و راستی نیە. دادوەری ئەخلاقی دەکەین، سەبارەت بە جوانی بیرو ڕا دەردەبڕین و شتی لەم جۆرە. چۆن دەکرێ ئەم جۆرە دیاردەگەلە بە تیۆری وێناکردنی واتا روون و شرۆڤە بکەین؟

کوئین تێن: با عەزرت بکەم، لە راستی دا دادوەرییە ئەخلاقی و ستاتیکاییەکان وێنا ناکرێن“ تەنیا دەگوترێ کە بە واتای تایبەتی و بەرز بەشێك نین لە زمان.

مەگی: هەرکەس قسەیەکی ئەوتۆ بکا شتێکی نامۆی کوتووە.

کوئین تێن: بە بڕوای ویتگێنشتاین، ئەخلاق شتێکی بان جیهانی[9] یە و پێوەندی لەگەڵ کاروباری واقیع دا نیە. ئەو پێداگری لە سەر ئەوە دەکا کە ئەرکی راستەقینەی زمان وێناکردنی دیاردەگەلی راستییە: بە شێوەیەکی راست و درووست ئەگەر بلوێ، و بە شێوەیەکی ناڕاست و هەڵە جگە لەمە، بەڵام بە هەرحاڵ بە شێوەیەکی بەسوودی واتا. زمان لە رەهەندی بنەماییەوە واتە هەر ئەم شتە.

مەگی: ئێستا ئیزن بدە چاوێك بە سەر بابەتەکان دا بخشێنینەوە. کاتێك من رستەیەك سەبارەت بە جیهان دەڵێم، لە راستی دا ئەو کارەی ئەنجامی دەدەم ئەوەیە کە ناوەکان بە شێوەیەك پێکەوە ریز دەکەین کە لە یەکێك لە ریزی شتەکان لە جیهان دا دەچێ. ئەگەر بە راستی ئەم ریزبەستنە لە جیهان دا پڕاکتیزە بکرێ، قسەکەی من درووستە، ئەگەر نا، قسەکەم راست نیە و هەڵەیە. ئەگەر ناوەکان لە رستەکەی من دا بە شێوەیەك ریز کرابن کە نەکرێ شتەکان لە جیهان دا بەوشێوەیە رێك و پێك و ریز بکرێن، قسەکەی من بێ مانایە. کەوایە، لێرەدا راڤەیەکی سێ رەهەندییمان هەیە: درووست و هەڵە و بێ واتا.

کوئین تێن: قسەی تێدا نیە.

مەگی: تەواوی ئەم تیۆری واتایە پێویستی بە تیۆرییەکە سەبارەت بە هەبوون، پێویستی بەوەیە کە ئەوەی هەیە، دەبێ خاوەنی تایبەتمەندییەکی دیار بێ. بە پێی ئەم تیۆرییە، دەبێ جیهان دوور لە ئێمە و دوور لە دوور لە زمانمان، لە شمەکگەلێکی ئەبستراکت پێك بێ کە بە شێوەیەکی تایبەتی لێك گرێ بدرێن و لێك پێوەند بدرێن.

کوئین تێن: ئەوە هەر ئەو شتەیە کە ویتگێنشتاین لە هەمان سەرەتای کتێب دا دەیڵێ. بە بێ ئەوەی کە بەڵگاندن بکا، دەڵێ جیهان لە دیاردەگەلی واقیع پێك نایەت“ دیاردەگەلی واقیع ریزبەستنی فرەچەشنی شمەکەکانە، و شمەکەکان (و وەك جەنابیشت دەڵێی) دەبێ ئەبستراکت بن. ئەمانە گشتیان چاوەڕوانیگەلێکی دۆگماتیستانەن کە کاتێك کتێبەکە دەخوێنییەوە تووشیان دەبی، بەڵام دواتر ئەم تێزە تەئید دەکا کە دەبێ زمان واتایەکی دیاری هەبێ، کەواتە، بۆ ئەوەی جیهان بە هۆی زمانەوە شیاوی نواندن بێ، دەبێ خاوەنی هەمان ستراکتۆر بێ.

مەگی: ئەدی ئەو قسانەی ناگوترێن چیان لێ دێ؟ تیۆری ویتگێنشتاین سەبارەت بە زمان، بەو شێوەیە کە بەرە بەرە روونمان کردنەوە، سەبارەت بەوشتانەی کە ناکرێ بگوترێن دەڵێ چی؟

کوئین تێن: پێم وایە تایبەتمەندی بنەڕەتی تیۆری پێوەندیدار بەو شتەی کە وێناچێ بگوترێ — واتە گرینگترین تایبەتمەندی ئەو لە رەهەندی فەلسەفییەوە — ئەوەیە کە سەبارەت بە پێوەندی زمان لەگەڵ جیهان ناتوانین هیچ بڵێین. پاڕادۆکسی مانەوە و ژیانی *نامیلکە* هەر ئەم شتەیە. لە بەرەبەری کۆتایی کتێبەکەدا، ویتگێنشتاین شتێکی لەم چەشنە دەڵێ: "هەر کەس کە لە گوتەزاکانی من تێبگا، دواجار دیاری دەکا کە [ئەو گوتەزایانە] بێ واتان." دواتر بۆ ئەوەی داشکاندنێك لەم پاڕادۆکسەدا بدا، دەڵێ دەبێ وەك پەیژەیەك لە قسەکانی ئەو بڕوانین کە تا ئاستێکی دیار بەسەریدا سەردەکەوین و دواتر بە پێلەقە فڕێی دەدەین. تێزەکەی ئەو ئەوەیە کە دەبێ زمان و جیهان لە پێکهاتەیەکی دیاردا بەشدار بن بۆ ئەوەی زمان بتوانێ جیهان نیشان بدا، و دواتر دەڵێ ئەوە راستییەك نیە کە بە ئاخاوتن بکرێ بە شێوەیەکی بەسوودی واتا سەبارەت بەو قسە بکەین، شتێکە کە خۆی لە زمان دا نیشان دەدا، بەڵام ناتوانین بۆ نیشاندانی ئەو کەڵك لە زمان وەرگرین. هەربۆیە، لەم شێوە بەڵگاندنەدا، فەلسەفە کۆڵەکەی خۆی لاواز و کز دەکا.

مەگی: کەواتە قسەکەی ویتگێنشتاین ئەوەیە کە بۆ ئەوەی کە رستە بتوانێ ئاوێنەئاسا جیهان نیشان بدا، دەبێ لە لایەکەوە جۆرێك پێوەندی و یەکانگیری یەك بە یەك لە نێوان ناوەکان لە رستە و تەنەکانی جیهان دا هەبێ، و لە لایەکی دیکەوە دەبێ رستە خاوەنی پێکهاتە و ستراکتۆرێکی دەروونی بێ. ئەم پێکهاتە دەروونییە دەبێ ئەو ناوانەی کە لە رستەدا هەیە بە شێوەیەك لێك گرێ بدا کە لەگەڵ شێوەی پێوەندی تەن و شمەکەکان پێکەوە لەگەڵ دنیادا لە رێگای ستراکتۆری دەروونی دۆخی راستەقینە و هەنووکەیی لە جیهان دا هاوچەشن بێ. ئەوەی کاکڵەی واتاکە دەگەیەنێ، یەکیەتی و یەکانگیری ئەو دوو ***پێکهاتە***یە. لە راستی دا، واتا هیچ شتێك نیە جگە لە ئەم یەکانگیری پێکهاتەییە، چونکە زمان هەر لەم خاڵی یەکانگیرییەوە بە جیهانەوە گرێ دەدرێ.

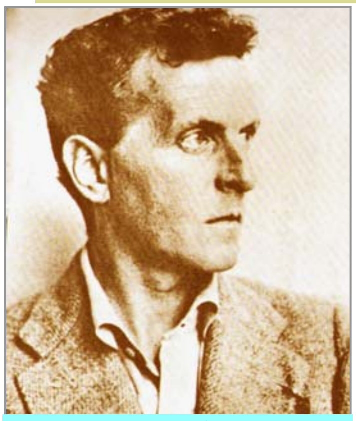

ویتگێنشتاین

کوئین تێن: بەڵێ.

مەگی: سەبارەت بە گوزارەکان، ویتگێنشتاین ئەم پێکهاتەیە ناو دەنێ **شێوە[یان فۆرم]ی لۆژیکی**[10] گوتەزا کە هەروەك گوتمان، ئاوێنەئاسا پێکهاتەیەك کە بۆ جیهانی راستەقینە دەلوێ و دەگونجێ نیشان دەدا. بەڵام خودی ئەم رێژەیە وێنایەکی شیاوی وێنا کردن نیە و کەواتە ناتوانێ لە زمان دا نیشان بدرێ. کەواتە سەبارەت بە خاڵی پێکەوە نووسانی زمان و راستی ناتوانین هیچ بڵێین. وێنەی لۆژیکی گوتەزاکان پێکهاتەیەکی هەیە کە ئیزن دەدا گوتەزاکان واتادار بن، بەڵام ئەوەی کە ئەم پێکهاتەیە چیە، ناکرێ لە قەوارە و تویێی زمان دا دەرببڕدرێ. دەکرێ چییەتی ئەو *نیشان بدرێ،* بەڵام *ناتوانین بیڵێین.*

کوئین تێن: قسەی تێدا نیە.

مەگی: بۆچی خەڵك پێیان وایە ئەم تیۆرییە هێندە سەرسوڕهێنەر و بەرزە؟ بۆچی ئەم تیۆرییە ئەو کاریگەرییە گەورەیەی هەبوو، لە حاڵێك دا بەڕاستی تیۆرییەکی نامۆیە و، بە واتایەکی باشتر، بە بڕوای من، روون و ئاشکرایە کە نوقسانە و کەموکوڕی تێدایە، کەمترین بەڵگەش ئەوەیە کە حیساب لە سەر ئەم هەموو شتانە ناکا؟ بۆ وێنە، دیارترین و واتادارترین کەڵك کە لە زمان وەردەگیردرێ بێگومان لە هونەرگەلێکی وەکو شێعر و شانۆنامە و رۆمان و شتی لەو جۆرەدایە، لە کاتێك دا تیۆری ویتگێنشتاین بە هیچ شێوەیەك هیچ پێگە و شوێنگەیەك بۆ نیشاندان و روونکردنەوەی ئەم چەشنە کەڵك وەرگرتنانەی زمان ناهێڵێتەوە. بە بڕوای تۆ، ئایا ئەم رەخنەیە بە جێ نیە؟

کوئین تێن: بەدی، لە جێی خۆیدایە. تیۆرییەکە تەواو تیۆرییەکی بەرتەسکە. بەڵام، پێم وایە، ئەگەر داوایان لە ویتگێنشتاین کردبایە بەرگری لێ بکا، دەیگوت تەواوی کارایی و کەڵك وەرگرتنەکانی دیکەی زمان — هەڵبەت ئەوەندەی کە بکرێ بە شێوەیەکی جیدی سەیریان بکرێ، نەك جۆرێك یاریکردن بە زاراوەکان — بەر لە هەموو شتێك پێویستییان بەم کەڵك وەرگرتنە بنەڕەتییە لە زمانە بۆ وێناکردنی دیاردەگەلی روودراو یان وێناکردنی جیهان. بەڵام ئەوەی کە بۆچی خەڵك ئەو بە گرینگ دەزانن، تۆ وەك بەڵگەیەك بۆ رەتکردنەوەی گوتت تیۆرییەکی نامۆیە، لە حاڵێك دا من پێم وایە یەکێك لە رەهەندە سەرنج ڕاکێشەکان و ئەفسووناوی ئەو ئەوەیە کە هێندە نامۆیە.

کورتە ئاوڕێك لە فۆرمالیزم

ڕەسوڵ سوڵتانی

فۆرمالیزم بزاڤێکی ئەدەبی هونەرییە کە بە تێڕوانینێکی نوێوە دەقە ئەدەبیو هونەرییەکان دەخاتە بەر لێکۆڵینەوە. یەکەم نیشانەکانی ئەم بزاڤە سەرەتا لە ساڵی ١٩١٤دا لە روسیا دەرکەوتنو لە دەیەی ١٩٢٠دا گەشەی کردو هەر لەو ساڵانەش دا کەوتە بەر هێرشەکانی ڕێژیمی ستالینیستیو لێکیان بڵاو کرد. لە راستیدا" ئەم رێبازە ئەدەبیە “ لەسەر بنەمای ئەنجومەنی توێژینەوەیی زمانی ئەدەبی OPOIAZ کە ساڵی ١٩١٦ لە پیترزبۆرگ پێك هاتبوو“ دامەزرا." ئەوەی وەکوو یەکەمین بەڵگەی فۆرمالیزمی روسی باسی لێوە دەکرێ“ نامیلکەیەکی ڤیکتۆر شکلۆ فسکییە بە ناوی "پەسڵانی وشە" کە ساڵی ١٩١٤ بڵاوی کردەوە. ئەو فۆرمالیستانە لە ساڵەکانی پێش راپەڕینی بەلشویکیی ١٩١٧ی روسیا سەریان هەڵداو لە ١٩٢٠دا روویان لە گەشەکردن کرد. ئەوانە کۆمەڵێك رەخنەگری شۆرشگێڕو گەنگەشە کەر بوونو دەگەڵ ئایدۆلۆژیای بەرتەسكو چوارچێوەداری کۆمۆنیزم ناتەبا بوون.

فۆرمالیستەکان ڕایان وابوو ئەدەبیات سیستەمێکی زمانیە. سیستەمێك کە خاوەنی کەرەسەو پێکهاتەی تایبەتیی خۆیەتی کە پێویستە خوێندنەوەیان بۆ بکرێ. تێڕوانینی فۆرمالیستەکان بۆ دەقی ئەدەبی تێڕوانینێکی زمان ناسیانە بوو. خوێندنەوەی دەقی ئەدەبی ئەگەر پێشتر بە سەرنجدان بە بارودۆخی مێژوویيو شێوەی ژیانی نووسەرو شاعیرو هەروها باری سایکۆلۆژیو کۆمەڵایەتیی شاعیرانو نووسەران لێك دەدرانەوەو لە ڕووی جیهانی دەرەوەی دەقە ئەدەبیەکانەوە جیهانی ناوەوەی ئەم دەق گەلەیان لێك دەدانەوە، ئیتر ئەمجارەیان ئەم شێوە راڤەو لێکدانەوەیە خرایە پەراوێزو دەق بەبێ لە بەرچاوگرتنی مێژوو، ئاخێزگەی کۆمەڵایەتیو... دەخرایە بەر راڤەو توێژینەوە. سەرنج دانی فۆرمالیستەکان بە دەقو وشە و پێکهاتەی دەقەکان و ئەو تەکنیكو سیستەمە زمانیەی دەقی ئەدەبی لە زمانی ئاخافتنی ڕۆژانە جیا دەکاتەوە لە راستیدا نووسەر دەخاتە پەراوێزەوەو لایەنی زمانیی دەق دەخاتە چەقی توێژینەوەو لێکدانەوەکانو باس لە جەوهەری ئەدەبیی دەق دەکەن. گرینگترینی ئەوانەی دارێژەری تیورییەکانی ئەم بزاڤە بوون: بریتین لە: " ڤیکتۆر شکلۆفسکی، رۆمان یاکۆبسین، یۆری تیتانۆف، بوریس ئاخن باوم" یاکوبسین لادان لە پێکهاتەی زمانی ڕۆژانە بە ئەدەبیات دەزانێ. لادان لە یاسا باوەکانی زمانی ڕۆژانەو هەوڵ دان بۆ نامۆ کردنی دیاردەو جیهانی ئاخافتن کە فۆرمالیستەکان "ئاشنایی سڕینەوەی" یان پێ دەگوت بەشێکی گرینگ بوو لە کردەو تێڕوانینی ئەوان. بەڕای ئەوان " ئێمە لە ژیانی ماشینێی ئێستەدا، بە هۆی عادەتی ڕۆژانەوە بە بێهیچ تێفکرینێك لە کەرەسەو تواناکانی زمان تەنیا وەکوو

ئامرازێك بۆ پەیوەندی گرتن کەڵك لە زمان وەردەگرین. ئێمە کاتێك بە هاوڕێکەمان دەڵێین "ئەمڕۆ هەوا گەرمە" ئیتر بەبێ سەرنج دان بە باوەڕی واتایی وشەکانی ئەمڕۆ ـ هەوا ـ گەرمە ـ بیر لە واتا گشتیەکەی گەرم بوونی هەوا دەکەینەوەو شێوەی داڕشتنو پێکهاتەی رستەکە گرینگییەکی ئەوتۆی نیە. بەڵام ئەگەر بڵێین " زمانی بڵێسە قرچەی لە دڵی بەرد هەستاندوە" شێوەی داڕشتنەکە داڕشتنێکی ئاسایی نیە. یا ئەگەر بڵێین "ئەو خانمە جوانە" شتێکی ئاساییمان وتووە بەڵام ئەگەر بڵێین "ئەم ئەستێرەیە گوڵی بزەی لەسەر لێوە" بە جۆرێك لە جۆرەکان لە رێسا باوەکانی زمانی ئاسایی رۆژانەمان لامان داوەو لێرەدا خوێنەر لەگەڵ جیهانێکی زمانیی نوێ بەرەوڕوو دەبێتەوە. جیهانێك کە تێیدا وشە چی دیکە کەرەسەو ئامرازێکی ڕووت نیە بەڵکو لە خۆیدا هەڵگری باری واتاییەکی زیاترو دەوڵەمەندترە. هەر ئەوەش وادەکا ئێمە سووكو سادە بەسەر وشەو زمان دا تێنەپەڕین بەڵکو لێی وردبینەوەو تێی بفکرین. لە راستیدا ئەوەی زمانی ئەدەبی لە زمانی ڕۆژانە جیا دەکاتەوە شێوەی داڕشتنی ئەم زمانەیە. ئەگینا شاعیرو نووسەر هەر لەو وشەو رستانە کەڵك وەردەگرن کە ڕۆژانە خەڵك لە ئاخافتنی ئاسایی خۆیاندا کەڵکی لێوەردەگرن بەڵام هەر ئەم وشەو دەستەواژانە بە شێوازێکی نوێو هونەری دادەڕێژنەوە. بۆ وێنە. لەم بەیتەی نالیدا:

لە خەوفی تەڵعەتی ڕۆژ هەر وەکوو شێت
بە ڕووی زەردی هەڵاتو کەوتە کێوان

هەمووی ئەو وشانەی" خەوف، تەلعەت، ڕۆژ، هەر، وەکوو، شێتو هتد "هەر ئەو شتانەن کە ئێمە رۆژانە دەیان بیستینو ئەگەر یەکێك بڵێ ڕۆژ لە خەوفی تەلعەتی ڕووت شێت بوە" دەکرێ بڵێین لە ڕێسای ئاسایی زمان تا رادەیەك لای داوە بەڵام داڕشتنەکەی نالی کە داڕشتنێکی شاعیرانەیەو باری مانایی رستەکەی بەوپەڕی خۆی گەیاند.

فۆرمالیستەکان دوو رۆڵی گرینگ بۆ زمان لەبەرچاو دەگرن. رۆڵی "خودکار" یا ئوتۆماتیکیو رۆڵی زەق کرنەوە هۆکاری پێك هاتنی زمانی ئەدەبیە. زەق کردنەوە بە دوو قۆناغ دا تێدەپەڕی.

یەکەم: لاوان لەو فۆرمو ڕێسایانەی بەسەر زمانی ڕۆژانەدا زاڵن. هەروەك لە سەرەوە ئاماژەمان پێدا.

دووهەم: پێوە زیاد کردن بەرێساکانی زمانی ئوتوماتیکی: بە گشتی یەکێك لەو خاڵە گرینگانەی فۆرمالیستەکان سەرنجیان پێدەدا چەمکی ئاشنایی سڕینەوە یا نامۆ کردن بوو. ئاشنایی سڕینەوە ڕێگایەکە بۆ دژوارتر کردنی تێگەیشتن لە دەلالەتی مانایی زمان. بۆ خەلقاندنی جیهانیکی نوێ کە خوێنەر ناچار بکا بە دیدێکی مەعریفیيەوە بڕوانینە جیهان. بەو شێوەیە، جیهانی دەق دەبێتە جیهانیکی زیندوو. جیهانێك کە لە تاك واتایی دەرباز بووەو بە ڕادەی ئاسۆی تێگەیشتنی خۆینەرو بە ڕادەی خۆێنەرەکان خوێندنەوەی جیاوازی لێ دەکرێو واتای جیاواز بەدەستەوە دەدا.

ئەو شۆڕشەی لەبار برا

"ئاوڕێك لە هۆکارەکانی سەرهەڵدان و لەبارچوونی شۆڕشی ١٣٥٧ی خەڵکی ئێران"

رامبود لوتف پووری

پێش ئەوەی کە بڕۆینە سەر شۆڕشی ئێران و لێکۆڵینەوەی هۆکارەکانی سەرهەڵدان و لەبارچوونی، پێویستە سەرەتا ئاوڕێك لە بارودۆخی کۆمەڵگای ئێران لەسەروبەندی شۆڕش دا بدەینەوە و بزانین ئەو شۆڕشە لە سەر چ بەستێنێکی کۆمەڵایەتی ڕسکا بوو.

هۆکارەکانی سەرهەڵدانی شۆڕش:

سەدەی بیست بۆ زۆربەی وڵاتانی جیهانی سێهەم و یەك لەوانیش ئێران سەدەی قەیران و کەلێنە کۆمەڵایەتی و سیاسییەکان بوو. قەیرانەکانی ژێردەستی، ئابووری، سیاسی، شەڕی نێوخۆیی و زۆر نموونەی دیکە سەردەمێکی پڕ کێشەی بۆ ئەم وڵاتانە بەرهەم هێنابوو، بەڵام یەکێك لە گەورەترین کێشەکان و ڕەنگە ژێدەری زۆربەی ئەو کێشانە کەلێنێکی گەورەی کۆمەڵایەتی بوو، کەلێنی نەریت و مۆدێرنیتە. کە دەتوانین بڵێین ژیانی سیاسیی ئێران لە سەرتاسەری سەدەی بیست دا کەوتبووە ژێر باندۆری ئەم کەلێنەوە. کۆمەڵگای ئێران لەو کاتەوە تا ئێستاش لە قۆناغی دەربازبوون لە نەریتەوە بۆ مۆدێرنیتە دایە. ئەم قۆناغی دەربازبوونەش هەڵگری کۆمەڵێك کێشە و قەیرانی تایبەت بە خۆیەتی. لەم قۆناغەدایە کە کۆمەڵگا دەبێتە گۆڕەپانی ململانێی هێزە نەریتی و نوێیەکان. سەبارەت بە ئێران پێویستە بگوترێ کە هەر لە سەردەمی قاجارەکان و بە تایبەت لە بزاڤی مەشرووتەدا کۆمەڵێك هەنگاو بۆ مۆدێرنیزەکردنەوەی ئێران هەڵگیرابوو کە بە هۆی لاوازیی هێزە نوێیەکان و دابڕانیان لە جەماوەری خەڵك و بەهێزبوونی هێزە نەریتییەکان و جەماوەری بوونیان بێئاکام مانەوە. بەڵام لە سەردەمی پەهلەویدا مۆدێرنیزاسیۆنێکی دەوڵەتی دەستی پێکرد کە ئەگەرچی ژێرخانێکی کۆمەڵایەتی زۆر لاوازی هەبوو بەڵام تا ڕادەیەك هاوڕێکیی ئارایی کۆمەڵگا و باڵانسی کۆمەڵایەتییەکانی گۆڕی. بەرەبەرە چینێکی بورژوا و ڕووناکبیری شاری دورست بوون کە هەڵگری گوتارێکی نوێ و ڕۆژئاوایی بوون. بە تەعبیرێکی دیکە کۆمەڵگا لە قۆناغی دەرەبەگایەتییەوە بەرەو سەنعەتیبوون ڕۆیشت، ئەمەش باڵانسی هێزەکانی دەگۆڕێ، بە چەشنێك کە قورسایی بەلای هێزە نوێیەکان دا دەشکایەوە. بۆیە ئەم هەلومەرجە دژکردەوەی هێزە نەریتییەکانی لێکەوتەوە و بوو بە هۆی دروست بوونی ئەو کەلێنەی کە ناومان نا کەلێنی نەریت و مۆدێرنیتە. ئەم کەلێنەخۆی لە هەموو بوارەکان دا دەرخست. لە بواری ئابووریدا بەرهەمهێنان بۆ بژیوی، جێگای خۆی دا بە بەرهەمهێنانی فراوان و سەنعەتی. لە بواری کۆمەڵایەتییدا دەرەبەگەکان، پیاوە ئایینیەکان و وەرزێڕ و بازاڕییەکان کەوتنە دژایەتی بورژوازی و کرێکاران و ڕووناکبیرانەوە، لە بواری سیاسیدا دوو بەرەی کۆنسێرڤاتیف (موحافیزەکار) و گۆڕانخواز دروست بوون. لە بواری کولتووریش دا کولتووری نەریتی کە گیانێکی ئایینی هەبوو کەوتبووە ململانێی کولتووری نوێوە کە ئیلهامی لە ڕۆژئاوا وەردەگرت. ڕێژیمی پەهلەوی لە بواری سیاسییەوە نەبێ لە بوارەکانی دیکەدا تارادەیەکی زۆر پشتگیریی لە ڕەوتی نوێ دەکرد و بواری بۆ دەرەخساند. هێندێك پرۆژەی وەك نیشتەجێ کردنی خێڵەکان و چاکسازیی زەویوزار بە تەواوەتی پشتی دەرەبەگایەتییان شکاند، بەتایبەت لە ١٣٥٠ بەولاوە کە سیاسەتی بە سەنعەتی کردنی ئێران پێڕەو کرا بازاڕییەکان و بازرگانەکان کەوتبوونە دۆخێکی نالەبارەوە. ئایینیەکانیش بە هۆی لائیسمی حکوومەتەوە تەواو کەوتبوونە پەراوێز و خەریك بوو پێگەیان لە دەست بدەن. ئەم هەلومەرجە بوو بە هۆی ئەوەی کە هەم دەرەبەگەکان و هەم وردەبرژوازیی شاری کە بوون و قورسایی خۆیان لە مەترسیدا دەدیت پاڵ بە ئایینیەکانەوە بدەن کە دژایەتی شاو حکوومەتیان دەکردو هێشتا دەستڕۆیشتوویی یەکی نەریتییان لە نێوخەڵکدا هەبوو. ئایینییەکان نیشانیان دابوو کە لەگەڵ هەموو زەختەکانی ڕێژیم و لاوازبوونیان دیسان هەر دەتوانن خەڵك لە دەوری خۆیان کۆبکەنەوە و گرفت بنێنەوە، چونکە خەڵك بە گشتی لە نەبوونی ئازادی و جیاوازیی بەرچاوی چینایەتی و ئەو مۆدێرنیزاسیۆنە دەوڵەتییە ناڕازی بوون. ئایینییەکان لە دژایەتیکردنی ڕێژیم دا تا ئەو جێگایەی ڕۆیشتنە پێشەوە کە بۆ ڕەوایی دەسەڵات بیرۆکەی ویلایەتی فەقیهیان هێنایە گۆڕێ.

بەڵام هەموو ئەمانە نەیانتوانی ببن بە هێزێکی یەکلاییکەرەوەبۆ بەچۆکداهێنانی ڕێژیم تا ئەو کاتەی کە ڕووناکبیرانیش هاتنە ڕیزی ناڕازییەکانەوە. ڕووناکبیران خوازیاری مۆدێرنیزاسیۆنی سیاسی بوون و ڕێژیمیش ڕێگای بەوە نەدەدا. حکوومەتی پەهلەوی نوێکردنەوە و مۆدێرنیزاسیۆنی هەڵگرتبوو، لە کاتێکدا خۆی سیستمێکی تەواو دیسپۆتیستی (ئیستبدادی) بوو، بۆ ڕووناکبیران پارادۆکسێکی نەرمی هەڵنەگرتبوو، بۆیە کەوتنە دژایەتیی ڕێژیم و لە قاودانی چەواشەکارییەکانی ، پشت کردنی ڕووناکبیران لە ڕێژیم دوایین کارتی ڕەواییشی لە دەست دەرهێناو بەرەوڕووی مەترسیی ڕووخانی کردوە.

لە ڕاستیدا ڕێژیمی پاشایەتی بەو مۆدێرنیزاسیۆنە نیوەچڵەی خۆی ئەگەرچی توانیبووی بۆ ماوەیەکی کاتی و تا ڕادەیەك بە سەر هێزە سوننەتییەکانی کۆمەڵگادا سەربکەوێ بەڵام بە هێنانی سیستمێکی پەروەردەیی مۆدێرن و ڕۆژئاوایی، نەوەیەکی

بەرهەم هێنا کە ئاستی تێگەیشتن و چاوەڕوانییان زۆر سەرتر لەوەی بوو کە دەسەڵاتەکەی بتوانێ وەڵامدەریان بێ. ڕووناکبیران گوتاری دیموکراتیك و یاساسەروەرییان هەڵبژاردبوو کەچی ڕێژیم هەڵگری گوتارێکی ڕەهای شێوەمۆدێرن بوو. لەم هەلومەرجەدا بوو کە ڕێژیم بە تەواوەتی ڕەوایی خۆی دۆڕاند، نە هێزە نەریتییەکانی کۆمەڵگاو نە هێزە نوێیەکان، لەگەڵی نەبوون، نۆرم و بەهاکانی کەوتبوونە ژێر پرسیارەوە. بە هاتنەسەرکاری کارتێر لە ئەمریکاو پێداگری کردنی لە سەر پاراستنی مافی مرۆڤ و دیموکراتیزاسیۆن، ڕێژیم زەختی دەرەکییشی کەوتبووە سەر. لە هەلومەرجێکی ئەوتۆدا هەموو هێزەکانی کۆمەڵگا کە دژ بەو ڕێژیمە و خوازیاری گۆڕانکاری بوون یەکیان گرت و بنچینەی شۆڕشێکیان دانا کە ڕێبەندانی ١٣٥٧دا سەرکەوت.

شۆڕش سەرکەوت، بەڵام لەبەر ئەوەی کە هێزەکانی شۆڕش پێك ناکۆك و دژەبیر بوون و سەرەتا لە سەر هێندێك ئامانجی دواڕۆژ پێك نەهاتبوون، ئێرانی پاش شۆڕش زۆر زوو، بوو بە گۆڕەپانی ئەو هێزە کۆن و نوێیانە. لە ڕاستیدا هێزەکانی شۆڕش لە سەر ڕووخاندنی ڕێژیم پێك هاتبوون بە بێ ئەوەی کە ئاڵتەرناتیڤێکی هاوبەشیان بۆ هەبێ.

قۆناغی دوای شۆڕش و هۆکارەکانی لەبارچوونی:

پاش شۆڕش کۆمەڵێك هێزی دژەبیرو پێك ناکۆك کە بە مەبەستی سەرکەوتنی شۆڕش بۆ ماوەیەکی کاتی یەکیان گرتبوو کەوتنە بەربەرەکانیی یەکترەوە. دیسان هەمان کەلێنی نەریت و مۆدێرنیتە دروست بۆوە. ئەمجارە هێزەکان لە باری بۆچوون و ئایدۆلۆژیاوە لە چوار دەستەی سەرەکیدا پۆلین دەکران. یەکەم هێزە بناژۆخوازە ئیسلامییەکان بوو کە پشتگیریی بازاڕییەکان و خەڵکی ڕەشۆکیان لە پشت بوو. خومەینی و ئۆلیگارشییە ئاخوندەکەی دەوروبەری سەرۆکایەتی ئەم دەستەیەیان دەکرد. دەستەیەکی دیکەش کە چەپە ئیسلامییەکان بوون، ئەگەرچی لە ژێر هەژموونیی بیرۆکەی ئایینی و ئیسلامییدا بوون. بەڵام دەسەڵاتی دەستێوەردانی دینییان لە دەوڵەتدا زۆر بەرتەسك کردبۆوە، بە ناوبانگترین ڕێکخراوی ئەم دەستەیە ڕێکخراوی موجاهیدینی خەلق بوو کە لە نێو ڕۆشنبیران و خوێندکارانی زانکۆدا دەستیان دەڕۆیشت. ئەم دەستەیە ڕوانگەیەکی ئایینییان بەرامبەر شۆڕش و بەڕێوەبردنی کۆمەڵگا هەبوو، بەڵام لە سیاسەتی ئابووری دا تا ڕادەیەکی زۆر بروایان بە ئابوورییەکی سۆسیالیستی هەبوو. دوو دەستەی دیکەش لە گۆڕەپانەکەدا ئامادە بوون کە ئەوان سیکۆلار بیریان دەکردەوە، یەکیان لیبراڵ دێموکراتەکان بوون. کە بەرەی نەتەوەیی (جبهەی ملی) و نەهزەتی ئازادی بەرچاوترین ڕێکخراوەکانیان بوون، ئەمان زیاتر خەڵکی خوێندەواری وەك پزیشك، ئەندازیار، مامۆستای زانکۆ...یان لەگەڵ بوو. دەستەکەی دیکە مارکسیستەکان بوون کە حیزب گەلێکی وەك توودە و ڕێکخراوی فیداییەکانی خەلقی ئێران و هەندێك گرووپی دیکەی وەك پەیکار لە نموونە دیارەکانیان بوون. ئەم دەستەیە پشتیوانیی جەماوەرییان زۆر نەبوو بەڵام هەندێکیان وەك فیداییەکان بە هەڵبژاردنی شێوازی شەڕی چەکداری توانیبوویان خۆیان لە پێکهاتەی هێزە سیاسییەکانی ئێراندا جێ بکەنەوە.

وەك پێشتریش ئامازەمان پێکرد بە هۆی گەشە سەندنی سەنعەت و بورژوازیی شارییەوە، ڕووناکبیران کە هێزی سەرەکیی چارەنووسسازی شۆڕش بوون پێگەیەکی بە هێزیان بە دەست هێنابوو گوتاری زاڵی ڕووناکبیرییش زۆرتر سیکۆلار و لیبراڵ دیموکراتیك بوو. بۆیە پێدەچوو شۆڕشی ئێران ئاراستەیەکی لیبراڵ دیموکراتیك بە خۆوە بگرێ. بەڵام لەبەر هەندێك هۆی وەك لاوازیی هوشیاریی گشتیی خەڵك، لاوازیی مێژوویی چینە کۆمەڵایەتییەکان و بە تایبەت ئایینیەکان لە نێو جەماوەر و بەردەوام بوونی هەندێك لە توخمەکانی پاتریمونیالیزم لە نێو کۆمەڵگا دا، هێزە لیبراڵ دیموکراتەکان کە یەکێك لە بەهێزترین هۆکارەکانی سەرکەوتنی شۆڕش بوون نەیانتوانی لە دیاریکردنی ئاراستەی داهاتووی ڕووداوەکاندا کاریگەر بن و تەنیا بۆ ماوەیەکی کەم و لە سەردەمی دەوڵەتی کاتیدا نەبێ، لە هەموو ساڵەکانی دوای شۆڕش دا تا ئێستا هێزێکی پەراوێز لە دەرەوەی دەسەڵات بوون. لەم بارودۆخەدا هێزەبناژۆ خوازە ئیسلامییەکان بە کەڵك وەرگرتن لە فاکتەری ئایین و کەڵکاژۆ کردن لە نزم بوونی ئاستی هوشیاریی سیاسیی جەماوەر توانییان هەژمۆنیی خۆیان بەسەر کەش و هەوای سیاسیی ئێران و شۆڕش دا بسەپێنن و لە ژێر ڕێبەرایەتیی کاریزمای خومەینی دا هێزەکانی دیکە پەراوێز بخەن.

لەم قۆناغەدا هێزە سیکۆلارەکان بە گشتی تووشی هەڵەیەکی مێژوویی بوون کە ئەویش پشتگیری کردن لە بناژۆ خوازەکان و خومەینی و سپاردنی ڕێبەرایەتیی شۆڕش بەوان بوو کە لە ڕاستیدا دوو لایەنی تەواو دژە بیر بوون. بۆ وێنە تودەییەکان پێیان وابوو کە بە هاریکاریکردن لەگەڵ بناژۆ خوازەکان دەتوانن شۆڕش ڕادیکالیزە بکەن و ڕێگا بۆ سەرهەڵدانی شۆڕشێکی کرێکاری خۆش بکەن و لە دەرفەتێکدا ڕێبەرییەکەی بەدەستەوە بگرن. کەچی پاش ماوەیەکی کورت کە بناژۆ خوازەکان توانییان دەسەڵاتەکەیان سەقامگیر بکەن هەموو هێزە جیابیرەکانیان سەرکوت کردو وەلایان نان.

لە ڕاستیدا ڕێژیمی پاشایەتی بەو مۆدێرنیزاسیۆنە نیوەچڵەی خۆی ئەگەرچی توانیبووی بۆ ماوەیەکی کاتی و تا ڕادەیەك بە سەر هێزە سوننەتییەکانی کۆمەڵگادا سەربکەوێ بەڵام بە هێنانی سیستمێکی پەروەردەیی مۆدێرن و ڕۆژئاوایی، نەوەیەکی بەرهەم هێنا کە ئاستی تێگەیشتن و چاوەڕوانییان زۆر سەرتر لەوەی بوو کە دەسەڵاتەکەی بتوانێ وەڵامدەریان بێ.

ئاکام:

بەگشتی و وەك هانا ئارێنت دەڵێ: "چەمکی نوێی شۆڕش لەم بۆچوونە جیا ناکرێتەوە کە لە ناکاو ڕەوتی مێژوو سەرلە نوێ دەست پێدەکاتەوە و چیرۆکێکی تەواو نوێ دێتە ئاراوە کە قەت نەگوتراوە یا نەزانراوە"* کەوابوو شۆڕش هەڵگری واتایەکی پۆزەتیڤە و ڕووی لە بەرەو پێشەوەچوون و نوێ بوونەوەیە. ناکرێ شۆڕشێك سەر هەڵبدات بۆ گەڕانەوە بۆ دواوە. ئەوە ئیتر شۆڕش نیە بەڵکوو "ڕەکسیۆناریزم" و کۆنەپەرستییە. شۆڕشی ئێران لە جێدا بەرهەمی گەشەی بۆرژوازییەت و سەرهەڵدانی ڕووناکبیرانی شاری بوو کە هەڵگری گوتارێکی لیبراڵ ـ دیموکرات بوون لە بەرامبەر ئاوڕێکی کۆن و مۆدێڕنیزمی ڕەهای پەهلەوی دا.

کۆمەڵگای ئێران خوازیاری پلۆرالیزم و فرە چەشنی بوو، چونکە لە سەردەمی مۆدێرنیتە و ڕووبەڕوو بوونەوەی جیاوازییەکاندا بوو. کەچی لەبەر ئەو هۆیانەی کە پێشتر باسمان کرد. ڕێبەریی شۆڕشەکەی کەوتە دەست کۆمەڵێك ئاخوندی بناژۆ خوازی کۆنەپەرست کە نەك هەر شۆڕشیان بە لاڕێدا برد بەڵکوو بە تەواوی لە نێوەڕۆکی خۆی بە تاڵیان کردو لە باریان برد. بە شێوەیەك کە دەتوانین بڵێین ئەوەی لە ئێران دا کرا نەك هەر شۆڕش نەبوو، بەڵکوو گەڕانەوەیەکی کۆنسێرڤات بوو بۆ ئاوڕێکی کۆن و ژیاندنەوەی نۆرم و بەها کۆن و پاسیڤەکان.

سەرچاوەکان:

١ـ کوهن، آلوین استانفورد ـ تئۆریهای انقلاب. ترجمەی علیرضا طیب. نشر قومس. چاپ اول، ١٣٨٠ تهران

٢ـ بشیریە، حسین ـ دیباچەای بر جامعە شناسی سیاسی ایران. نشر نگاه معاصر. چاپ اول.

پەراوێز:

* کوهن، آلوین استانفورد ـ تئۆریهای انقلاب ترجمەی علیرضا طیب. نشر قومس. چاپ اول. ١٣٨٠ تهران ـ صفحەی ٤٤

منداڵانی سەرشەقام، پەرەگرتنی تاوان و قەیران

عەلی بداغی

خەسارەکۆمەڵایەتی‌یەکان بە گشتی بەرهەمی دوو هۆکاری سیاسی‌و کۆمەڵایەتین. هۆکاری سیاسی دەرنجامی ئەو ئیرادەو خواستەیە کە دەیەوێ کۆمەڵگایەك بە هەموو بەهاو بایەخەکانیەوە لەبار بەرێ‌و نەك هەر دەستەمۆ، بەڵکوو بە نەخۆش‌و داماو خستنی، رێ بۆ پترمانەوەی دەسەڵات‌و زاڵ هێشتنەوەی ئۆتوریتەکەی خۆش بکا. هۆکاری کۆمەڵایەتییش بە لەبەرچاوگرتنی سیستمی پەروەردەیی‌و کلتووریی باو لە کۆمەڵگاو نەزم بوونی وشیاریی گشتی‌و لاواز بوونی روناکبیری‌یەکان مەیسەر دەکەن. بوونی منداڵانی سەرشەقام‌و بەردەوام روو لە زیادبوونی ئاماری ئەو منداڵانەی شەقام وەك ماڵ‌و پەناگەو شوێنی دڵنیابوون هەڵ دەبژێرن یان ناچار بە هەڵبژێرانی دەبن، ئاماژەکانی قەیرانێکی قووڵی کۆمەڵایەتین کە هەم بەرهەمی سیستمی سیاسی‌و هەم کلتووری کۆمەڵگان‌و پشت گوێ خستن‌و بە هێندنەگرتنی بوارەکانی ئەم خەسارە هەردەم هەراوتر دەکا. منداڵانی سەرشەقام دوو بەشن: ١ـ منداڵانی شەقام ٢ـ منداڵانی سەرشەقام.

منداڵانی شەقام: منداڵانی شەقام ئەو بەشە لە منداڵانن کە شەقام‌و سەرپەناو شوێنی ژیانیان پێ‌دەبەخشێ. ئەو منداڵانە لەوانەیە لە بنەماڵەکانیان جیابووبینەوەو رایان کردبێ‌و لەوانەشە کەس لە ئەندامانی بنەماڵە، یان کەسوکاریان زیندوو نەبن. شەقام لە لای ئەو منداڵانە گۆرەپانی خەبات بۆ ژیان‌و مانەوەیە.

منداڵانی سەرشەقام: ئەو بەشە لە منداڵانی شەقامن کە بە تەواوی لە بنەماڵەکانیان دانەبراون‌و لەوانەشە شەوانە بۆ خەوتن بگەڕێنەوە لای خێزانەکەیان، بەڵام بە هۆی هەژاری‌و دەسکورتی بنەماڵەکانیان هانا بۆ شەقامەکان دێنن. منداڵانی سەرشەقام بە گشتی کۆمەڵێك پاڵنەر لە سەر شەقامیان دێڵنەوە کە بە کورتی ئاماژەیان پێ‌دەکەین:

ـ پەیداکردنی بژیوی خۆیان‌و خاوو خێزانیان: بنەماڵەی ئەو بەشە لە منداڵان ئاتاج‌و هەژارن‌و ئەوان ناچ رن یارمەتیی بژیوی بنەماڵەکانیان بدەن. ئەو منداڵانە لە رووی ناچاری‌یەوە دەست بە هەموو ئەو کارانە دەبەن: سواڵکەری، دزی، حەمباڵی، گەڕان لە نێو زبڵدانەکان، قاچاغ کردنی ماددە سڕکەرەکان، خاوێن کردنەوەی ئیدارات‌و توالیتەکان، واکس لێدان، لەشفرۆشی، دەستگێڕی‌و ژەنیاری.

ـ راکردن لە گرفت‌و ناخۆشی‌یەکانی بنەماڵە: زۆر لە منداڵان دێنە سەر ئەو باوەڕە کە ژیانی سەرشەقام بۆ وان گەلێ باشترە لە مانەوەیان لە نێو خێزانەکەیان دا. ئەوان لە گرفتەکانی نێوخێزان وەك شەڕی نێوان دایك‌و باوك‌و پشتگوێ خستنیان لە لایەن ئەوانەوەو جاڕز‌و ماندوو دەبن‌و شەقام بۆ درێژەدانی ژیان هەڵ دەبژێرن.

ـ دۆزینەوەی پەناگەو سەرپەنا: ئەم حاڵەتە زۆرتر لە بنەماڵەکانی پڕ حەشیمەت دا روو دەدا. لەو جۆرە بنەماڵانەدا منداڵان بۆوەی جێ بۆ براو خوشکە چکۆلە، یان خوشك‌و براگەورەکانیان چۆڵ‌و خۆش‌و زۆرتر بکەن، ماڵێ جێ‌دەهێڵن‌و روو لە شەقامەکان دەکەن.

منداڵان بەگشتی لە بەرامبەر خەسارو زیانەکانی کۆمەڵگا لاواز‌و کەم تواناو بێ‌دەرەتانن، بەڵام ئاسەواری ئەم زیانانە لەسەر منداڵانی سەرشەقام پتر لە هەموویان خۆدەردەخەن. گوشاری

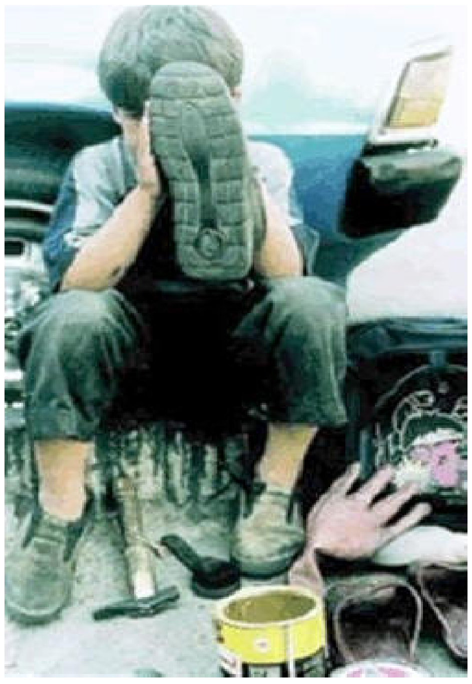

ئەم خەسارانە زۆرترین قورسایی لەسەر منداڵانی سەرشەقام هەیە.

گرفتەکانی منداڵانی شەقام لە سێ تەوەری کۆمەڵایەتی، جەستەیی‌و دەروونی‌دا جێ‌دەگرن.

تەوەری کۆمەڵایەتی: منداڵانی سەرشەقام زۆربەیان هەژارو، ئاتاجن‌و لە چوونە قوتابخانەو فێربوون بێبەشن. ژینگەی پڕ کێشەو هەرای شەقام‌و توندوتیژی کۆمەڵگا لەشی ناسك‌و دەروونی بێگەردی منداڵان دەهاڕێ‌و وردیان دەکا. جیا

لەوەش منداڵانی سەرشەقام نەتەنیا لە سۆزو خۆشەویستیی خەڵکانی دی بێبەشن‌و کەس هاوسۆزییان لەگەڵ ناکا، بەڵکوو بە پێچەوانەوەش بە روانگەیەکی نەگەتیڤ‌و سەلبی‌یەوە سەیریان دەکرێ‌و...

تەوەری جسمی‌و جەستەیی: منداڵانی سەرشەقام بەگشتی تووشی بەدخۆراکین‌و تەنانەت زۆرجار لانیکەمی خواردنی پێویستی رۆژانەشیان دەست ناکەوێ. گوشاری کاری قورس لەشیان دەپرووکێنێ‌و بریندariان دەکاو شوێنەواری نالەبار لەسەر لەشیان دادەنێ. زۆر لەو منداڵانە دەکەونە داوی گرووپە مافیایی‌یەکانی قاچاغ‌و دەستدرێژییان دەکرێتە سەرو...

تەوەری دەروونی: منداڵانی سەرشەقامی دابڕاو لە سۆزو خۆشەویستی، وشك‌و بێ عاتیفە گەورە دەبن. جوانی‌و ناسکی‌و سۆز لە ناخیان دا دەکوژرێ‌و هەر ئەوەی شوێنی ژیانیان بەردەوام بگۆڕو لەم شار بۆ ئەو شارو لەم شەقام بۆ ئەو شەقامە بەستراوەیی‌و هۆگرییان بۆ هیچ شوێن‌و لایەنێك لادروست نابێ. تەنیایی لە ناخیان دا مرۆڤێکی بێ بەزەو نادەروەست‌و هەڵچوو دروست دەکا.

منداڵانی سەرشەقام پێویستیان بە ئاوڕدانەوەو لالێ‌کردنەوە دەوڵەت‌و دەزگا پێوەندیدارەکان هەیە. بە روانگەیەکی تاوانبارانە روانین بۆ منداڵانی سەرشەقام‌و بێ خەسارناسیی بابەتی‌یانەی ئەم دیاردەیە ناتوانرێ سەرچاوەکانی دیارکەوتن‌و پەرەسەندنی ئەم خەسارە گەورەیەو وشك بکرێ.

پاشماوەی:

خوێندنەوەیەکی شۆڕشی ٥٧ی نەتەوەکانی ئێران

دیمۆکراسیخوازیی کوردەکان ورووژاند.

برگەی دووهەمی پاکتاوکردنەکان ئیسلامییەکان و گرووپە چەپ ڕۆیە توندڕەوەکان دەگرێتەوە کە ئەم چەشنە گرووپانە لە شارەگەورەکان و شارەکانی ناوەند دا هێندە خۆیان بۆڕانەگیرا، پاش ماوەیەك بەرەو سنوورەکان ڕەپێنران و چالاکیی چریکیی خۆیان لەو شوێنانە درێژە پێدا.

قۆناغی سێهەمیش قۆناغی پاکتاوکردنی گرووپە ئیسلامییەکان لە ناو خۆیان دایە. ئەم قۆناغە بە پاکتاوکردنی گرووپی فورقان و لایەنگرانی شەریعەتمەداری دەست پێ‌دەکا و تا لەسەر دەسەڵات لابردن و وەدەرنانی بەنی‌سەدر درێژە دەکێشێ. بە لە مەیدان وەدەرنانی بەنی سەدر ئیتر کەموزۆر گرووپی براوە و تاکەسواری مەیدان دەست نیشان دەکرێ. (لێرەدا باس کردنی ئەم خاڵە پێویستە کە دابەشکاریی بزاوتن بەرەو لێك بڵاوبوون بەو قۆناغانەی سەرەوە دابەشکارییەکی گشتییە و تەنیا لەسەر بنەمای دەسپێکردنی ناکۆکیی جیددی لە ناو گرووپەکان دایە و ئەگینا ناکرێ لە باری مێژوویی‌یەوە سنوورێکی دیاریکراو لە نێوان ئەم قۆناغانەدا دەست نیشان بکەین.)

بە وردبوونەوە لە کتێبی بیرەوەرییەکانی هاشمیی ڕەفسەنجانی دەکرێ پەی بە ڕۆڵی سێ کەسایەتیی سەرەکیی پارتی کۆماری ئیسلامی (خامنەیی، بەهێشتی و ڕەفسەنجانی) ببەین. ئەم گروپە بەهۆی ئەو پێوەندییە گەرموگوڕەی کە لەگەڵ خومەینی هەیانبوو و هەروەها بە هێڵ دیاریکردن بۆ نابراو و شانتاژ و هاندان و چەواشەکردنی بیروڕای گشتی ڕۆڵێکی هەرەبەرچاویان لە پاکتاوکردنی خوێناویی ساڵەکانی سەرەتای شۆڕش دا هەبوو. مزگەوتەکان بۆ ئەم گرووپە هەمان ڕۆڵی یانەکانی ژاکۆبێن لە شۆڕشی فەڕانسەیان دەگێڕا. ئەم گروپە بۆ وەلانانی خەنیمەکانیان ئەوانیان تۆمەتبار دەکرد و پاش پیلانگێڕان بە ئاخاوتنی گیرا و کارتێکەر لە مزگەتەکان دا هەستی ئایینیی خەڵکیان دەورووژاند و ئەوانیان ئامادە و قورمیش دەکرد. پاشان بە پشتیوانی و بڕیاری خومەینی مۆڵەت و ڕەوایی پێویستیان بۆ وەلانان و کوشتاری رکەبەرەکەیان وەدەست دێنا. لە شۆڕشی فەڕانسەش ڕاست بەم شێوەیە لە ئەندامانی ژاکۆبێن وەك داکۆکیکەرانی سەرەکیی شۆڕش بۆ سەرکوتی رکەبەرەکانیان کەڵکیان وەردەگرت.

سەرۆکەکانی حیزبی کۆماری ئیسلامی بۆ پاوانکردنی تەواوی دەسەڵات، ئەبولحەسەنی بەنی‌سەدر ـ کە دەنگی یازدە میلیۆن کەسی لەپشت بوو ـ وەك دوایین کۆسپ لەسەر ڕێگە وەلانا. پاش ئەم ڕووداوە کۆماری ئیسلامی تا ڕادەیەکی زۆر توانی پێگەی خۆی جێگیربکا و دیمان کە چۆن پاش وەلانانی بەنی‌سەدر تەواوی پۆستە دەوڵەتییەکانیان پاوان و کۆنتڕۆڵ کرد و لەو کاتەوە تاکوو ئێستا ئەم پۆستانە لە نێوان حەشیمەتێکی حەوت سەد کەسی‌دا جێگۆڕکێی پێ‌دەکرێ. هەڵبەتە لە بیرمان نەچێ کە دەسپێکرانی شەڕی ئێران و عێراق لەم قۆناغەدا کە کۆماری ئیسلامی لەحاڵی جێگیرکردنی پێگەی خۆی دابوو، زیاتر لە هەموان وەك سەرکەوتنێك بۆ ئەم گرووپە دەژمێردرا. گرووپی ناوبراو لەم هەلە کەڵکی وەرگرت و توانی بە دانی فۆڕمێکی ئایینی بەم شەڕە خۆی وەك خاوەنی سەرەکیی ئەم شەڕە بناسێنێ. بەچەشنێك کە لایەنگری لە حیزبی کۆماری ئیسلامی وەك بەرگری لە نیشتمان دەژمێردرا و هەرچەشنە ڕەخنە و دژایەتییەك لەژێر شەڕ دا بە ئاسانی سەرکوت دەکرا.

گرووپی براوەی کۆماری ئیسلامی هاوتەریب دەگەڵ پاکتاوە خوێناوییەکان بزاوتنێکی‌تری لەژێر ناوی شۆڕشی فەرهەنگی وەڕێخست کە لەودا بەشێکی گەورە لە نەیارەکانی خۆیان وەلانا. بۆ وێنە لەماوەی داخرانی زانکۆکان دا زیاتر لە دوو لەسەر سێی مامۆستاکان و هەروەها زیاتر لە یەك لەسەر سێی خوێندکاران بەشێوەی جۆراوجۆر پاکتاوکران. جیا لەمانەش بە ئیسلامیزەکردنی تەواوی ڕەهەندەکانی ژیانی کۆمەڵایەتی بواریان بۆ بەجێهێشتنی وڵات لەلایەن بەشێك لە توێژەکان (بەتایبەت بژاردەکان) ـ کە تەنانەت زۆرێك لەوان هیچ بەستراوەیی‌یەکیشیان نەبوو ـ خۆش کرد.

پاش وەلانانی بەنی‌سەدر و هاتنەسەرکاری خامنەیی برگەیەکی‌تر لە پاکتاوە خوێناوییەکان دەست پێ‌دەکا کە لەودا ڕێژیم کەوتە پاککردنەوەی پاشماوەکان و لایەنگرانی حیزب و گرووپە سیاسییەکان کە ئیتر بەناو بەتەواوی مانا وەك دژەشۆڕش دەژمێردران. لەم قۆناغە بەدواوە مێژووی ئێران هەر ڕۆژە لاپەڕەگەلێکی خوێناوی بۆخۆی تۆمار دەکا، کە تەنیا لە خوێن ڕێژترین ڕێژیمەکان دەوەشێتەوە. لەم قۆناغە بەدواوە تاپۆی مەرگ باڵ بەسەر وڵات دا دەکێشێ و تا ئەمڕۆ هەروا درێژەی هەیە.

بەڵێ بەم چەشنە شۆڕشێك کە بە بەخشینی گیانی هەزاران مرۆڤی ئازادیخواز بەرهەم هاتوە دەبێتە گۆڕی‌بەکۆمەڵی رۆڵەکانی خۆی و تا ئەمڕۆ ئەم گۆڕە ڕۆژانە رۆڵەکانی شۆڕش بەشێوەی جۆراوجۆر حەپەلووش دەکا. بەڵێ چارەنووسی خەمهێنی شۆڕش بەم چەشنە بە توتالیتاریزمی ئایینی کۆتایی پێ‌دێ کە تەواوی ڕۆچنەکانی ئازادی لەسەر ڕۆڵەکانی دادەخا. بەڵێ نەمامی شۆڕش کە بە گیان چاندرا و بە خوێن پاراوکرا، مخابن بەم چەشنە لەباربرا.

"لاپەڕەی ئازاد" دەرەتانێکە بۆ هاتنەگۆڕی بیروڕای جیاواز لە بارەی مەسەلە جۆراوجۆرەکان لە "کوردستان"دا. "کوردستان" تەنیا وەك مەیدان دان بە بۆچوونی جیاوازو ڕێزلێگرتنیان ئەم دەرەتانەی پێك هێناوە، ئەگینا نووسەران خۆیان لە نێوەرۆکی ئەو بابەتانەی لەم لاپەڕەیەدا بڵاودەبنەوە، بەرپرسیارن.

خەباتی جەماوەریی خەڵکی کوردستان و ڕۆڵی حیزبە کوردییەکان

سمایل شەرەفی

تێگەیشتن لە واقعە ئەمڕۆیییەکانی دۆزی کوردو بزووتنەوەی مافخوازانەو نەتەوەیی‌یەکەی‌و هەروەها ناسین‌و دەرکەوتنی دوژمنانی داگیرکەری کوردستان، بە لای هەر تاکێکی کوردەوە بۆتە بەشێك لە شوناسی خەباتگێرانەی تاکی کوردو لە ئاستی گشتی تردا بەرز بوونەوەی ئاستی شعووری نەتەوەیی ڕۆڵەکانی کوردی لێ‌کەوتۆتەوە.

ئەم تێگەیشتنە گشتی‌یە کە بێ گومان بەرهەمی هەوڵ‌و تێکۆشانی حیزبە کوردییەکان، کاناڵەکانی ڕاگەیاندن، بزووتنەوەی فەرهەنگیی تێکۆشەرانی کوردو بەرزبوونەوەی ئاستی خوێندەواریی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستانە، توانیویەتی خەباتی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان بخاتە فازێکی نوێوە. بە جۆرێك کە تاکەکانی کورد بە تێگەیشتن لە دۆزە ڕەواو مافخوازانەکەیان هەستیان بە پێویستیی ڕۆحی یەکگرتوویی‌و هاودەنگی کردوەو هەوڵی پڕ کردنەوەی ئەم بۆشاییە دەدەن.

ئەم ڕۆحە لە یەکگرتوویی‌و هاودەنگییە لەم چەند ساڵەی دواییدا توانی خەباتێکی گشتگیری جەماوەری ڕێك بخات کە من پێم وایە ئەم قۆناغە لە خەباتی جەماوەریی نەتەوەکەمان لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە ساڵەکانی کۆتایی دەیەی ٧٠ی هەتاوی و دوابەدوای قۆڵبەست کرانی بەڕێز عەبدوڵڵا ئۆجەلان، ڕێبەری پارتی کرێکارانی کوردستان، دەستی پێ کردوە.

پێش ئەوەی بچمە سەر ئەسڵی مەسەلەکە پێویستە پێناسەیەکی سەر پێیی جەماوەری بوونی خەبات یان خەباتی جەماوەری بکەین. هەر وەك جەوهەری ئەم خەباتە جەماوەرییە بریتی‌یە لە ڕۆحی یەکگرتوویی‌و هاودەنگی کە بە شێوەیەکی دیارو بەرچاو گشتگیری‌یەك بە بزووتنەوەکە دەبەخشێ. هەڵبەت نابێ ئەو ڕاستی‌یە لە بیر بکەین کە ئەم خەباتە جەماوەرییەی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان، بە تەبەعییەت لە ناوەرۆکی نەتەوەیی بوونی ویست‌و داخوازەکانی خەڵکی کوردستان ڕوخسارێکی ناسیۆنالیستانەی بە خۆوە گرتوە. گشتگیر بوونی ئیعترازەکانی خەڵکی کوردستان تەنیا لە شارێك یان ناوچەیەکدا بەرتەسك نابنەوە. ئەگەر چاوێك بە ڕوخساری شێوازی حەرەکەتەکانی ئەم چەند ساڵەی دواییدا بخشێنین ڕوون دیارە کە سەرجەم شارو ناوچەکانی کوردستان هاودەنگ‌و یەکگرتوو مانا بە گشتگیریی حەرەکەتەکان دەبەخشن.

بەڵام ئەوەی مەبەستی ئەم نووسینەیە چۆنیەتی ڕۆڵ و ڕێبەریی کردنی ئەم خەباتە جەماوەرییەی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستانە لە لایەن حیزبە کوردی‌یەکانەوە کە تا چەند توانیویانە کاناڵیزەی بکەن، یان بە واتایەکی گشتگیر چەندە توانیویانە خوێندنەوەی واقعی ئەمڕۆی کۆمەڵگای کوردی بکەن. حیزبەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان تا چەند توانیویانە ئەم فازە نوێیە لە خەباتی نەتەوەکەمان لە ئاراستەی بەرژەوەندییەکانی نەتەوایەتی‌دا کاناڵیزەو ڕێبەری بکەن؟! ئەمانەو کۆمەڵێك پرسیاری دیکە پێویستیان بە تاوتوێ کردنی زیاترو لە هەمان کاتدا ئاکادیمیکی هەیە کە دەشێ شارەزایان پشت گوێی نەخەن‌و بوێرانە وڵامیان بدەنەوە. ئەمنیش لێرەدا هەوڵدەدەم بە گوێرەی تواناو بیروبۆچوونی خۆم وڵامێك بەم پرسیارانە بدەمەوە.

بە چاوخشاندنێك بە هەڵوێستی حیزبەکان لە پێوەندی لەگەڵ هەندێك نموونەی ئەم جۆرە لە قۆناغی نوێی خەباتدا، وەك: حەرەکەتە ئیعترازی‌یە بەربڵاوەکەی ڕێبەندان‌و ڕەشەممەی ١٣٧٨و کەوتنەوەی کارەساتی ٣ی ڕەشەممە لە شاری سنە، حەرەکەتی ئیعترازیی سەرانسەریی خەڵکی کوردستان سەبارەت بە شەهید کردنی لاوێکی مەهابادی بە ناوی شوانەی سەید قادرو خۆپیشاندانەکانی خەڵکی شاری ماکۆ لە باکووری ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە ڕێبەندانی ساڵی ڕابردوودا، بەو ئاکامە دەگەین کە بە داخەوە حیزبەکان یان لە گۆڕەپانی سیاسیی کۆمەڵگای کوردستان غایبن، یان ئەوەیە نەیانتوانیوە ڕۆڵی ڕێبەرایەتی‌یەکی پێشڕەو بگێڕن.

خوێندنەوەی هەڵوێست نامەو بەیاننامەی حیزبەکان ـ لانی کەم لەم سێ نموونەیەدا ـ دەری‌دەخات کە ئەم هێزانە نەتەنیا پێشڕەوێکی خاوەن خەت نین بەڵکوو تەنانەت ئەو پاشڕەوەش نین کە توانایی ئەوەیان هەبێ لە دەرفەتی ڕەخساو بە قازانجی بزووتنەوە کەڵك وەرگرن.

حیزبەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان ئەوەندەی هەوڵیان دا لە حەڕەکەتی بەربڵاوی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان لە ڕێبەندان‌و ڕەشەممەی ١٣٧٨دا، بە دوای پێگەی ونبووی خۆیاندا بگەڕێن‌و ڕوخسارێکی حیزبی بە حەرەکەتەکە ببەخشن، نیو ئەوەندە لە بیری ڕێبەری کردن‌و خوێندنەوەی واقعەکەدا نەبوون(یا باشتر بڵێین نەیانتوانی ببن).

لەبەر نەبوونی بەرنامەیەکی ئەمڕۆییانە کە بتوانێ ئەم حەرەکەتە جەماوەرییانە بە قازانجی ئامانجە نەتەوایەتییەکەمان کاناڵیزە بکات، حیزبەکان بە جێی ڕێبەری کردن‌و بەخشینی میتۆدی ڕاپەڕین بەم حەرەکەتانە ڕۆڵی وەستێنەر (ترمز کننده) یان گێڕاوەو لە ڕاستی‌دا ترساون لەوەکە ئەم حەرەکەتانە حاڵەتی " گشتگیری بەردەوام" بە خۆیانەوە بگرن. تەنیا دەلیلیشیان بۆ ئەم کارەیان ئەوە بوو کە " با بواری سەرکوتی خەڵك لە لایەن ڕێژیمەوە دروست نەبێ"؟! کە ئەم جۆرە بیرکردنەوە هەڵقوڵاو لە دەستەوەستانی‌و بێ بەرنامەیی‌یە.

بێ بەرنامەیی‌و لاوازی لە ڕێبەرایەتی کردنی ئەم فازە نوێیە لە خەباتی نەتەوەکەمان، بەڕای من بەرهەمی سێ هۆکاری بەرچاوو گرینگن.

١ـ بیرکردنەوەی تەسکی حیزبایەتی

حیزبەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان کە زیاتر لە ١٠ ساڵە بە شێوەی "جیدی" باس لە پێکهێنانی بەرەیەکی کوردستانی دەکەن، نەتەنیا نەیانتوانیوە ئەم ئاواتەی دڵسۆزانی نەتەوەکەمان وەدی بێنن‌و یەکگرتووانەو بە بەرنامەی هاوبەشەوە ڕێبەرایەتیی بزووتنەوە بکەن‌و دۆخێکی ئەمڕۆییانە بەو حەرەکەتە مافخوازانەی کۆمەڵانی خەڵك ببەخشن، بەڵکوو بە ڕۆحێکی بەرتەسکی حیزبییەوە هەوڵ دەدەن خۆپیشاندانە خۆرسکەکانی خەڵکیش بە ناوی خۆیانەوە تۆمار بکەن. ئەم جۆرە بیرکردنەوەو کولتوورە تۆخە حیزبی‌یە بۆتە هۆی ئەوەکە لێکدانەوەو تەفسیرەکان تەنیا لە دەلاقەی تەسکی حیزبی‌یەوە تەقوییەت بکەن‌و بەم جۆرەی کە " دەیانهەوێ" لێکدانەوە بکەن. لە نێوان ئەم جۆرە ڕوانینانەدا هەمیشە واقعەکان بوونەتە قوربانی‌و، بە ئاراستەیەکدا چوون پێچەوانە بووە کە لەگەڵ ئەو ڕاڤەو لێکدانەوانەی لە بەیاننامەو ڕاگەیەندراوی حیزبەکاندا هەن.

٢ـ دوور بوون لە واقعەکانی ئەمڕۆی کۆمەڵگای کوردی

پێکهاتەی ئەمڕۆی کۆمەڵگای کوردی لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان لەگەڵ ٢٠ ساڵ و تەنانەت ١٠ ساڵ لەمەو پێشی خۆی زۆر جیاوازە. لە سایەی ئازایەتیی لاوان‌و ژنان‌و چالاکوانانی تێکۆشەری بوارە جیاجیاکانی کلتووری، سیاسی، کۆمەڵایەتی‌و مەدەنی، هەر ئێستا بە دەیانngoو ڕێکخراوی سینفی‌و ئەنجومەن خەریکی چالاکی‌و تێکۆشانن. قەڵەم بەدەستانی دەرەوەست‌و نیشتمانپەروەر، سەڕەرای سەرکوت‌و ڕاوەدوونان لە لایەن هێزە دژی نەتەوەیی‌یەکانی ڕێژیم، کۆڵنەدەرانەو خۆراگرانە خەریکی وروژاندن‌و هێنانە گۆڕی چەمکگەلی قەدەغە کراوی وەك مافی نەتەوایەتی، مافی هاووڵاتیبوون‌و ژنان وەك توێژێکی بەرین‌و چالاك هاتوونەتە مەیدان، وێڕای داکۆکی کردن لە مافە نەتەوایەتییەکانیان بە جیدی‌و لێبڕاوانە بانگەوازی یەکسانیی مافەکانیان لەگەڵ ڕەگەزی بەرانبەر (پیاوان)دا دەکەن. خوێندکاران بە نموونەی توێژێکی ئاکتیف و شارەزا بە یاساکانی ئەمڕۆی ژیان‌و مافی دیاریکردنی چارەنووس خەریکە وەك ئاڵاهەڵگری خەباتی نەتەوایەتی، گۆڕەپانی بزووتنەوەی نەتەوەکەمان بە دەستەوە بگرن. ئاستی هوشیاریی نەتەوەیی‌و هەستی هاوهەڵوێستی‌و هاودەنگیی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان خەریکە دەگاتە ئەوپەڕی خۆی.

لە بەرانبەر هەمووی ئەم گەشەو ئاڵوگۆڕە کۆمەڵایەتییانەدا حیزبە کوردییەکان لەبەر هەندێك هۆکاری دەروون تەشکیلاتی (نێوخۆیی) و کێشەی لاوەکیی دیکە، نەیانتوانیوە ڕۆچنە ناو ئەم واقعیەتانەو تەنیا لەو دیوی سنوورەکانەوە چاوەدێری باردۆخەکەیان کردوە. خەباتی نهێنیی حیزبەکان کە ئەمڕۆ کەوتۆتە سەرشانی تەشکیلاتی نهێنیی ئەم هێزانە، لە ژێر کاریگەریی فەزای دەروون تەشکیلاتی‌دا نە تەنیا توانای ڕێکخستنی ئەم هێزو پوتانسیەلەی ناوخۆی وڵاتی نەبووە، بەڵکوو تەنانەت نەیتوانیوە وەك چاوەدێرێکی ڕاستەوخۆ بە دانی ڕاپۆرت‌و گوزارش لە واقیعیەتەکان‌و قورسایی خۆی، ڕێبەرایەتیی حیزبەکان ڕاچڵەکێنێ‌و لە دوورەپەرێزی وەئاگایان بێنێ.

٣ـ لاوازیی ڕوانینی سیاسیی ڕێبەرایەتیی حیزبەکان

یەکێکی دیکە لەو هۆکارانەی کە بۆتە هۆی بێ پرۆژەیی حیزبەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە ئاست ڕێبەری کردنی خەباتی ئەمڕۆی نەتەوەکەمان، لاوازیی ڕوانینی سیاسی ڕێبەرایەتیی حیزبەکانە.

ئەگەر چاوێك بە تەرکیبی ڕێبەرایەتیی حیزبەکاندا بخشێنین، بە شەهامەتەوە دەتوانین بڵێین ڕێبەرایەتیی ئەم حیزبانە لە ساڵەکانی دوو دەیەی ٦٠و٧٠ی هەتاویدا لە چاو ئێستا زۆر بە کەیفییەترو لێهاتووتر بوون. ئەوە بەو مانایە نیە کە ئەم حیزبانە خاوەنی کەسانی بە تواناو کەسایەتیی لێهاتوو نین، بەڵکوو ڕەوتی تەشکیلاتی ناوخۆی حیزبی‌و ڕکەبەرایەتیی ناسالمی دەروون تەشکیلاتیی حیزبەکان بۆتە هۆی بوار ڕەخسین بۆ کەسانی هەڵپەرەست‌و بە دەستەوە گرتنی ڕێبەرایەتیی حیزبەکان لە لایەن کەسانێکەوە کە ڕوانینی سیاسی‌و تەشکیلاتییان لاوازەو لە پەراوێز خستنی کەسانی بەتواناو لێهاتوویان لێ کەوتۆتەوە. بە جۆرێك کە ئەم لاوازی‌یە لە بینشی سیاسیی ڕێبەرایەتیی حیزبەکان کارێکی کردوە کە نەتەنیا حیزبەکان نەیانتوانیوە بەو جۆرەی کە پێویستە بزووتنەوەی جەماوەریی خەڵك ڕێبەری بکەن‌و بەرژەوەندییەکانی خەڵك‌و نەتەوەکەیان بپارێزن بەڵکوو لە باری سیاسی‌یەوە گەلێك هەڵەیان لە سەر حیزب‌و بزووتنەوە وەستاندوە.

ئەوە لاوازبوونی ڕوانینی سیاسیی ڕێبەرایەتیی حیزبەکانە کە حەرەکەتی ئیعترازیی خەڵکی شاری ماکۆ لە ساڵی ڕابردوودا بە بۆنەی ساڵوەگەڕی قۆڵبەستکرانی ڕێبەرێکی کورد، دەبەستێتەوە بە ئیعتراز بە نەبوونی سووتەمەنی!!،

ئەوە لاواز بوونی ڕوانینی ڕێبەرایەتیی حیزبە کە پانئیرانیستە شۆڤێنیستەکان دەکاتە هاوپەیمانی خەباتی نەتەوەی کوردی بەشکراوی دەستی عەقڵییەتی ئەوان. ئەوە لاوازیی ڕوانینی سیاسی‌یە کە بە پێچەوانەی ناوەرۆکی خەباتی جەماوەریی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان کە لێوانلێوە لە هەستی ناسیۆنالیستی‌و هاوهەڵوێستی، ڕێبەرایەتیی حیزبێکی" نەتەوەیی" توانای دیفاع‌و داکۆکی کردن لە خاکی نیشتمانەکەی‌و سەمبولە نەتەوەیی‌یەکانی نیە.

سەرەرای هەمووی ئەمانە حیزبەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان، هێشتا دەرفەتی ئەوەیان ماوە خوێندنەوەیەکی ئەمڕۆیانەی خۆیان بکەن‌و بە ئاڵوگۆر پێکهێنان لە پێکهاتەی سیاسی و تەشکیلاتیی خۆیانداو بە کەڵکوەرگرتن لە پوتانسیەلی هێزی لاو، خۆیان نوێ بکەنەوەو سەردەمییانە بڕواننە واقعەکانی کۆمەڵی کوردەواریمان. ئەمەش تەنیا بە دروشمدان‌و شانتاژ کردن ناکرێ‌و خەڵکی کوردستانیش ئەوە قبووڵ ناکەن.

حیزبەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان پێش هەموو شتێك ئەگەر دەیانهەوێ خۆیان نوێ بکەنەوەو ڕێبەرایەتیی ڕاستەقینەی بزووتنەوەی نەتەوەکەمان بکەن‌و پێشڕەو بن، دەبێ دان بە خاڵە لاوازەکانی خۆیاندا بنێن‌و جۆراوجۆریی بیروچۆچوونەکان بە ڕەسمی بناسن‌و وێڕای وازهێنان لە بیری تەسکی حیزبایەتی بیر لە وەسەریەك خستنی هێزەکانیان بکەنەوەو بە بەرنامەو پرۆژەیەکی هاوبەشەوە واقعەکانی بزووتنەوەی نەتەوایەتیمان دەرك بکەن‌و بەرەو ئاراستەیەکی پڕ لە دەسکەوت‌و بەرژەوەندی، کاناڵیزەی بکەن.

> **حیزبەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان ئەوەندەی هەوڵیان دا لە حەڕەکەتی بەربڵاوی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان لە ڕێبەندان‌و ڕەشەممەی ١٣٧٨دا، بە دوای پێگەی ونبووی خۆیاندا بگەڕێن‌و ڕوخسارێکی حیزبی بە حەرەکەتەکە ببەخشن، نیو ئەوەندە لە بیری ڕێبەری کردن‌و خوێندنەوەی واقعەکەدا نەبوون(یا باشتر بڵێین نەیانتوانی ببن).**

فیمینیزم چیە؟

ن: سۆنیا غەفاری — و: حەلیمە رەسوولی

وشەی فیمینیزم لە زمانی لاتینی (femina) بە واتای رەگەزی ژن وەرگیراوە. لە سەدەی نۆزدەیەمدا بۆ باسی ژنانە بوونی جەستەی پیاوان باس لەسەر ئەو ژنانەی کە تایبەتمەندییەکانی پیاوانیان هەبوو کەلکی لێ وەرگیراوە. بەڵام لە سەدەی بیستەم دا ئەو مانایە گۆڕاو لەوە بەدوا بە بزووتنەوەیەك، بیروڕایەك یان روانگەیەك دەوترێ کە بڕوای وایە ژنان بەهۆی رەگەزەکەیان بە درێژایی مێژوو کەوتوونەتە بەر هەڵاواردن و چەوساندنەوە. بۆچوونەوە وەرگیراوەکان لە سەر فیمینیزم دەتوانین ئاوا بینینە بەر باس:

ئەلف: فیمینیزم تئۆرییەکە لەسەر بەرامبەریی مافەکانی ژنان و پیاوان لە بوارەکانی کۆمەڵایەتی و سیاسیدا.

ب: فیمینیزم بزووتنەوەیەکی رێکخراوە بۆ وەدەستهێنانی ئەو مافە.

ج: فیمینیزم قالبێکی فەرمییە بۆ داخوازییەکانی ژنان لە کۆمەڵێك دا وەك گرووپێك و بە رەوا زانینی بۆچوون و روانگە باسکراوەکان لە لایەن ژنانەوە.

د: فیمینیزم تئۆرییەکە کە لە سەر پێویستیی گۆڕانی بەر بڵاو بۆ بردنەسەری هێزی ژنان پێ دادەگرێ. خاتوو "لونر" لێکۆلەری بەناوبانگی فیمینیزم لە باس لە پێوەندیی فیمینیزم دا سەرنجی ئێمە بۆ لای دوو واتا یەکەم: مافی ژنان و دوهەم (emancipation) (رزگاری) رادەکێشێ.

ئەو دەڵێ بزووتنەوەی فیمینیزم بە ئامانجی یەکسان کردنی مافی ژنان و پیاوان لە بوارەکانی ژیانی کۆمەڵایەتی و دڵنیا کردنی ژنان بۆ گەیشتن

بە تەواوی ئەو ماف و پێداویستیانەی کە پیاوان لە بەشە جیاجیاکانی کۆمەڵ کەلکی لێ وەردەگرن تێ دەکۆشێ. ئەوە دەتوانێ بەو مانایە بێت کە بزووتنەوەی ژنان بۆ مافی هاووڵاتیبوون تێدەکۆشێ کە ئەوە بە ئامانجێکی ریفۆرمیستی دێتە ئاراوە و دادەنرێ. بۆ وێنە دەتوانین ئاماژە بە بزووتنەوەی "سافرجتەکان" بکەین کە بۆ وەها مافێك تێدەکۆشا.

— وشەی رزگاری یان (Emancipation) بە واتای ئازاد بوون لەو بەربەستانە کە تەنیا بە هۆی رەگەزییەوە (genden) کەوتوونەتە سەر رێگای ژنان. رزگاری بە واتای کەلکوەرگرتن لە مافی بریاردان و خودموختاریی ژنانە.

— رزگاری لە بریاردان لەو بەربەستە رەگەزییە باوانە، ئازاد بوون لەو سنوورانەیە کە بە پێی باوەڕی بیولۆژیك لە بوارە کۆمەڵایەتییەکان دا بەسەر ژنان دا سەپاون.

— ئازادی لە بڕیاردان بەو مانایەیە کە لە هەڵبژاردنی ئامانجەکانمان و جێ پێمان لە کۆمەڵدا ئازاد بین و مافی بریاردان لەسەر جەستەی خۆمانمان هەبێ.

- خودموختاری بەو واتایەیە کە خۆمان بە هۆی کارو تێکۆشانی خۆمان جێ پێمان لە کۆمەڵدا دیاری بکەین نەك بەهۆی بنەماڵە یان زەماوەندەوە بۆمان دیاری بکرێت.

— خودموختاری بە واتای سەربەخۆیی ئابووری و ئازادی لە هەڵبژاردنی چۆنیەتی ژیان دا. خودموختاری یان بڵێین سەربەخۆیی تەواوی ئەو خاڵانە لەخۆ دەگرێ و گۆڕانی ڕادیکاڵی بایەخەکان، تئۆرییەکان و کۆمەڵ پێك دێنێ.

- "سیمۆن دوبوار" بە گشتی فیمینیزم بە واتای تێکۆشان بۆ وەدەست هێنانی ویستەکانی ژنان دەزانێ.

— "ماری لۆئیزە جانسۆن" بڕوای وایە فیمینیزم تێکۆشان بە دژی (sexism) واتە کەلکوەرگرتنی خراپ لە رەگەزی ژن لە کۆمەڵ دایە. هەندێك لە ژنانی رادیکاڵتر، (بروایان) لەسەر فیمینیزم ئەوەیە کە فیمینیزم تێکشکاندنی سیستەمی باوکسالاری و دابەشکردنی کار بە پێی رەگەز بە تایبەتی لە بنەماڵە دایە. بۆچوون و روانگەگەلێکی جیاواز لە نێو فمینیستەکانی جیهان دا هەیە. هەر بەو هۆیە لە دەیەی ١٩٨٠ی زایینییەوە لە جێگای فیمینیزم، لە زاراوە فیمینیستییەکان کەلك وەردەگیرێ، بەو واتایە ئەگەرچی تەواوی فیمینیستەکان بەرامبەر بە شێوەگەلی جیاوازی رەگەزی دەوەستن، بەڵام رێگا چارە فەلسەفی و سیاسییەکان و شێوەکانی تێکۆشان لە بەرامبەر تەوەری هەڵاواردنی رەگەزیدا یەکدەست نیە و روانگە گەلێکی جۆراوجۆر لەسەر ئەوە هەیە. بەڵام هەر ئەو جۆراوجۆرییەی باسەکانی فیمینیزم بۆتە هۆی دەوڵەمەندیی فیمینیزم و داڕشتنەکان و بەرنامە داڕشتنەکان لە ئاستی نەتەوەیی و نێو نەتەوەییدا، بە ئاشکرا دیارە و دەبیندرێ. لە کۆتاییدا دەبێ بڵێین کە ئامانجی سەرەکیی فیمینیزم تێکۆشان دژی کاری لە پێشدا دیاریکراو بۆ ژن لەلایەن "کۆمەڵ"ەوەیە. واتە ئامانجی سەرەکیی ئەو بزوتنەوەیە وەدەستهێنانی کاراکتەرێکە لە بایەخەکانی پیاوانەو، شێوە کردەکانی پیاوانە ناکاتە سەر مەشق بۆ خۆی.

سەرچاوە: کانون زنان ایران

لە قامووسی فیمینیزمدا

(٢٧)

وەرگێڕانی: ب.هانا

شار city

وشەیەکە کە لە زۆر زمان دا هەیە. دروستبوونی شارەکان دەبێتە هۆی ئەوە ژیانی ژنانیش هەم بەرەو باشی بڕواو هەم سنوردار ببێ. لە دەیەی ١٩٦٠ەوە گرووپەکانی ژنان بۆ گۆڕینی سەرکوتکەرانەی شارەکان، پێك هاتن. بۆ نموونە بۆ خەبات و بەربەرەکانی لە پێوەندی لە گەڵ راگوێزتن و هاتوچۆی گشتیداو هەرەوەزییەکانی خانووبەرەو تایبەت بە شار (ettore, 1978).

فیمینیستەکانی رخنەگر لە پێکهاتەی شارەکان دەڵێن فۆرمەکانی ئێستا نەگونجاون و دەبنە هۆی بە هێزکردنی رۆڵی ژنان لە پلەی ئەندامانی بنەماڵەدا. بۆ نموونە ئەو جوداییەی شارەکان لە نێوان کارو ماڵ دا پێکی دێنن، لەگەڵ دابەشینی کار لە نێوان ژنان و پیاوان لە بنەماڵەداو لە گەڵ کاری بەکرێ، گونجاوە. فیمینیستەکان پێکهاتەی پیاوسەروەرانەی کەش و هەوای شار دەبەنە ژێر پرسیار، پێکهاتەیەك کە لە خزمەت کۆت و بەندە شوغلییەکان دایە (stimpson,1981).

شارۆمەندی (هاووڵاتیەتی) citizenship

مافی دەنگدان مافی یەکسان لە بەرامبەر قانوون و فێرکردندا، هاوبەشی لە ژیانی گشتی و مەدەنی و دەستراگەیشتن بە پشتگیریی دەوڵەتی، هەموویان لەو بیاڤانەن کە دەکەونە ژێر سەردێری شارۆمەندی (هاووڵاتیەتی).

مافی یەکسانی لەو بابەتانەیە کە فیمینیستە لیبراڵەکان سەرنجیان دەدەنێ، بە تایبەتی کە سەبارەت بە کەڵکوەرگرتنی ژنان لە مافی دەنگدانی وەك یەك و مافە قانوونییەکانی دیکەی وەك مافی خاوەندارییەتی (مالکیت)، مافی سەرپەرستی (حضانت) [مافی] دەستراگەیشتن بە فێربوون، جیابوونەوە (طلاق) و هەقدەستی وەك یەك، خەباتیان کردوە.

ماری وۆلستبۆن لە (کتێبی) بە حەقبوونی مافەکانی ژنان دا داکۆکی لە یەکسانیی شارۆمەندی دەکاو وەك مافێکی مرۆیی سەیری دەکا کە وێرای فێر بوون ئەم دەرەتانە بۆ ژنان پێك دێنن تا دەرفەتێکی وەك یەکیان بۆ گەشەی لۆژیکیی هەبێ. نزیکەی سەد ساڵ لەمەوبەر لە نووسینەکانی "هاریت تایلۆر میل"و "جان ئیستوارت میل" یشدا، باسی (پێویستیی) کەڵکوەرگرتنی ژنان لە مافی دەنگدان و مافی یەکسان کراوە(J.S.mill&H.t,mill,1970.

لە بریتانیا، یەکیەتیی کۆمەڵایەتی و سیاسیی ژنان پێك هات (١٩٠٣)و لایەنگرانی مافی دەنگدانی ژنان شێلگیرانە بۆ گەیشتن بە مافی دەنگدان خەباتیان کرد. سەرەنجام پاش ٢٥ ساڵ خەباتی شێلگیرانەی ئەم یەکیەتییە، ژنان لە ١٩٢٨ دا مافی دەنگدانیان بە دەست هێنا.

لە شرۆڤە فیمینیستییە نوێیەکان لە بارەی شارۆمەندی دا، خەبات لە پێناوی گەیشتن بە یەکیەتیی فەرمی، بە شێوەیەکی ئالۆزتر خراوەتە روو.بۆ وێنە زیلا ئیزنشتاین، سەرنج دەداتە ناتەباییەکانی زاتیی نێوان لیبرالیزم و پیاوسالاری. ناوبراولەوبڕوایەدایە رۆڵی داواکانی ژنان لە پێناوی شارۆمەندێکی یەکسان دا، بووە بە هۆی ناسەقامگرتوویی سەرمایەداری:

ویست و داواکانی ژنان ئەم حەقیقەتە دەردەخەن کە کۆمەڵی پیاوسەرداری سەرمایەدار ناتوانێ بێ تێکدانی سەقامگرتوویی خۆی، بەڵێنە لیبراڵییەکانی لە بارەی یەکسانی یا تەنانەت کەڵکوەرگرتنی ژنان لە مافی یەکسان بێنێتە دی (Eisenstein, 1982, quoted in humm, 1992, p .189)

ئەڤتار براه (Brah, avtar) دەڵێ مافی شارۆمەندی بە هۆی سیاسەتەکانی بەرتەسککەرەوەی کۆچەری، روو لەکەمی دەکا. لە ئورووپا، شارۆمەندی، باسێکی رەگەز پەرستانەیەو، خەڵك دابەش دەکاتە سەر گرووپەکانی شارۆمەندی، نێوە شارۆمەندی (خەڵکی جیهانی سێهەم کە مافی نیشتەجێبوون لە ئورووپایان هەیە)، و کۆچەران کە لانیکەمی مافەکانیان هەیە (Brah, 1991).

بۆ لێکۆڵینەوەو پتر زانین لە بارەی نێوەرۆکی پیاوسالارانەی دەوڵەتی ریفاه (ئاسوودەیی) دەتوانن بروانن بەرهەمەکانی کارۆل پیتمەن (pateman, 1989)و لە بارەی پرسی یەکسانی و جیاوازی، بروانن بەرهەمەکانی ئان فیلیپس (Phillips, 1987, 1991).

سەرچاوە: کتێبی ((فەرهەنگ نظریەهای فیمینیستی))

(قامووسی بیردۆزە فیمینیستییەکان)

نووسینی: مەگی هام و ساراگەمبل

وەرگێرانی بۆ فارسی: فیروزە مهاجر، نوشین احمد خراسانی، فرخ قرەداغی لاپەرەکانی ٨٠و ٨١

لە دەوری ئاڵای حیزبی دیموکراتی کوردستان کۆ ببنەوە

KURDISTAN
The Official Organ of Democratic Party of Kurdistan - Iran
No: 455   14 Feb 2007

ماڵپەڕی ناوەندیی حیزبی دێمۆکراتی کوردستان ـ ئێران، ڕۆژنامەی "کوردستان"و ڕادیۆ دەنگی کوردستان لە تۆڕی جیهانیی ئینتێرنێت دا:
www.kurdistanukurd.com
Email:
info@ kurdistanukurd.org   info@ kurdistanukurd.com
تەلەفۆنی تەشکیلاتی نهێنی: ٠٠٩٦٤٧٧٠١٩٠١٦٥٨
www.radiokurdistan.net
Email:
dengikurdistan@ gmail.com   Radiopdk_Iran@yahoo.com
Tel: 00 9647701597268

دیداری نووسەری بەناوبانگ جاناتان ڕاندال و سیسیل هانیۆن لەگەڵ بەڕێز ماموستا عەبدوڵڵا حەسەن زادە لە بنکەی دەفتەری سیاسیی حیزب

کوردستان و کورد: کاتژمێر ٩/٢٠ی ڕۆژی یەکشەممە ٢٠٠٧/٢/١١ (٢٢ی ڕێبەندانی ١٣٨٥) جاناتان ڕاندال (Janathan Randal) نووسەری کتێبی "با این رسوایی پە بخشایشی" (بەم هەموو تاوانە چ لێبوردنێك)و، سیسیل هانیۆن (Cecile Hannion) نووسەر لە ڕۆژنامەی لۆمۆند، سەردانی بنکەی دەفتەری سیاسیی حیزبی دیموکراتی کوردستانیان کردو لە دیدارێك دا کە نزیك بە ٢ سەعاتی خایاند، لەگەڵ بەڕێز ماموستا عەبدوڵڵا حەسەن زادە لەبارەی مەسەلەی گرنگەکانی ڕۆژو پرسەکانی پێوەندیدار بە بارودۆخی کوردستان و عێراق و ئەگەری جۆراوجۆری وەك هێرشی ئەمریکا بۆ سەر ئێران، کشانەوەی ئەمریکا لە عێراق و هتد ئاڵوگۆڕی بیروڕایان کرد.

جاناتان ڕاندال، نووسەرو ڕۆژنامەنووسێکی ئازاو ڕەخنەگری ئەمریکایی‌یە کە شارەزای کاروباری ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاستە، دۆستێکی لەمێژینەی دوکتور قاسملووی نەمرو ئۆگرێکی ناسراوی نەتەوەی کوردو کێشە ڕەواکەیەتی. کتێبە بەناوبانگەکەشی "با این رسوایی چە بخشایشی" کە وەرگێڕدراوەتە سەر زمانی کوردییش، لەبارەی کێشەی کوردو ڕووداوەکانی ئەم چەند دەیەی ڕابردووی کوردستان و ئاڵوگۆڕەکانی پێوەندیدار بە نەتەوەی کوردە. جاناتان ڕاندال مەبەستی لە سەفەری ئەم دواییانەی بۆ کوردستان دیدار لەگەڵ ڕێبەران و شارەزایانی کوردو وەرگرتنی زانیاریی تازە بۆ چاپی کتێبەکەی، یا تەواوکردنی لێکۆڵینەوەو نووسینەکانی لەبارەی پرسی کوردەوەیە.

ناوەندی نووسەرانی کورد دامەزرانی خۆی ڕاگەیاند

یەك شەممە ١٥ی ڕێبەندانی ١٣٨٥ ناوەندی نوسەرانی کورد بە ئامادەیی کۆمەڵێك لە نووسەران و ڕۆژنامە نووسانی کورد پێك هات. لە بەیاننامەی دامەزرانی "ناوەندی نووسەرانی کورد"دا هاتوە لە پەنا تەواوی نوسەرانی جیهان دا، قەڵەمە کوردەکان کۆ دەکاتەوەو ماڵێك دروست دەکا تاوەکوو هەوڵی مەعنەوی و لێهاتوویی نووسەرانی کوردو هزرو قەڵەمەکانیان بۆ نووسینەوەی خۆشەویستیی بنەماڵەیەکی روو لە گەشە بخولقێنێ. لە درێژەی ئەو بەیاننامەیەدا هاتوە: لەگەڵ نەتەوەی خۆمان پەیمانمان بەستوە تاوەکو پەسنی یەزدانی بە هەموو جیهانیان ببەخشین و تەواوی نووسەرانی ئەم خاکە پیرۆزە لە پەنا یەکتر ببنە پشت و پەنای یەك و یارمەتیی بە هاتنەدی ئامانجەکانی نەتەوەی خۆیان بکەن، بۆ ئەوەی کە خولقاندنی نووسەرانی کورد هێزێکی ژیانبەخش بۆ کوردستان بەدیاری بێنێ. بێهزاد خۆشحاڵی، سلاحەددینی خەدیو، محەممەد سەدیق کەبودوەند، عەلیرزا خانی، سیمین چایچی، محەممەد عەلی توفیقی، مەنسور تەیفوری، بەهمەن توتنچی، پەیمان یاریان، ئەنوەر ساعید موچشی، لەیلا مەدەنی، ئاکۆ کورد نەسەب و سۆران سەلیمی ئەندامانی دامەزرێنەری ئەو ناوەندە پێك دێنن، پێویستە بگوترێ کە پەیمان یاریان وەك وتە بێژی کاتیی ناوەندی نوسەرانی کورد دیاری کراوە.

سەرچاوە: هەواڵدەریی چاوەدێری مافەکانی مرۆڤی کورد:

بڵاو بوونەوەی ژمارەی تازەی گۆڤاری "ژنان"

لە سەرەتای فێوریەی ئەمساڵ (نێوەڕاستەکانی ڕێبەندانی ١٣٨٥)دا، تازەترین ژمارەی گۆڤاری یەکیەتیی ژنانی دیموکراتی کوردستانی ئێران بڵاو بۆوە. ژمارە ١٦ی گۆڤاری "ژنان" زیاتر لە ٢٠ وتارو بابەتی جۆراوجۆری سیاسی، کۆمەڵایەتی و فەرهەنگیی لەخۆ گرتوە.

بەیاننامەی پشتیوانیی یەکیەتیی ژنانی دیموکرات لە حیزبی دیموکراتی کوردستان، پەیامی یەکیەتیی ژنان بە بۆنەی ٢٦ی سەرماوەزو ٢ی ڕێبەندان، ژنان و ناسیۆنالیزم لە کۆماری کوردستان دا، ٢٥ی نوامبر ڕۆژی سڕینەوەی توندو تیژی دژی ژنان، ژنانی سەر شەقام، شەپۆلی سێهەمی فیمینیزم، ژنانی خوێندەوار لە ئێران دا، وێڕای کۆمەڵێك ڕاپۆرتی کارو چالاکی‌یەکانی یەکیەتیی ژنان و چەندین بابەتی دیکە، نێوەرۆکی ئەم ژمارەیەی گۆڤاری "ژنان" پێك دێنن.

پرۆفیسۆر شاکرۆ محۆ ماڵاوایی لە ژیان کرد

کوردستان وکورد: زانای بە ناوبانگی کورد، پرۆفیسۆر شاکرۆ محۆ، بەرەبەیانی ڕۆژی پێنج شەممە ١ی فیوریەی ٢٠٠٧ (١٢ ڕێبەندان) لە نەخۆشخانەیەکی شاری موسکۆ ماڵاوایی لە ژیان کرد. شاکرۆ خدۆ محۆ ساڵی ١٩٣٠ لە ناوچەی ئەلەگەز، لە دایك بوو. ساڵانی ١٩٥٢ ــ ١٩٤٨ لە زانکۆی یەریڤان بەشی مێژووی تەواو کرد.

لە ١٩٦٠ــــ١٩٥٥ وەك جێگری سەرنووسەری ڕۆژنامەی " ڕێیا تازە" کە بە زمانی کوردی لە ئەرمەنستان دەردەچوو، کاری کرد. ساڵی ١٩٦٣ بڕوانامەی دوکتورای وەرگرت. تێزی دوکتوراکەی لەسەر بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی کورد لە عێراق پاش شەری جیهانیی دووهەم بوو. ئەم زانایە لە ساڵی ١٩٧٨دا لە موسکۆ تێزێکی دیکەی لە بارەی کێشەی ئۆتۆنۆمیی کورد لە عێراق نووسی. لە ١٩٩٤ــ١٩٨١ وەك لێپرسراوی بەشی کوردی لە ئەنیستیتۆی ڕۆژهەڵاتناسی لە یەریڤان خزمەتی کرد. شاکرۆ محۆ ساڵی ١٩٨٥ بوو بە پرۆفیسۆر و، ساڵی ١٩٩٦ بوو بە خاوەنی پلەی ئاکادیمی زانستیی ئەرمەن کە بەرزترین پلەی زانستی‌یە لەو وڵاتەدا.

پرۆفیسۆر شاکرۆ محۆ لە دەیەی ٩٠ی زایینی‌دا لەگەڵ کۆمەڵێك لە زانایانی بە ناوبانگی کوردی دیکە، ناوەندی لێکۆڵینەوەی کوردیان لە موسکۆ درووست کرد کە لێکۆڵینەوەکانی زیاتر لە پێوەندی لەگەڵ کورددا بوو. پرۆفیسۆر شاکرۆ محۆ ژیانێکی پڕ بەرهەم و تەمەنێکی پڕ لە خزمەتی زانستی هەبوو. زیاتر لە ٢٠ کتێب و نامیلکەی جۆراجۆری پێشکێش بە کتێبخانەی کوردی کردوە. لە کۆڕو کۆنفرانس و کۆنگرە نێونەتەوەیی‌یەکانی تایبەت بە کوردا، بە باس و لێکۆڵینەوەی زانستی‌یەوە بەشدار بووە و بە بیر و قەڵەم و زانست و پسپۆڕی‌یەکەی لە خزمەت بەرەو پێشچوونی کێشەی ڕەوای نەتەوەکەی‌دا بوو.

کۆچی دوایی ئەم زانا بە ناوبانگ و پڕ خزمەتە خەسارێك بوو بۆ هەموو کورد. بەڵام بەرهەمە بە نرخەکانی و ناوە پرشنگدارەکەی هەر بە نەمری دەمێننەوە. بە بۆنەی کۆچی دوایی پرۆفیسۆر شاکرۆ محۆ، سەر خۆشی لە بنەماڵەکەی و، لە هەموو زانستدۆستانی کورد دەکەین.

به بەشداریی زیاتر لە هەزار کەس یادی ٦١ ساڵەی دامەزراندنی کۆماری کوردستان لە دا نمارك، ئەلمان و ئەمریکا بەڕێوە چوو

کومیتەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە دانمارك، ئەلمان و ئەمریکا وەك کومیتەکانی حیزب لە چەندین وڵاتی جیهان، لە ڕێورەسمی شایان دا، یادی ٦١ ساڵەی دامەزرانی کۆماری کوردستانیان کردوە.

دانمارك: ئێوارەی ٢٠٠٧/٢/٣ بە بەشداریی زیاتر لە ٦٠٠ کەس لە کوردەکانی دانیشتووی ئەو وڵاتە، شەو ئاهەنگێکی سیاسی و هونەری لە شاری کۆپێنهاك بەڕێوە چوو. لەم ڕێورەسمەدا پەیام و بروسکەی پیرۆزبایی حیزب و ڕێکخراوە کوردستانی، ئێرانی و دانمارکی‌یەکان خوێندرایەوە. لە درێژەی بەرنامەکەدا هونەرمەند ناسر ڕەزازی بە هاوکاریی هونەرمەندی لاو ئومید مەریوانی، چەندین گۆرانیی پێشکێش کردو کیژان و کوڕان بە هەڵپەڕکێی کوردی، شەو ئاهەنگەکەیان گەرم کرد.

ئالمان: هەر لە ٢٠٠٧/٢/٣ دا کومیتەی حیزبی دیموکراتی کوردستان بە بەشداریی زیاتر لە ٣٠٠ کەس لە کوردەکانی دانیشتووی ئەلمان و نوێنەرانی حیزب و ڕێکخراوە سیاسی‌یە کوردستانی‌یەکان، شەو ئاهەنگێکی بۆ ڕێزگرتن لە ٦١ ساڵەی دامەزرانی کۆماری کوردستان پێك هێنا. بەدوای پێشکێش کرانی پەیامی پارت و کۆمەڵە و یەکیەتی‌یەکان، هونەرمەندان ئەبووبەکر لەگزی، فەرهاد بەزلە و عوسمان مەریوانی بە گۆرانیی خۆش و کچان و کوڕانی لاو بە هەڵپەڕکێی کوردی، جۆش و خرۆشیان بە شەو ئاهەنگەکە بەخشی.

ئەم ڕێورەسمە کاتژمێر ١٢ی شەو لە نێو خۆشحاڵی و شادیی بەشداران دا کۆتایی پێ هات.

ئەمریکا: ڕۆژی ٨ی ڕێبەندان کومیتەی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە ڕێورەسمێکی سیاسی و هونەری دا کە بە بەشداریی کوردەکانی دانیشتووی واشنگتون و دەوروبەر لە شاری ناشویل بەڕێوە چوو، یادی ٦١ ساڵەی دامەزرانی کۆماری کوردستانی کردەوە. لەم ڕێورەسمەدا کە سەدان کەسی تێدا بەشدار بوون، کۆمەڵێك بابەتی سیاسی بریتی لە بروسکەو پەیامی حیزب و ڕێکخراوە کوردستانی‌یەکان و گۆرانی و هەڵپەڕکێی کوردی پێشکێش کران.

بەر لەماڵاوایی

بە ئەندام وەرگیرانی حیزبی دیموکرات لە ڕێکخراوی "یوو ئێن پی ئۆ"داو چەند قسەیەك

ئاسۆی حەسەن زادە

سەرەتای ئەم مانگە (فێوریە) "ڕێکخراوەی نەتەوەو گەلە بێ‌نوێنەرەکان "(Unrepresented Nations and peoples Organisation) لە کۆبوونەوەی برۆکسێلی خۆی دا حیزبی دیموکراتی بە ئەندامی خۆی قبووڵ کردو بەم چەشنە کوردەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان کاناڵ و تریبوونێکی دیکەی نێونەتەوەیی‌یان بۆ ناساندن و بردنە پێشی مەسەلە ڕەواکەی خۆیان بە دەست هێنا، ئەمەش لە خۆیدا دەسکەوتێکی نوێیە کە مایەی دڵخۆشی و شانازییە.

بەڵام شتێك کە لێرەدا پێویست بە ڕوونکردنەوەو وەبیر هێنانەوەیە ئەوەیە کە وەك بۆ زۆر شتی دیکە، ئەو دەسکەوتەش لە ڕاستیدا بەرهەمی ئیبتکارو ماندووبوونی ئەو کەسانە نیە کە ئەم ڕۆژانە لە سەر ناوی خۆیان تۆماری دەکەن و وێ دەچێ ئەوەش وەك ئامرازێك بۆ شەرعییەت بە خۆ بەخشین و خۆ تەیار کردنی زیاتر بە دژی لایەنی بەرامبەریان کەلکی لێ وەربگرن.

بۆ یەکەمجار نووسەری ئەم دێڕانە لەپاش کارەساتەکەی یازدەی سێپتامبر نوێنەرایەتیی حیزب لە دەرەوەی وڵاتی لە بوونی "ئوو ئێن پی ئۆ" ئاگادار کردەوەو پێشنیاری کرد کە حیزب لەوێدا داوای ئەندامەتی بکا. بەڵام بەداخەوە بەرپرسانی ئەوکات کە کارشکێنی و ڕکوودیان وەك تاکتیکی شکست دانی سکرتێری پێشووی حیزب هەڵ بژاردبوو، پێشنیارەکەیان پشت گوێ خست. پاشنیوەڕۆی ٦ی مانگی مای ٢٠٠٤ی زایینی، چەند سەعاتێك پێش بەسترانی کۆنفرانسی کومیتەی حیزب لە پاریس و ڕاست لەو کاتەدا کە چەند ژوور ئەولاتر کەمپەینی دەنگ نەدان بە نووسەری ئەم دێرانەیان بەڕێوە دەبرد، ئەو خەریکی هێنانە سەر کاغەزی پێشنیارەکەی خۆی لە پێوەندی لەگەڵ یوو ئێن پی ئۆ دا بوو کە هەر ئەو ڕۆژە پێشکەشی نوێنەرایەتیی حیزب لە دەرەوەی وڵاتی کردەوە. (بڕوانە زەمیمە). دوای کۆنگرەی سێزدەی حیزبیش، نووسەری ئەم دێڕانە پاش ئەوەی پەروەندەیەکی لە پێوەندی لەگەڵ ئیدەی بە ئەندامبوونی حیزب لە ئوو ئێن پی ئۆ دای بۆ سکرتاریەتی ئەو ڕێکخراوە نارد، بە ڕێکوپێکی لەو بارەوە لەگەڵیان لە پێوەندیدا مایەوە. دواتر بە خۆشییەوە مەسەلەکە جیدییەتی پەیدا کردو بە تایبەتی کەسایەتی‌یەکی ناسراوو لێهاتووی حیزب لە دەرەوەی وڵات (کە پاش لەتبوونی حیزب دەستی لە کارکردن لە ڕیزی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێراندا کێشایەوە) لە پێوەندی لەگەڵ یوو ئێن پی ئۆ دا زۆر چالاك و شوێن دانەر بوو.

مەبەست لە نووسینی ئەم شتانە لێرەدا نە کەمکردنەوە لە بایەخی کارو هەوڵەکانی تێکۆشەرانی لایەنی بەرامبەری ئێمەیەو، نە منەتبار کردنی حیزبیش بەوە کە نووسەری ئەم دێڕانە یان هەر کەسێکی دیکە ڕۆژێك لە ڕۆژان فکرێکی تازەی هێناوەتە گۆڕ، هەنگاوی بۆ هەڵێناوەتەوە. بەڵام قسە لەوە دایە کە ئێستا لە حاڵێکدا کە بەداخەوە حیزبی دیموکرات لەت بووە، ئایا بەڕاستی ڕەوایە بەڕێزانی لایەنی بەرامبەر بەرهەمی کارو زەحمەتی کەسانێك کە ئێستا لە لایەنەکەی تردا درێژە بە خەبات دەدەن، لەسەر ناوی خۆیان تۆمار بکەن و بۆ پاوان کردنی ئەو جۆرە دەسکەوتانە هەوڵ بدەن؟

بە ئەندام وەرگیرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە ڕێکخراوی یوو ئێن پی ئۆ دا ئەگەر لە لایەك سەرکەوتنێکی دڵخۆشکەرە، لە لایەکی دیکەوە جارێکی مەسەلەی ئەو ئاکامگیرییانە دێنێتەوە گۆڕێ کە پێویستە بە کردەوە لە ڕووداوی لەتبوونی حیزب بکرێن.

میکانیزمی پێوەندی‌یەکانی نێوان دوو باڵەکەی حیزبی دیموکرات لە داهاتوودا هەرچییەك بێ و کێشەکانی نێوانیان بە هەر چەشنێك چارەسەر بکرێن، کوردایەتی و نەتەوەپەروەری لە هەر حاڵدا ئەوە دەخوازێ کە کاناڵ و تریبوونە نێونەتەوەیی‌یەکان بەبێ وەبەرچاو گرتنی کلیڤاژە نێوخۆیی‌یەکانی بزووتنەوەی کورد کەڵکیان لێ وەربگیرێ.

بە ئەندام وەرگیرانی حیزبی دیموکرات لە ڕێکخراوی یوو ئێن پی ئۆ دا لە خۆمان و لە هەموو تێکۆشەرانی کورد پیرۆز بێ.

* ئەم زەمیمەیەی نووسەر ئاماژەی پێ دەکا لە ئارشیوی کوردستان دا هەڵگیراوەو لە سایتی کوردستان و کورددا بڵاو بۆتەوە.